T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI

MUHASEBE VE RAPORLAMA STANDARTLARI KAPSAMINDA MUHASEBE POLİTİKALARININ BELİRLEYİCİLERİ: IRAK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Selim CENGİZ

Çankırı – 2022

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI

MUHASEBE VE RAPORLAMA STANDARTLARI KAPSAMINDA MUHASEBE POLİTİKALARININ BELİRLEYİCİLERİ: IRAK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI
ORCID: 0000-0002-9772-7788

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Selim CENGİZ

Çankırı – 2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ ... iii
TEZ KABUL VE ONAY ... iv
ÖNSÖZ ... v
ÖZET ... vi
ABSTRACT ... vii
KISALTMALAR ... viii
TABLOLAR LİSTESİ ... ix

1. GİRİŞ ... 1

2. IRAK BANKACILIK SEKTÖRÜ VE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI ... 4
2.1. Bankacılık Kavramı ve Bankacılığın Ortaya Çıkışı ... 4
2.2. Banka Türleri ... 6
2.2.1. Coğrafi Alanların Etkinliği ve Kapsamı Açısından Bankalar ... 6
2.2.2. Şube Sayısı Bakımından Bankalar ... 7
2.3. Bankaların İşlevleri ... 8
2.3.1. Geleneksel İşlevler ... 9
2.3.2. Modern İşlevler ... 9
2.4. Bankaların Kaynakları ... 10
2.5. Bankaların Kaynak Kullanımı ... 11
2.6. Irak'ta Bankacılık Sektörüne Genel Bir Bakış ... 13
2.6.1. Irak Bankacılık Sektörünün Varlıkları ... 13
2.6.2. Irak Bankacılık Sektörünün Mevduatları ... 14
2.6.3. Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı ve Kredi Durumları ... 15
2.6.4. Kredilerin Kamu/Özel Dağılımı ... 16
2.7. Irak Ekonomisinde Bankaların Yeri ... 17
2.8. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Genel Değerlendirme ... 25
2.9. Uluslararası Muhasebe Standartlarının Özellikleri ... 28
2.10. Muhasebe Politikasının Amacı ... 32
2.11. Irak'ta Uluslararası Finansal Tablo Standartları Uygulamaları ... 37
2.12. Irak'ta Ticari Bankalarda, Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanmasına İlişkin Yasal Düzenlemeler ... 41
2.12.1. 1997 Tarihli 21 Sayılı Şirketler Kanunu ... 41
2.12.2. 2004 Tarihli 94 Sayılı Bankacılık Kanunu ... 42
2.12.3. III. Emir No. (6) 2004 Yılı Irak Merkez Bankası Kanunu ... 43
2.12.4. Irak Menkul Kıymetler Borsası Kanunu'nun 47. Maddesi ... 44
2.13. Bankacılık Muhasebe Sistemine Göre Finansal Tablolar ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Arasındaki Farklar ... 44
2.14. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Kabul Edilmesi Öncesinde Irak'taki Bankacılık Finansal Raporlama Uygulamalarının Genel Durumu ... 46
2.15. Irak'ta Finansal Raporlar ... 46

3. MUHASEBE POLİTİKALARININ SEÇİMİNE İLİŞKİN TEORİLER VE YAKLAŞIMLAR, UMS/TMS KAPSAMINDA MUHASEBE POLİTİKALARI……..55
3.1. Muhasebe Teorileri ve Muhasebe Teorisini Oluşturan Yaklaşımlar 47
3.1.1. Verimli Arabulma Yaklaşımı 48
3.1.2. Nakit Akımı (Bilgi) Yaklaşımı 49
3.1.3. Faydacı Davranış Yaklaşımı 49
3.2. Muhasebe Politikalarının Açıklanmasında Genel Kabul Görmüş Muhasebe Kavramları 49
3.2.1. İhtiyatlılık Kavramı 50
3.2.2. Dönemsellik Kavramı 50
3.2.3. Tutarlılık Kavramı 50
3.3. Genel Anlamda Muhasebe Politikaları 51
3.4. Uluslararası Muhasebe Standartları Uygulamaları Açısından Muhasebe Politikaları 51
3.4.1. Muhasebe Politikalarının Seçimi ve Uygulaması 52
3.4.1.1. Alternatifli Muhasebe Politikaları Uygulamaları 52
3.4.2. Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Uygulaması, Açıklamalar 53
3.4.2.1. Muhasebe Politikalarındaki Değişikliklerin Uygulanması 54
3.4.2.2. Muhasebe Politikalarındaki Değişikliklere İlişkin Açıklamalar 55
3.4.3. Muhasebe Tahminleri ve Değişiklikler 56
3.4.4. Muhasebe Hataları 57
3.5. Genel Muhasebe Politikaları 58
3.6. Muhasebe Politikalarının Önemi 58
3.7. Irak Bankalarında Uluslararası Muhasebe Standartları Uygulamalarına İlişkin Mevzuat 58
3.8. Bankacılık Sisteminde Uygulanan Muhasebe Politikaları 60
3.9. Irak Bankacılık Sistemin'de Uygulanan Muhasebe Politikaları 62
3.10. Irak Bankacılık Muhasebe Sisteminin Kavramları ve Dezavantajları 69

4. MUHASEBE VE RAPORLAMA STANDARTLARI KAPSAMINDA MUHASEBE POLİTİKALARININ BELİRLEYİCİLERİ IRAK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA 72
4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 72
4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları 73
4.3. Araştırmanın Yöntemi 73
4.4. Bulgular ve Yorumlar 74
4.4.1. Irak Ticaret Bankası 75
4.4.2. Irak Rafidain Bankası 93
4.4.3. Trade Bank of Iraq/Irak Ticaret Bankası 110
4.4.4. Irak Ulusal Bankası 129

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 150

KAYNAKÇA 155
ÖZGEÇMİŞ 165

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım "*Muhasebe ve Raporlama Standartları Kapsamında Muhasebe Politikalarının Belirleyicileri: Irak Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama"* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

25/07/2022

İmza

Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARAKETİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI tarafından hazırlanan *Muhasebe ve Raporlama Standartları Kapsamında Muhasebe Politikalarının Belirleyicileri: Irak Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama* başlıklı bu çalışma *25/07/2022* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *oybirliğiyle* başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Bankacılık ve Finans* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvan, Adı ve Soyadı)

Danışman : Doç. Dr. Selim CENGİZ İmza **: ……..**

Üye : Doç. Dr. Büşra TOSUNOĞLU İmza **: ……..**

Üye : Doç. Dr. Barış ÖZTUNA İmza **: ……..**

ONAY

Bu tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 23/06/2022 tarih ve 2022/28-10-B sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

"Muhasebe ve Raporlama Standartları Kapsamında Muhasebe Politikalarının Belirleyicileri: Irak Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama" adlı makale, Irak bankacılık sektöründe muhasebe standartları kapsamında muhasebe politikalarını araştırmayı amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam *Doç. Dr. Selim CENGİZ'e*, tezimin hazırlanması sırasında beni cesaretlendiren ve manevi destek sağlayan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

25/07/2022

Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI

ÖZET

Tezin Başlığı : Muhasebe ve Raporlama Standartları Kapsamında Muhasebe Politikalarının Belirleyicileri: Irak Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama

Tezin Yazarı : Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI

Danışman : Doç. Dr. Selim CENGİZ

Anabilim Dalı : Bankacılık ve Finans

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Kabul Tarihi : 25/07/2022

Bu araştırmanın amacı, Irak Bankacılık sisteminde yer alan bankaların muhasebe politikalarının UFRS ve UMS açısından değerlendirilmesidir. Bu kapsamda Irak'ta faaliyet gösteren dört farklı bankanın muhasebe politikaları ve muhasebe sisteminin uluslararası finansal raporlama ve muhasebe standartlarına uyumu incelenmiştir. Ayrıca, Irak bankacılık sektöründe uluslararası finansal raporlama ve muhasebe standartları ile muhasebe politikası ilişkisi ele alınmıştır. 2005 yılında Irak'ta çıkarılan yasal düzenlemelerle muhasebe standartlarına uyum çalışmaları başlamış olup son revizyonlar 2016 yılında tamamlanmıştır. Irak'ta faaliyet gösteren dört farklı bankanın muhasebe politikaları ve uyguladığı muhasebe ve raporlama standartları finansal durum tablolarında yer alan muhasebe dipnotları üzerinden çalışma bir doküman incelemesi yapılarak analiz edilmiştir. Araştırma, 2016-2021 yılları arasında finansal durum tablolarında yer alan muhasebe standartları ve politikaları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, Irak bankacılık sisteminin uluslararası sisteme uyum sağladığı belirlenmiştir. Ancak tüm bankaların uyumlu olduğuna ilişkin bir genelleme yapılamaz. Merkez bankasının almış olduğu karar ile tüm bankaların uyma zorunluluğu olduğu bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Irak Bankacılık Sektörü, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Muhasebe Standartları ve Muhasebe Politikaları.

ABSTRACT

Thesis Title **:** Determinants of Accounting Polices Within the Scope of Accounting and Reporting Standards: An Application in the Iraqi Banking Sector

Author **:** Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI

Supervisor **:** Assoc. Dr. Selim CENGİZ

Department **:** Banking and Finance

Thesis Type **:** Master's Thesis

Date **:** 25/07/2022

This research was conducted to evaluate the accounting policies of the banks in the Iraqi banking system in terms of IFRS and IAS. Four different banks operating in Iraq were discussed within the scope of the research and the compliance of these banks' accounting policies and accounting systems with international financial reporting and accounting standards was examined. Afterwards, the relationship between current international financial reporting and accounting standards and accounting policy in the Iraqi banking sector is discussed. In 2005, new legal regulations were enacted in Iraq, and with these regulations, efforts to comply with accounting standards began. In this context, the last revisions were completed in 2016. In order to examine the accounting policies and the accounting and reporting standards of four different banks operating in Iraq, a document review was made and analyzed on the accounting footnotes in the financial statements. In the research, accounting standards and policies in the financial statements covering the period of 2016-2021 were examined. The conclusion obtained as a result of the research is that the Iraqi banking system is compatible with the international system. However, it cannot be concluded that each bank is compatible. After the central bank's decision on this issue, all banks now have to adapt to the international system.

Keywords: Iraqi Banking Sector, International Financial Reporting Standards, Accounting Standards and Accounting Policies.

KISALTMALAR

ATM	Otomatik Vezne Makinesi
CBI	Irak Merkez Bankası
COGS	Satılan Malın Maliyeti
DEİK	Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu
ECL	Beklenen Kredi Zararları
FIFO	İlk Giren İlk Çıkar
GAAP	Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri
GİB	Gelir İdaresi Başkanlığı
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
IBAAS	Irak Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
IIB	Uluslararası Yatırım Bankası
IIF	Uluslararası Finans Enstitüsü
IMF	Uluslararası Para Fonu
LIFO	Son Giren İlk Çıkar
MB	Merkez Bankası
Md	Madde
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standardı
TMS	Türk Muhasebe Sistem
UDS	Uluslararası Denetim Standartları
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
USD	Amerikan Doları
UYSAS	Yönergeler Sağlayan Muhasebe İlkeleridir
vd.	ve diğerleri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No Sayfa
Tablo 2.1: 2018 Verileri ile Irak genel ekonomik verileri 13
Tablo 2.2: Dönem için kamu ve özel sektör için mevduat büyüme oranı (2010-2016) 16
Tablo 2.3: 2013-2016 dönemi için kredilerin kamu/özel sektör dağılımı..... 17
Tablo 2.4: Irak'ta ve Dohuk'ta faaliyet gösteren bankalar 18
Tablo 2.5: Irak bankacılık sektörünün içindeki payı..... 19
Tablo 2.6: Bankaların varlık durumu 21
Tablo 2.7: Al Sark alawsat bank varlık tablosu 22
Tablo 2.8: Al halic bank varlık tablosu..... 22
Tablo 2.9: Babil bank varlık tablosu 22
Tablo 2.10: Aşur bank varlık tablosu..... 22
Tablo 2.11: Babil bank varlık tablosu 22
Tablo 2.12: Bankaların yükümlülük değerleri 23
Tablo 2.13: Bankaların kar değerleri 23
Tablo 2.14: Ibra alırak bankası kar değerleri 24
Tablo 2.15: Musul kalkınma bankası kar değerleri..... 24
Tablo 2.16: Babil bankası kar değerleri 24
Tablo 2.17: Aşur bankası kar değerleri 24
Tablo 2.18: Al ahli bankası kar değerleri..... 24
Tablo 2.19: Ibra al Irak bankası kar değerleri 25
Tablo 2.20: Irak bankacılık muhasebe sistemi ile uluslararası finansal raporlama standartlarının karşılaştırılması 45
Tablo 4.1: Irak ticaret bankası UMS-1 finansal tabloların sunuluşu standardına uyumluluk 78
Tablo 4.2: Irak ticaret bankası UMS-7 Nakit akış tabloları standardına uyumluluk . 81
Tablo 4.3: Irak ticaret bankası UMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe politiklarında değişiklikler ve hatalar standardına uyımluluk 81
Tablo 4.4: Irak ticaret bankası UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk..... 82

Tablo 4.5: Irak ticaret bankası UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk 83
Tablo 4.6: Irak ticaret bankası UMS 6 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk 83
Tablo 4.7: Irak ticaret bankası UMS 18 hasılat standardına uyumluluk 84
Tablo 4.8: Irak ticaret bankası UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk 84
Tablo 4.9: Irak ticaret bankası UMS 21 kur deişiminin etkileri standardına uyumluluk 85
Tablo 4.10: Irak ticaret bankası UMS 23 borçlanma standardına uyumluluk 85
Tablo 4.11: Irak ticaret bankası UMS 24 ilişkili taraf açıklama standardına uyumluluk 85
Tablo 4.12: Irak ticaret bankası UMS 26 emeklilik fayda planları standardına uyumluluk 86
Tablo 4.13: Irak ticaret bankası UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk 86
Tablo 4.14: Irak ticaret bankası UMS 32 finansal araçlar: Sunum standardına uyumluluk 87
Tablo 4.15: Irak ticaret bankası UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk 87
Tablo 4.16: Irak ticaret bankası UMS 36 varlıklarda değer düşüklüğü standardına uyumluluk 88
Tablo 4.17: Irak ticaret bankası UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar standardına uyumluluk 88
Tablo 4.18: Irak ticaret bankası UMS 38 maddi olmayan duran varlıklar standardına uyumluluklar 89
Tablo 4.19: Irak ticaret bankası UMS 39 finansal araçlar: Muhasebeleştirme ve ölçme standardına uyumluluk 89
Tablo 4.20: Irak ticaret banaksı UFRS 2 hisse bazlı ödemelerstandardına uyumluluk 90
Tablo 4.21: Irak ticaret bankası UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk 90

Tablo 4.22: Irak ticaret bankası UFRS 7 finansal araçlar: Açıklama standardına uyumluluk 91
Tablo 4.23: Irak ticaret bankası UFRS 8 faaliyet bölümleri standardına uyumluluk 91
Tablo 4.24: Irak ticaret bankası UFRS 10 konsolide finansal tablolar standardına uyumluluk 92
Tablo 4.25: Irak ticaret bankası UFRS 12 diğer işlemlerdeki paylara ilişkin açıklama standardına uyumluluk 92
Tablo 4.26: Irak ticaret bankası UFRS 13 gerçeğe uygun değer ölçümü standardına uyumluluk 93
Tablo 4.27: Irak rafidain bankası UMS 1 finansal tablolarınsunuluşu standardına uyumluluk 97
Tablo 4.28: Irak rafidain bankası UMS 7 nakit akış tabloları standardına uyumluluk 99
Tablo 4.29: Irak rafidain bankası UMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe politikalarında değişiklikler ve hatalar standardına uyumluluk 100
Tablo 4.30: Irak rafidain bankası UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk 100
Tablo 4.31: Irak rafidain bankası UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk 101
Tablo 4.32: Irak rafidain bankası UMS 16 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk 101
Tablo 4.33: Irak rafidain bankası UMS 18 hasılat standardına uyumluluk 102
Tablo 4.34: Irak rafidain bankası UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk 102
Tablo 4.35: Irak rafidain bankası UMS 21 kur değişiminin etkileri standardına uyumluluk 103
Tablo 4.36: Irak rafidain bankası UMS 23 borçlanma maliyetleri standardına uyumluluk 103
Tablo 4.37: Irak rafidain bankası UMS 24 ilişkili taraf açıklamaları standardına uyumluluk 103
Tablo 4.38: Irak rafidain bankası UMS 26 emeklilik fayda planları standardına uyumluluk 104

Tablo 4.39: Irak rafidain bankası UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk 104
Tablo 4.40: Irak rafidain bankası UMS 32 finansal araçlar: Sunum standardına uyumluluk 105
Tablo 4.41: Irak rafidain bankası UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk 105
Tablo 4.42: Irak rafidain bankası UMS 36 varlıklarda değer düşüklüğü standardına uyumluluk 106
Tablo 4.43: Irak rafidain bankası UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar satndardına uyumluluk 106
Tablo 4.44: Irak rafidain bankası UMS 38 maddi olamyan duran varlıklar standardına uyumluluk 107
Tablo 4.45: Irak rafidain bankası UMS 39 finansal araçlar: Muhasebeleştirme ve ölçme standardına uyumluluk 107
Tablo 4.46: Irak rafidain bankası UFRS 2 hisse bazlı ödemeler standardına uyumluluık 108
Tablo 4.47: Irak rafidain bankası UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk 108
Tablo 4.48: Irak rafidain bankası UFRS7 finansal araçlar: Açıklamalar standardına uyumluluk 109
Tablo 4.49: Irak rafidain bankası UFRS 8 faaliyet bölünleri standardına uyumluluk 109
Tablo 4.50: Irak rafidain bankası UFRS 10 konsolide finansal tablolar standardına uyumluluk 109
Tablo 4.51: Irak rafidain bankası UFRS 12 diğer işletmelerdeki paylara ilişkin açıklamalar standardına uyumluluk 110
Tablo 4.52: Irak rafidain bankası UFRS 13 gerçeğe uyugun değer ölçümü standardina uyumluluk 110
Tablo 4.53: Trade bank of Iraq UMS 1 finansal tabloların sunuluşu standardına uyumluluk 114
Tablo 4.54: Trade bank of Iraq UMS 7 nakit akış tabloları standardına uyumluluk 116
Tablo 4.55: Trade bank of Iraq UMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe politikalarında değişiklikler ve hatalar standardına uyumluluk 117

Tablo 4.56: Trade banka of Iraq UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk 118
Tablo 4.57: Trade bank of Iraq UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk 118
Tablo 4.58: Trade bank of Iraq UMS 16 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk 119
Tablo 4.59: Trade bank of Iraq UMS 18 hasılar standardına uyumluluk 119
Tablo 4.60: Trade bank of Iraq UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk 120
Tablo 4.61: Trade bank of Iraq UMS 21 kur değişiminin etkileri standardına uyumluluk 120
Tablo 4.62: Trade bank of Iraq UMS 23 borçlanma maliyetleri standardına uyumluluk 121
Tablo 4.63: Trade bank of Iraq UMS 24 ilişkili taraf açıklamaları standardına uyumluluk 121
Tablo 4.64: Trde bank of Iraq UMS 26 emeklilik fayda planları standardına uyumluluk 122
Tablo 4.65: Trade bank of Iraq UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk 122
Tablo 4.66: Trade bank of Iraq UMS 32 finansal araçlar: Sunum standardına uyumluluk 123
Tablo 4.67: Trade bank of Iraq UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk 123
Tablo 4.68: Trade bank of Iraq UMS 36 varlıklara değer düşüklüğü standardına uyumluluk 124
Tablo 4.69: Trade bank of Iraq UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar standardına uyumluluk 124
Tablo 4.70: Trade bank ofd Iraq UMS 38 maddi olmayan duran varlıklar standardına uyumluluk 125
Tablo 4.71: Trade bank of Iraq UMS 39 finansal araçlar: Muhasebeleştrime ve ölçme sandardına uyumluluk 125
Tablo 4.72: Trade bank of Iraq UFRS 2 hisse bazlı ödemeler standardına uyumluluk 127

Tablo 4.73: Trade bank of Iraq UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk 127
Tablo 4.74: Trade bank of Iraq finansal araçlar: Açıklamalar satandardına uyumluluk 127
Tablo 4.75: Trade bank of Iraq UFRS 8 faaliyet bölümleri standardına uyumluluk 128
Tablo 4.76: Trade bank of Iraq UFRS 10 konsolide fiannsal tablolar standardına uyumluluk 128
Tablo 4.77: Trade bank of Iraq UFRS 12 diğer işletmelerdeki paylara ilişkin açıklamalar standardına uyumluluk 129
Tablo 4.78: Trade bank of Iraq UFRS 13 gerçeğe uygun değer ölçümü standardına uyumluluk 129
Tablo 4.79: Irak ulusal bankası UMS 1 finansal tabloların sunuluşu standardına uyumluluk 133
Tablo 4.80: Irak ulusal bankası UMS 7 nakit akış tabloları standardına uyumluluk 135
Tablo 4.81: Irak ulusal bankası UMS 8 muhasebe politikalrı, muhasebe politikalarında değişiklikler ve hatalar standardına uyumluluk 135
Tablo 4.82: Irak ulusal bankası UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk 136
Tablo 4.83: Irak ulusal bankası UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk 136
Tablo 4.84: Irak ulusal bankası UMS 16 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk 137
Tablo 4.85: Irak ulusal bankası UMS 18 hasılar standardın uyumluluk 137
Tablo 4.86: Irak ulusal bankası UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk 138
Tablo 4.87: Irak ulusal bankası UMS 21 kur değişiminin etkileri standardına uyumluluk 138
Tablo 4.88: Irak ulusal bankası UMS 23 borçlanma maliyetleri standardına uyumluluk 139
Tablo 4.89: Irak ulusal bankası UMS 24 ilişkili taraf açıklamaları standardına uyumluluk 139
Tablo 4.90: Irak ulusal bankası UMS 26 Emeklilik fayda planları standardına uyumluluk 139

Tablo 4.91: Irak ulusal bankası UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk 140
Tablo 4.92: Irak ulusal bankası UMS 32 fiannsal araçlar: Sunum standardına uyumluluk 140
Tablo 4.93: Irak ulusal bankası UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk 141
Tablo 4.94: Irak ulusal bankası UMS 36 varlıklarda değer düşüklüğü standardına uyumluluk 141
Tablo 4.95: Irak ulusal bankası UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar standardına uyumluluk 142
Tablo 4.96: Irak ulusal bankası UMS 38 maddi olamayan duran varlıkklar standardına uyumluluk 142
Tablo 4.97: Irak ulusal bankası UMS 39 fiansal araçlar: Muhasebeleştirme ve ölçme standardına uyumluluk 143
Tablo 4.98: Irak ulusal bankası UFRS 2 hisse bazlı ödemeler standardına uyumluluk 143
Tablo 4. 99: Irak ulusal bankası UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk 144
Tablo 4.100: Irak ulusal bankası UFRS 7 finansal araçlar: Açıklamalar standardına uyumluluk 145
Tablo 4.101: Irak ulusal bankası UFRS 8 faaliyet bölümleri standardına uyumluluk 145
Tablo 4.102: Irak ulusal bankası UFRS 10 konsolide fiannsal tablolar sandardına uyumluluk 145
Tablo 4.103: Irak ulusal bankası UFRS 12 diğer işletmelerdeki paylara ilişkin açıklamlar standardına uyumluluk 146
Tablo 4.104: Irak ulusal bankası UFRS 13 gerçeğe uygun değer ölçümü standardına uyumluluk 146
Tablo 4.105: Banka finansal tablo dipnotlarına ilişkin açıklamların dağılımı 147

1. GİRİŞ

Bankalar, fonları fazla veren ekonomik birimlerce, fon açığı verenlere fonun aktarılmasına aracılık eden ve ekonominin verimliliğini ve yatırımları artıran aracı kurumlardır. Bankaların tarafından yaratılan para, kaydî para veya mevduat parası olarak adlandırılır. İnsanların parayı değişim aracı olarak kullanması ile para toplayan faiz veren, borç verip, bir ülke ya da şehir parasına kar karşılığı çeviren bankerler ortaya çıkmıştır. Bu bankerlerin, müşterilerden mevduat kabul ettiği gibi ve mevduatları yüksek faizler karşılığı başkalarına borç olarak verdikleri görülür. Bu bağlamda banka, ilk örneklerinin Mezopotamya, Eski Yunan ve Eski Roma'da görüldüğü, İtalyanca'da "masa, tezgâh" anlamında kullanılan "banco" kelimesinden kaynaklanmaktadır. İtalya'da önlerine bir masa alarak para ticaretini yapmış olan bu bireylere 12. yüzyılda banker ismi verilmiştir.

19. yüzyılda ticari sermayenin gelişimi ve sanayi devrimi, banka sisteminde büyük ve hızlı gelişime neden olmuş, bankalar mali ilişkilerin odaklandığı en önemli mali kurumlardan birisi durumuna gelmiştir. Her ülkede aynı şekilde olmasa da genellikle mudilerden mevduat toplayan ve bu yolla kaynak yaratan bankalar, ticari alanlarda uzmanlaşmış kendi öz sermayelerinin çalışmakta olan bankalar ile yatırım ile iş bankacılığı yapılmaya başlamıştır. Ticari kapitalizmin sanayi kapitalizmine geçişteki sürecin başlaması ile bankacılığın birleşmeleri de başlamıştır. Dünya genelinde kullanılması zorunlu tutulan ve değerlendirecek kişilere kolaylık sağlayan finansal tablo standartlarının oluşumu ile genelde tüm işletmeler, özelde ise bankalar güvenilir kurumlar haline gelmektedir.

Bankaların gerek içinde gerekse dışında yer alan banka ile ilgili kişiler bankanın finansal açıdan durumunu ve faaliyet sonuçlarını görebilmek adına bankanın faaliyetleri hakkında bilgiye gereksinim duyarlar. Bu gereksinimin karşılanabilmesi için muhasebeye ihtiyaç bulunmaktadır. Eğer banka, kendi özelliklerini ve almak istediği sonuçları gözeterek muhasebe sistemini düzenlerse, bu sistem kullanıcılara bilgi sağlamanın yanında, faaliyetleri kontrol edebilme, yorum yapabilme ve öngörüde bulunabilme imkânlarını da sağlayacaktır. Muhasebenin ürettiği bilgiyi doğru şekilde analiz edebilen ve bu analiz sonucunda fırsatları görüp

değerlendirebilen bankalar için, hedeflerine ulaşmak şüphesiz daha kolay olacaktır. Bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi muhasebe uygulamalarında da etkilerini göstermektedir. Küreselleşmenin farklı ülkeler arasında ticaret faaliyetlerini kolaylaştırıyor olması, bankalarında kendi ülkeleri dışında da faaliyette bulunmaya yöneltmektedir. Bu yönelim, bankanın ürettiği muhasebe bilgisi ile ilgilenen iç ve dış kullanıcı sayılarını artırmaktadır. Farklı ülkelerde faaliyette bulunan bankalar, farklı ülkelerden farklı kullanıcılara muhasebe bilgilerini sunmak durumunda kalmaktadırlar. Kuşkusuz bu gelişim, kullanıcılar için de bir takım zorlukları meydana getirmektedir. Örneğin farklı ülkelerden bankaların finansal tablolarını incelemesi gereken bir kişinin, farklı muhasebe uygulamaları nedeniyle tabloları anlamakta güçlük çekmesi muhtemeldir. Bu ve benzeri zorlukları ortadan kaldırmak ve farklı ülkelerde ortak bir muhasebe çatısı oluşturabilmek adına 1973 yılında UMSK (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) kurulmuştur. Kuruluş gayesini, farklı ülkelerde hazırlanıyor olsalar da, öznellikten uzak, farklı kullanıcılar için anlaşılması kolay, karşılaştırılabilir finansal tabloların hazırlanabilmesi için 2 ortak bir uygulama setinin hazırlanması olarak belirleyen UMSK, UMS (Uluslararası Muhasebe Standartları) ve UFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) oluşturup, tüm dünyada kullanılır hale getirmek üzere çalışmalar yapmaktadır.

UMSK'nın faaliyet sonuçlarının farklı ülkelerce benimsenebilmesi için ülke yönetimlerinin bu faaliyetlere destek olacak kanunlar oluşturmaları büyük önem taşımaktadır. Aksi halde UMSK'nın çalışmaları öneri niteliğinde olmanın dışına geçememektedir. Bu konuda atılan önemli adımlardan biri Avrupa Birliğinin 2002 yılında aldığı karardır. Avrupa Birliği söz konusu kararı ile üyesi olan ülkelerde menkul kıymetleri borsalarda alınıp satılan işletmelerin 2005 yılında başlamak üzere UMSK'nın yayınladığı, UMS ve UFRS'lerle uyumlu olarak düzenlemeleri yönünde bir şart getirmiştir. Bu düzenlemeyi Irak Borsası, borsada menkul kıymetleri işlem gören şirketler için 2010 yılındaki tebliğiyle zorunlu hale getirmiştir. Bu tebliğe göre borsa şirketleri mali tablolarını hem Irak tekdüzen muhasebe sistemine göre hem de Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına göre yayımlamak zorundadırlar. Mali tablolar Irak' ta ilk başlarda Arapçaya çevrilen 14 adet özet standartlara göre değil, Uluslararası olarak kullanılan standartlara (UMS/UFRS) göre yayımlanmak zorundadır. IMS 6 Muhasebe Politikaları ve Finansal Tabloların

Sunuluşu Standardının ilk çevirisine ekler yapılarak UMS 1' e yaklaştırıp bunu kullanmaya başlamışlardır. Aynı şekilde IMS 7' de düzenlenmiş ve nakit akış tablolarının düzenlenmesi sırasında kullanılmaya başlanmıştır. Arapçaya çevrilen 14 standart; IMS 1 İnşaat Sözleşmeleri, IMS 2 Maddi Olmayan Duran Varlıklar, IMS 3 Borçlanma Maliyetleri, IMS 4 Kur Değişiminin Etkileri, IMS 5 Stoklar, IMS 6 Muhasebe Politikaları ve Finansal Tabloların Sunuluşu, IMS 7 Nakit Akış Tabloları, IMS 8 Değişen Fiyat Seviyelerinin Etkilerini Yansıtan Bilgiler, IMS 9 Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar, IMS 10 İlişkili Taraf Açıklamaları, IMS 11 Tarımsal Faaliyetler, IMS 12 Varlıklarda Değer Düşüklüğü, IMS 13 Gelir Vergileri, IMS 14 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarindaki Yatırımlar şeklindedir. Irak Bankacılık muhasebe politikalarında, özellikle mali yılın sonunda tüm finansal işlemlerde vade prensiplerini benimsemiştir ve bankalar tarafından gerçekleştirilen işlem miktarlarının göreceli önemine vurgu yapılmaktadır. Muhasebe rehberindeki hesapların sınıflandırılmasının, bankacılık sektörünün ve sigorta sektörünün faaliyetlerinin doğasını yansıtmak amacıyla kabul edilmiştir. Ticari faaliyet ile yatırım faaliyeti arasındaki farkları göstermektedir. Sabit varlıklar, niteliklerine ve bunların kullanımlarına göre sınıflandırılmıştır.

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Irak bankacılık sektörü ele alınmıştır. Bu kapsamda Irak'ta bankacılığın doğuşu ve gelişimi, banka tür ve özellikleri bankaların işlevleri ve Irak bankacılık sektörü ve Irak ekonomisi arasındaki ilişki incelenmiştir. İkinci bölümde, Uluslararası finansal raporlama ve muhasebe standartları ve muhasebe politikası ilişkisi ele alınmıştır. Ayrıca, Irakta uygulanan muhasebe ve finansal raporlama standartlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, muhasebe politikaları, muhasebe teorileri, uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ele alınmıştır. Dördüncü bölüm uygulama bölümü olup, Irak'ta faaliyet gösteren 4 farklı bankanın muhasebe politikaları ve uyguladığı muhasebe ve raporlama standartları ele alınmış ve sonuç bölümünde elde edilen veriler kapsamında Irak muhasebe sistemi ve uluslararası standartlara uyum konusunda bir değerlendirme yapılmıştır.

2. BÖLÜM
IRAK BANKACILIK SEKTÖRÜ VE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

2.1. Bankacılık Kavramı ve Bankacılığın Ortaya Çıkışı

Bankalar, para ve kar arayışında uzmanlaşmış finansal kurumlardan biridir. Bankalar, para toplayıcılarının talebi karşıladığı yerdir. Bireylerin ve kurumların mevduatlarını ve tasarruflarını harekete geçiren verimli bir sistem sağlarlar. Faiz ve istihdam ile para yatırma maliyeti arasındaki farkın yanı sıra faiz oranı ile kredi ve borç arasındaki farkın sayesinde kârları da göz önüne alındığında günümüzde bankaların önemini vurgulamaktadır (Zaitony, 2006, s. 51). Bankaların hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunan kurumların birçok özelliği nedeniyle bankaların kullanabileceği en önemli fırsatlar arasında Küçük ve orta ölçekli işletmeler bulunmaktadır. Bu kurumlar işsizliğin ortadan kaldırılmasında, yoksullukla mücadelede ve milli gelirin artırılmasında olumlu bir rol oynamaktadır (Luqret, 2003 s. 23). Özellikle bankalar, ekonomik sistemlerde önemli bir yer tutmuştur. Bankalar ayrıca büyük tasarruf gemileri ve büyük finans kanallarını benimsemiştir. Türleri ve işlevleri değişmiştir ve tanımları diğer bankaların çeşitli özellikleri ile karakterize edilmiştir.

Bankalar ister doğal ister ahlaki olsun, banka ile müşterileri arasında güçlü bir ilişkinin olduğu endüstriyel, özel ve hatta tarımsal faaliyetler gibi ekonomik faaliyetlerin finansmanına ve gelişmesine katkıda bulunan en önemli ekonomik ajanlardır (Wassam, 2013, s. 41). Bankanın çalışması, çekilebilecek mevcut mevduatları tutabilen tek finansal ve bankacılık kurumlarının talep üzerine, zamanında çekler olması gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Bankaların önemini ve ekonomik faaliyetlerdeki rollerini belirlemek için, mevcut statülerine ulaşana kadar kuruluşlarını nasıl yarattıklarını ve geliştirdiklerini bilmek gerekir (Al-Husseini, 2000, s. 13). Bankaların ortaya çıkışı tarihsel olarak, para değiştiricilerin ve endüstrinin faaliyetlerinin gelişimiyle ilişkilidir. Uzun bir süre boyunca, bankerler, kayıp ve hırsızlıktan korumak için tüccarlar tarafından yatırılan paraları

saklamışlardır. Bu fonlar, mevduat sahibinin mevduat tutarını içeren bir mevduat sertifikası vermesi karşılığında kasalara yerleştirilir. Başvuru, bu sertifika gösterildikten hemen sonra yapılır ve tüccar, hizmetleri karşılığında faiz almaktadır (Wassam, 2013).

Kredi süreci, sanayiciler ve bankacılar kendi paralarını ödünç verdikten sonra bazı boş mevduatların toplanması ve onların yatırıma kaynak oluşturmasına dönüşmesidir. Buna karşılık, mevduat sahibi verilen kredilerin sağladığı faizin bir kısmını alır. Ticari işletmeler mevduat toplama ve var olmayan mevduatlardan kredi verme konusunda daha uzmanlaştıkça mevduat yaratmaya başladılar ve böylece işlerini genişlettiler. Mevduat toplama ve fiilen ortada olmayan mevduatlardan kredi verme konusunda uzmanlaşmışlardır. Bu süreç sayesinde, yeni para yaratma ve toplumdaki ödeme araçlarının boyutu artırılmıştır (Al-Sirafi, 2007, s. 58). Bankalar gelişmişlerdir ve artık sadece para arzını etkileme ya da banka kredisi oluşturma yeteneklerine sahip kurumlar değillerdir. Bankalar aşağıdaki gibi tanımlanabilir;

1. Bankalar, para ile uğraşan ve kar elde etmek isteyen özel finansal kurumlardan biridir ve bankalar, bireylerin ve işletmelerin mevduatlarını ve tasarruflarını harekete geçirmek için yeterli bir sistem sağladıkları için talep üzerine fon teklifini karşılayabilirler (Hashish, 1996, s. 108).
2. Bankalar, mevduat toplama ve kredi verme konusunda uzmanlaşmış kurumlardır, Ayrıca, menkul kıymet alım satımı, özel kâğıt toplama, faturaların indirilmesi ve kabul edilmesi, Döviz Alım Satımı, belgesel kredilerin açılması ve teminat mektuplarının verilmesi, çelik kasaların kiralanması gibi ek bankacılık hizmetleri sunmaktadırlar (Hendi, 1996, s. 10).
3. Mevduat bankaları olarak da bilinirler, özel mevduatları kabul etme işlevine sahiptirler, yani herhangi bir zamanda mevduat sahipleri tarafından geri çekilebilen vadesiz mevduatları ve ayrıca kamu veya iş ihtiyacından fazla para toplamaya odaklanan bir finans kurumu olarak da bilinirler (Hashim, 1996, s. 346).
4. Önceki tanımlara dayanarak, bankaların bir aracı kurum olduğunu ve fazla fonların başvuru sahipleriyle ihtiyaçlarını karşıladığı bir yer olduğunu söylemek mümkündür. Bunlar gerçek veya tüzel kişiler olabilir. Bu fonlara mevduat denir ve bireylere borç verme ve iskonto işlemlerinde kullanılır, böylece projelerin kurulmasına,

geliştirilmesine, sektörlerin gelişmesine ve ekonomik sektörlerin gelişmesine katkıda bulunmaktadırlar (Hanafi, 1991, s. 119).

Bankaların özellikleri çeşitli kriterlere dayanmaktadır. Burada, bu kriterlerin kapsamlı özellikleri değerlendirilecek olursa en önemlileri şunlardır (Al-Da'imi, 2009, s. 135);

- Bankaların ana özelliği, kredi oluşturma ve bunu para miktarına ekleme yetenekleridir.
- Bankalar, temel amacı bankacılık hizmetleri sunarak veya mevduat yaratarak mümkün olan en düşük maliyetle karları en üst düzeye çıkarmak olan sermaye kuruluşlarıdır (Al-Sirafi, 2006, 36).
- Finansal kurumlar, küçük ya da büyük olsun, tasarrufların toplanmasına katkıda bulunurlar, bireylerin, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ve büyük şirketlerin yani tüm kesimlerinin isteklerini yerine getirirler ve özel sektörün ve hükümet kurumlarının, sahiplerine para ödemeye hazır hale getirirler (Haddad ve Hathloul, 2005, s. 218).

2.2. Banka Türleri

Bankalar, kredi ve sermaye ile ilgili tüm ekonomik işlemleri gerçekleştiren kuruluşlardır. Bankacılık hizmetleri müşterilerinin istek ve ihtiyaçlarını dikkate alarak taleplere göre şekillenerek hizmet verir. İhtiyaçlara göre de banka türleri bulunuyor. Aşağıda çeşitli banka türlerine yer verilmiştir.

2.2.1. Coğrafi Alanların Etkinliği ve Kapsamı Açısından Bankalar

Coğrafi alanların etkinliği ve kapsamı açısından bankalar genel (ulusal) bankalar ve yerel bankalar olarak ikiye ayrılırlar;

- Genel Bankalar: Merkezi başkentte veya büyük şehirlerden birinde bulunan ve devlet genelinde veya dışında şube ya da ofisler aracılığıyla faaliyet gösterenler bankalardır. Bu bankalar ticaret, kısa vadeli, orta vadeli kredi, tüm döviz ve dış ticaret finansmanı gibi bir bankanın yaptığı tüm geleneksel işlerini yaparlar.

- Yerel Bankalar: Bunlar, faaliyetleri belirli bir şehir, eyalet veya belirli bir bölge gibi nispeten sınırlı coğrafi alanları olan bankalardır. Bu bankalar, belirtilen alandaki alt banka için küçük boyutlarla karakterize edilir (Al-Sirafi, 2007, s. 29).

Faaliyet hacmi açısından bankalar toptan ve perakende bankacılık olarak ayrılırlar. Yine bunlar kurumsal ve bireysel bankacılık olarak da alan yazında adlandırılmaktadır.

- Toptan Bankalar: Bunlar, büyük müşteriler ve büyük işletmelerle ilgilenen bankalar içindir (Hussein, 2004, s. 236).
- Perakende Bankalar: Küçük müşteriler ve mikro işletmeler ile ilgili perakende mağazaları gibi karakterize edilen ve bankalar tarafından daha fazla sayıda müşteri çekmek için coğrafi olarak yayılmış bankalardır. (Mandour, 2003, s. 125)

2.2.2. Şube Sayısı Bakımından Bankalar

Şube sayısı bakımından zincir banka, yerel banka, grup bankası ve bireysel banka olarak dörde ayrılmaktadır Bunlar;

- Zincir Bankalar: Bankaların büyüklüğünün ve çeşitli toplum gruplarına hizmet sunmak için finanse ettikleri iş hacminin artmasıyla birlikte, bu bankalar faaliyetlerini, idari olarak birbirinden ayrı birkaç banka olan bir tamamlayıcı şube zincirinin açılması yoluna gidilmiştir. Zincirin tüm birimlerinin taahhüt edildiği genel politikaları belirleyen bir Ana Merkez, birim çalışanlarını ve faaliyetlerini koordine eder. Amerika Birleşik Devletleri dışında bu türden banka yoktur (Al-Dulaimi, 1990, s. 98).
- Grup Bankalar: Birkaç banka veya finansal şirket kuran holding şirketlerine benzer yapıdadırlar. Sermayelerinin çoğuna sahip kişilerce politikaları denetlenir ve yönetilirler. Bu tür bankalar tekelci bir karaktere sahiptir ve bu durum karakteristik özellik haline gelmiştir. Bu tür bankalar Amerika Birleşik Devletleri ve Batı Avrupa ülkelerinde yaygındır (Al-Rifa'i, 1996, s. 150).

- Yerel Bankalar: Bu tür bankalar belirli bir coğrafi bölgede faaliyet göstermek üzere kurulmuştur ve genellikle ülkenin yasalarından farklı olması durumunda bu bölgenin yasalarına tabidirler.
- Bireysel Bankalar: Bireylere veya şirketlere ait olan ve genellikle küçük bir alanla sınırlı veya diğer finans kuruluşlarından farklı olan küçük işletmelerdir, parasal kaynaklarının küçük boyutları sebebiyle orta veya uzun vadeli kredilere yatırma riskini göze alamadıkları için kaynakları menkul kıymetler, özel kağıtlar ve diğer dönüştürülebilir varlıklar gibi oldukça likit varlıklar üzerinde kullanımıyla sınırlıdır.

2.3. Bankaların İşlevleri

Bankaların işlevleri günümüzde çoğalmış ve çeşitlendirilmiştir, artık yalnız borç veren ve ödünç alan bankalar olmanın ötesine geçmişlerdir. Bazı operasyonlarda uzmanlaşmazlar, ancak iki ekonomist grubunun arabuluculuğu yoluyla edindikleri bankacılık işlemlerinde uzmanlaşmaktadırlar (Al-Hourani, 2007, s. 139). Bankaların işlevleri aşağıdaki gibi ifade edilmektedir. Bankalar kredi verdiğinde, borçluların kullanımına bir dizi parasal araç sunarlar. Böylelikle bankalar; merkez bankası dışında herhangi bir finansal kuruluşla paylaşılmayan temel bir işleve sahip olup, para yaratmaktadırlar ve borçluya kredi limitleri dahilin de meblağları çekme hakkı vererek para yaratma rolü oynayabilirler. Borçlu, istediği mal ve hizmetlerin değerini ödemek için çek veya havale yoluyla bu tutarları kullanabilirler, yasal para gibi çekler ve havaleler de ödeme yapmak için kullanılırlar. Banka mevduatı tarafından başka paralar kullanılarak yapılan ödemelerin toplamı, bankanın nakit rezervlerinden elde ettiği toplam para miktarının birkaç katına çıkmasına yol açmaktadır. Bu işlev aracılığıyla mevduat parasının oluşturulması, bankaların temel faaliyetlerinin doğasında vardır (Ghazalin, 2002, s. 136). Bankalar, geleneksel ve modern olarak iki kategoriye ayrılabilen birçok parasal ve parasal olmayan işlevi yerine getirirler. Düzenli bankacılık işlevleri şunlardır:

2.3.1. Geleneksel İşlevler

Hiç şüphe yok ki, bankaların en önemli işlevlerinden biri, belirli koşullar altında mevduat kabul etmektir. Mevduat hakkına sahip olan mevduat sahibi, lehine olarak bankaya bir taahhüttür (Al-Din, 1989, s. 73). Mevduatlar ya etkili ya da hareketli değerlerdir. Mevduat, en büyük segmenti besleyen ve bankaların işinin en önemlisi olarak kabul edilen ana kaynaklardır. Ayrıca bu işlevi yürüten bankalara mevduat bankaları denir. Vadeye göre mevduatlar: (i)Talep Üzerine Mevduat; herhangi bir zamanda mevduattan çekilebilir ve faiz ödenmez, çekler veya banka havaleleri ile para çekilebilir (Wassam, 2013, s. 51). (ii)Cari Olmayan Mevduat; bankaya yatırılan paranın belirli bir süre sonunda çekilmesini esas alan sözleşme ile oluşturulan mevduat hesaplarıdır. (iii)Vadeli Mevduat; bankaya yatırılır ve mevduat sahibi tarafından banka ile kararlaştırılan belirli bir sürenin sona ermesi dışında geri çekilmemektedir (Al-Issawi, 2000, 96). (iv)Bildirimli Mevduat; belirli bir sürenin geri çekilmesinden önce bankaya bildirilmesi gereken belirli bir kısıtlama varlığında gelecekteki mevduatlarla paylaşılmaktadır (Khalil, 1982, s. 89). (v)Tasarruf Mevduatı; sahipleri tarafından, kendi kasalarında boşta bırakmak yerine, ihtiyaç duyulana kadar yatırılan tasarrufları temsil ederler ve bu nedenle onlar için bir getiri sağlarlar, herhangi bir zamanda bankadan çekile bilinmektedir (Al-Issawi, 2000, s. 97). (vi)Banka Kaynaklarının İşletilmesi; banka çeşitli kaynaklarını topladıktan sonra, temel hedeflerini uzlaştırma ilkesini dikkate alarak operasyonunda görev alır. Bankanın kaynaklarının operasyonel yönleri aşağıdaki gibidir:

- Kredi ve avans sağlamak,
- Yatırımlar;
- Dış Ticaret Hizmetleri yapmak;
- Menkul kıymetlerle işlem yapmak;
- Yabancı para birimleri ile işlem yapmak.

2.3.2. Modern İşlevler

Modern işlevler; iş ve müşteri emlak yönetimi, kişisel konut finansmanı, ekonomik kalkınma planlarına katkı, etkinlik tasarrufu, kredi kartı gibi müşterilere sağlanan diğer hizmetlerdir. İş ve Müşteri Emlak Yönetimi işlevi, yatırım yönetimi yoluyla

gerçekleştirir. Bu hizmet genellikle paralarını yönetmek için zamana veya uzmanlığa sahip olmayan, yeni projelerde veya menkul kıymetlerde bilgisiz olan müşterilere verilmekte, banka müşterilerinin tasarrufları toplanır ve kullanılır. Yüksek likiditeye sahip varlıklarda veya üretken projelere yatırım yapılması amaçlanmaktadır (Ma'rouf, 2005, s. 84). (i)Kişisel Konut Finansmanı, ipotek kredisi ile yapılır. Her bankanın bu alanda aşılmaması gereken belirli kredi tavanına sahip olduğunu belirtmek gerekmektedir (Haddad, 2005, s. 89). (ii)Ekonomik Kalkınma Planlarına Katkı, kısa vadeli krediyi orta ve uzun vadeli borçlanmaya çevirmektedir, buna ekonomik kalkınma planlarına katkı denilir (Khalaf, 2007, s. 91). (iii)Etkinlik Tasarrufu, bankalar müşterilerini, evlilik masrafları, yaz sezonu, tatiller gibi belirli durumları karşılamak için tasarruf etmeye teşvik eder. Müşteriler bu tasarruflardan yararlandırılarak tasarruflarının büyüklüğü ile orantılı özel kredi olanakları sağlamaktadırlar (Al-Wakil, 2006, s. 63). (iv)Kredi Kartı, bankalarda geliştirilen en yaygın hizmetlerden biridir ve müşteri olan kart sahibine kredi sağlamak için banka ile birlikte birçok işyerinin anlaştığı kredili alışveriş aracıdır (Amer, 2010, s. 73).

2.4. Bankaların Kaynakları

Bankanın kaynakları, ister iç ister dış olsun, çeşitli fonlardır. Bunlardan ilki iç kaynaklardır. İç kaynaklardan olan ödenmiş sermaye, banka tarafından talep edilen ve hissedarlar tarafından ödenen, bütçede gösterilen ve bankanın başarısızlığı veya feshi durumunda iade edilmeyen tutardır. Bir diğeri, yasal ve özel yedekler olup bu, bankanın çalışma yıllarında biriktirdiği mevduatlardan mahsup edilen iki tür kaynaktan oluşur. Yasal yedekler, bankanın normalde Merkez Bankası tarafından belirlenen belirli bir miktar mevduattan düşmekle yükümlü olduğu bir rezervdir. Bu yolla, sermayeden mevduat sahiplerinin fonları garanti edilir (Ghazalin, 2002, s. 149). Özel yedekte ise bankanın müşterilerine finansal durumunu güçlendirmek için yasal bir yükümlülüğü yoktur. Yedeğin genel amacı, varlık değerlerindeki dalgalanmalara ve kötü varlıklara karşı garanti vermek ve bunları genişletmeye çalışmaktır.

Öz kaynaklar ise çekler ve periyodik ödenekler ile ifade edilir. Bunlar, bankanın vade tarihinde ödemesi gereken yükümlülükleridir. Bankalar arası kaynaklar,

bankaların özellikle mali sıkıntı zamanlarında birbirlerinden aldıkları borçlardır. Bir banka, mevduat talebindeki artışla başa çıkmak için başka bir bankadan veya diğer bankalardan borç alabilirler. Bankaların bu tür acil borçlanmaya başvurmaları yakın zamanda ortadan kalkması planlanmaktadır (Ghazalin, 2002, s. 159). Depozitolar ise bankanın yükümlülüklerindeki en büyük tutarı oluşturur ve vadeli mevduat bakiyeleri, tasarruf mevduat bakiyeleri, sigorta ödemeleri, vadesiz mevduat bakiyeleri ve farklı mevduat türleri kullanmaktan kaynaklanır. Öz kaynaklara aşağıda değinilmiştir. Ödenmiş sermaye, banka tarafından talep edilen ve hissedarlar tarafından ödenen, bütçede gösterilen ve bankanın başarısızlığı veya feshi durumunda iade edilmeyen tutarlardır (Ghazalin, 2002, s. 149).

2.5. Bankaların Kaynak Kullanımı

Bankaların kaynakları ve bunların kullanımları, o bankaların aldıkları, kredi ve banka yatırımları şeklinde farklı alanlara yönlendirdikleri ayrıca kullandıkları para anlamına gelir. Banka kaynakları, müşteriye karşı yükümlülüklerdir ve bankacılık kaynaklarının yönlendirilmesi, bankaların varlıklarında kullanımlarını ifade etmektedir (Awad, 2006, s. 52). Bankaların likiditeyi korurken ve genel olarak mümkün olan en yüksek kar oranıyla, bütçe varlıklarının, banka kasasındaki nakit ile başlayan likidite derecesine göre azalan oranda düzenlendiği ve sabit varlıklara sahip olduğu görülür. Bankanın bütçesinin varlık tarafı aşağıdaki unsurları içerir (Zaitony, 2006, s. 136);

- Mevcut nakitler**:** Tam likiditeye sahip varlıklar grubu olarak tanımlanabilen ve nakit olarak görünen nakit varlıklar, bankanın hazinesini oluşturur. Kağıt üzerinde yasal, nakit para ve döviz cinsinden zilyetli olanları yasal rezerv olarak kabul edilir.
- Hazine Nakdi; Nakit bakiyeleri, banka müşterilerinin mevduatları üzerinde hesaplanan çeklerin değerini ödemek için herhangi bir zamanda hazır bulunur. Bunlar arasında bankalar, madeni paralar, destekleyici metaller ve yabancı para birimleri, kasasında bulunan likit para ve altın (madeni paralar ve külçe) lardır.
- Merkez Bankasına Yatırılan Nakit Bakiyesi; bankanın Merkez Bankası'nda bulunan varlıklarının bir kısmıdır. Bu kısma yasal rezerv denir. Başka bir

deyişle, bu bakiyeler yasal rezerv oranını temsil eder ve bu da bankanın yasal rezerv oranına ulaşmasını sağlar. Bu bakiyeler, Merkez Bankası'nın bankaları tarafından faizsiz olarak yasa gereği tutulur ve her bankadaki mevduatların belirli bir yüzdesi olarak hesaplanır. Bu nakit bakiyeleri genellikle müşterinin para çekmesi durumunda ona verilen garanti olarak adlandırılır (Al-Sharaa, 2021, s. 151).

- Özel transferler: Bu kalemdeki unsurlar aşağıdaki gibidir (Al-Sirafi, 2007, 136).
- Hazine bonosu; bunlar, hükümetin bu kredileri alması karşılığında bankaya sunulan devlet tahvilleridir.
- Senet; Bunlar, indirimlerine karşı kredi almak için kullanılır. Senetlere bir faiz oranı uygulanır. Bu özel transferler, bankanın gelir üreten ve diğer varlıklardan daha likit olan kaynaklarının en yaygınıdır.
- Bankalar arası borçlanma: Banka tarafından diğer bankalara verilen krediler ve verilen kredilere uygulanan faiz oranıdır.
- Menkul kıymetler ve yatırımlar**:** Bankalar genellikle kaynaklarını devlet tahvillerini ve menkul kıymetlerden birini ve özel sektör tahvillerini kar elde etmek için satın almaya yatırırlar. Bu tür yatırımlar bankanın yüksek getiri elde etmesini sağlar. Menkul Kıymetler, özellikle finansal piyasalarda durgunluk hâkim olduğunda ve sahiplerinin vadeye kadar beklemesini gerektirebiliyorsa, ancak verim büyük olduğunda, hızlı bir şekilde satılması kolay değilse, belirli para transferlerinden daha az likittir (Al-Sisi, 1998, s. 19).
- Krediler ve avanslar: Bankalar tarafından iş ve ticaret sektörü için iş faaliyetlerini finanse etmek için verilen kısa vadeli kredinin belirli miktarlarıdır. Bu varlık daha az likittir, ancak en karlı varlıktır. Banka, bu kredilerin vadesi garantili krediler ve teminatsız krediler olarak iki tür olmadıkça müşteriden kredi tutarını ödemesini isteme hakkına sahip değildir.
- Harcama kaynakları borçtur ve bu kaynaklar için varlıklarını kullanmaktadır.

2.6. Irak'ta Bankacılık Sektörüne Genel Bir Bakış

Irak'la ilgili finansal bir inceleme veya değerlendirmeden önce Irak'ın genel ekonomik verilerinin incelenmesinde yarar vardır. Bu bağlamda DEİK tarafından 2019 yılında yayımlanan ülke bazlı rapora göre Irak için veriler Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1: 2018 Verileri ile Irak genel ekonomik verileri

Dönem	Gösterge	Rakamsal Değer
2018	GSYH	225 Milyar USD
2018	BÜYÜME	-1%
2018	NÜFUS	40 Milyon
2018	KİŞİ BAŞINA GELİR	5882 USD
2018	ENFLASYON	0,40%
2018	İŞSİZLİK ORANI	7,90%
2018	CARİ DENGE/GSYH	6,90%
2018	BÜTÇE DENGESİ/GSYH	7,90%
2018	İHRACAT	97 MİLYAR USD
2018	İTHALAT	53 MİLYAR USD

Kaynak: (DEİK, Ekonomik Araştırmalar, 2019)

Irak'taki bankacılık sistemi, 7'si devlet bankası, 57'si yerli ve yabancı olmak üzere 64 bankadan oluşmaktadır. En çok sayı 43 banka ile ticari bankaya ait olup, ardından 18 banka ile İslami bankalar ve 3 banka ile özel bankalara aittir (Al-Tamimi, 2018, s. 3).

2.6.1. Irak Bankacılık Sektörünün Varlıkları

Devlet bankalarının sayısı yerli/yabancı bankaların sayısından daha az olmasına rağmen, devlet bankalarının faaliyeti yerli/yabancı bankaların faaliyetlerinden çok daha yüksektir, yerli/yabancı bankaların varlıkları devlet bankalarında yoğunlaşmıştır. 2016 yılında görülmüştür ki toplam varlıkların %89'una Al-Rafidain Bank, Rasheed Bank ve Irak Ticaret Bankası sahiptir, geri kalan ise yerli ve yabancı bankalara aittir (Al-Tamimi, 2018, s. 23). Hirschman Herfindahl endeksine göre en büyük beş bankanın varlıklarının konsantrasyonu 3200 puana ulaşır ve bu da bankacılık sisteminde tekel anlamına gelen varlıklarda yüksek bir konsantrasyon

seviyesine işaret eder. Pazar payındaki bu artış, 2015 yılında %47.1'den 2016' da %48'e yükselen bankacılık sisteminin toplam varlıklarındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

2016 yılı için varlık hacmi 221.2 trilyon dinar olarak gerçekleşmiştir, bu ise bir önceki yıl 222.8 trilyon dinar olan hacmin %0.7 düşüşle gerçekleşmesi anlamına gelmektedir. Bu, Al-Rafidain Bank'ın bankacılık sisteminin en büyük pazar payını Al-Rafidain 3200 noktasında 2016 yılında varlık satın aldığını, Al-Rafidain Bank'ın sebep olduğu herhangi bir şokun Irak'taki bankacılık sistemine olumsuz yansıdığını göstermektedir. Al-Rafidain Bank'ın dışındaki diğer bankalardaki konsantrasyonların zayıf olduğu ve bankacılık sistemi üzerinde net bir etkiye sahip olmadığını göstermek için yapılan Findel endeksine göre, Al-Rafidain Bank dışındaki toplam banka konsantrasyonlarının 900,85 puan olduğu ve bu düşük konsantrasyon seviyesinin bankalar arasındaki rekabet durumunu yansıttığı görülmektedir.

Öte yandan, devlet bankalarının varlıklarının toplam varlıklara oranında bir düşüş ve bankalardaki gelişmeyi yansıtan iyi bir gösterge olan (2010-2016) dönemde bankaların varlıklarında artış vardır. Ticari bankaların varlıklarının en büyük kısmı diğer varlık kalemidir. Bu varlıklar farklıdır ve varlıkların oranı da değişkendir. Özel sektör ve sektörlerdeki borçlanma durumu 2012-2015 döneminde nispeten istikrarlıdır, aynı şey 2014'ten sonra Irak'ın karşı karşıya olduğu finansal krizin bir sonucu olarak 2015' de büyümeye tanık olunduğu için kamu sektöründeki borçlanma için de geçerlidir. Özellikle güvenlik ve finans başta olmak üzere ülkedeki durum nedeniyle değişkenlik gösteren yabancı varlıkların sonuç olarak, 2014 yılındaki Irak'taki mali durum nedeniyle azaldığı görülür (Al-Tamimi, 2018, s. 15).

2.6.2. Irak Bankacılık Sektörünün Mevduatları

Bankacılık sektörü ile mevduat dengesi 2015 yılında 64.3 trilyon dinar iken 2016 yılında 62.4 trilyon dinara düşmüştür. Bu düşüşün sebebi, 2014 sonrası devlet harcamalarının azalmasıdır ki bu, bankalardaki toplam mevduatın yarıdan fazlasını oluşturan bankalardaki devlet mevduatı oranındaki düşüşe, özellikle kamu bankalarına, 2014 'te 49.4 trilyon dinardan 2016' da 38 trilyon dinara gerilemesine

bağlıdır, diğer yandan harcamalardaki düşüş, binlerce özel sektör mevduatı ile gelirlerin azalmasına yansımıştır. Mesela 2014'te 24.7 trilyon dinardan 2015' de 23.6 trilyon dinara düşmüş, özellikle 2016'da toplam mevduat yüzdesini % 39'a çıkarılarak toparlanmış ve 24.4 trilyon dinara ulaşmıştır, özel mevduat yüzdesi ile kamu mevduatı oranı arasındaki fark azalmıştır.

2014 yılında Irak'ta yaşanan petrol fiyatlarının düşmesi, terörle savaşın giderlerindeki artış ve yerinden edilenlerin etkisiyle oluşan mali krizin etkisi, kamu ve özel sektörün büyüme hızını olumsuz etkilemiştir. Kriz sonrası mevduat büyümesinde gerileme yaşanırken, özellikle kamu mevduatları keskin bir düşüş yaşamış, ancak özel sektör mevduatı büyümesindeki düşüş ile mevduat büyüme oranı 2015'te en düşük düzeye ulaşmış, ardından 2016'da özellikle özel mevduatlarda yükselişe dönmüştür (Al-Tamimi, 2018, s. 7). Herfindahl-Hirschman endeksine göre, özel mevduatlardaki bu artışla birlikte, devlet mevduatlarının konsantrasyon seviyesi yükselmiştir. Konsantrasyon seviyesi modern bankacılık sisteminin devlet bankalarında başarısız uygulanması nedeni ile 2015'te 3090 puandan 2016'da 3050 puana düşmüş olsa da, endeks yükselişini sürdürmüştür. Mevduatın en yüksek pazar payı, bankacılık sisteminin mevduatlarında herhangi bir yoğunlaşma olmadığı Al-Rafidain devlet bankasındadır. 2016 yılında Al-Rafidain Bank'ın mevduatının toplam mevduata oranı %49, konsantrasyon seviyesi 2392 puana ulaşmıştır ve bu yoğunlaşma seviyesi oldukça yüksektir. Bu durum Al-Rafidain Bank'ın diğer bankalara etkisinin derecesini yansıtmaktadır. Al-Rafidain Bankası'nın herhangi bir finansal krize girmesi durumunda bankacılık sistemi bir bütün olarak etkilenmektedir.

2.6.3. Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı ve Kredi Durumları

Bankaların sermayesi 2015'te 10,1 trilyon dinar iken 2016' da % 16 artarak 11,7 trilyon dinara ulaşmıştır. 2016'da 7 İslami banka ve bir ticari bankanın piyasaya girişinin bir sonucu olarak 2015'de 9,5 trilyon dinar, 2016' da ise 9,5 trilyon dinar mevduat toplanmıştır. Bankaların sağladığı nakit krediler ticari bankalar tarafından verilen kredinin daha büyük olmasıyla 2016 yılında 2015'e göre % 1.1. artarak 36.753 milyar dinardan 37.164 milyar dinara yükselmiştir. 2016 yılında kredi sözleşmesi hacminin nakit kredi lehine gerilediği görülürken, Irak'ın ithalata

bağımlılığının yurt içi üretimdeki darlığı önlemek için önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Bunun nedeni, 2015 yılında 40.533 milyar dinar olan ithalatın 2016 yılında 39.045 milyon dinara düşüşle ortaya çıkan sözleşme kredisindeki önemli düşüştür. 2016'da 19.575 milyon dolar, kredi genellikle ithalatı karşılamak için kullanılmıştır ve bu ithalatta sözleşmeye dayalı kredinin en büyük oranı devlet bankaları tarafından sağlanmaktadır, toplam kredilerinse % 76' sını oluşturur. 2016'da toplam sözleşmeye dayalı kredinin % 67'si oranında sağlanan sözleşmeye dayalı kredinin en büyük payına Irak Ticaret Bankası bankalardaki toplam kredinin en büyük yüzdesi ile sahiptir. Tablo 2.2'de 2010-2016 dönemi için kamu ve özel sektör için mevduat büyüme oranlarına ilişkin veriler bulunmaktadır.

Tablo 2.2: Dönem için kamu ve özel sektör için mevduat büyüme oranı (2010-2016)

Yıl	Nakit Kredi	Değişim (%)	Göreceli Önem	Sözleşme Kredisi	Değişim (%)	Görecel Önem(%)
2010	11,721,535	106.00	22.75	39,790,906	-13.63	77.25
2011	20,344,076	73.56	34.26	39,032,461	-1.91	65.74
2012	28,438,688	39.79	39.16	44,174,190	13.17	60.84
2013	29,952,012	5, 32	35.82	53,667,025	21.49	64.18
2014	34,123,067	13.93	40.13	50,908,393	-5.14	59.87
2015	36,752,686	7, 71	47.55	40,533,154	-20.38	52.45
2016	37,164,036	1, 16	52.77	33,281,607	-17.89	47.23

Kaynak: (Irak Merkez Bankası, 2016)

2.6.4. Kredilerin Kamu/Özel Dağılımı

Özel sektörün payı, Irak'ın güvenlik istikrarının zayıflığı, güvenlik risklerinin yüksek düzeyde sistematik riski ve özel sektöre düşük kredi arzı nedeniyle 2015'in ikinci yarısından sonra bankalar tarafından verilen toplam banka kredisi içinde düşmektedir. Kamu sektörü edinimi, 2015 sonrasında verilen kredilerin en büyük kısmı, devlet bankalarının merkezi hükümet ve kamu sektörü Kurumlarına sağladığı kredilerin artmasından kaynaklanmaktadır. Bankalar merkezi hükümete veya kamu sektörü Kurumlarına kredi vermemektedir.

Tablo 2.3: 2013-2016 dönemi için kredilerin kamu/özel sektör dağılımı

Yıl	Özel Sektöre Nakit	Kamu Sektörüne Nakit	Kamu Sektörü Toplam Kredi Oranı	Toplam Nakit Kredi	Özel Sektör Toplam Kredi Oranı
Q1-2013	14,975,635	12,327,010	27,302,645	45.15	54.85
Q2-2013	16,286,321	12,608,438	28,894,759	43.64	56.36
Q3-2013	16,470,222	12,640,154	29,110,376	43.42	56.58
Q4-2013	16,947,533	13,004,479	29,952,012	43.42	56.58
Q1-2014	17,184,180	13,255,408	30,439,588	43.55	56.45
Q2-2014	17,973,517	14,664,477	32,637,994	44.93	55.07
Q3-2014	17,738,572	15,743,046	33,481,618	47.02	52.98
Q4-2014	17,745,141	16,377,926	34,123,067	48.00	52.00
Q1-2015	17,537,296	17,815,372	35,352,668	50.39	49.61
Q2-2015	17,565,727	18,540,112	36,105,839	51.35	48.65
Q3-2015	17,986,038	18,750,212	36,736,250	51.04	48.96
Q4-2015	18,070,058	18,682,628	36,752,686	50.83	49.17
Q1-2016	17,908,212	18,667,855	36,576,067	51.04	48.96
Q2-2016	17,806,834	18,542,112	36,348,946	51.01	48.99
Q3-2016	17,770,963	18,716,105	36,487,068	51.30	48.70
Q4-2016	18,164,883	18,999,153	37,164,036	51.12	48.88

Sanayi, Tarım ve diğer sektörler, verilen toplam krediden daha düşük yüzdeler alırlar. Bu, bankaların inşaat sektörüne sağlanabilen garantiler nedeni ile daha çok güvendiğini göstermektedir.

2.7. Irak Ekonomisinde Bankaların Yeri

Irak'ta bankacılık sisteminin yapısı Irak Merkez Bankası'na ek olarak üç tür bankadan oluşur. Kamu ve özel sektör bankaları ve yabancı bankalar. Kamu sektörü yedi bankadan oluşmakta, özel sektör otuz banka, yabancı banka on üç bankadan oluşmakta ve özel sektöre ait sekiz İslami banka bulunmaktadır. Bankalar, yatırım projelerinin finansmanında önemli bir role sahiptir çünkü ana faaliyetleri finansman sağlamaktır, oysa kamu bankalarının dış ticaret, hazine işlemleri, devlet daireleri, emeklilerin maaşları gibi diğer devlet faaliyetleri vardır. Bankaların faaliyetleri

mevduat çekmek ve kredi tesislerine ek olarak yatırım projelerini finanse etmek için kullanmaktır (Irak Merkez Bankası, 2016).

Tablo 2.4: Irak'ta ve Dohuk'ta faaliyet gösteren bankalar

Sayı	Bankanın İsmi
1	Bağdat Bankası
2	Irak Ticaret Bankası
3	Irak Midllest Yatırım Bankası
4	Irak Yatırım Bankası
5	United Yatırım Bankası
6	Dar Essalaam Yatırım Bankası
7	Musul Gelişim ve Yatırım Bankası
8	Babylon Bank
9	Basrah Uluslararası Yatırım Bankası
10	Irak Ulusal Bankası
11	Yatırım ve Finans Ekonomi Bankası
12	Sumer Ticaret Bankası
13	Gulf Ticaret Bankası
14	Warka Yatırım ve Finans Bankası
15	North Bank Finans ve Yatırım
16	Union Bank Of Irak
17	Ashur Uluslararası Yatırım Bankası
18	Mansour Yatırım Bankası
19	Iraq Trans Bank
20	Huda Bank
21	Erbil Bank
22	Uluslararası Yatırım ve Finans Gelişim Bankası
23	Bölge Yatırım ve Finans Ticaret Bankası (Eski adıyla Emerald)
24	Irak Yatırım ve Kalkınma İslami Bankası
25	Elaf İslami Bankası
26	Uluslararası Yatırım ve Kalkınma Bankası
27	National İslami Bankası
28	Dijlah And Furat Yatırım ve Kalkınma Bankası
29	İslami Bölgesel Yatırım ve Kalkınma Bankası İşbirliği Bankası
30	AL Bilad Yatırım ve Finans İslami Bankası
31	Cihan İslami Yatırım ve Finans Bankası
32	İslami Finans ve Yatırım Dünya Bankası

33	Al-Janoob İslami Bankası
34	Alrawahel İslami Bankası
35	Alarabiya İslami Bankası
36	Sama Bağdat, İslami Yatırım ve Finans Bankası
38	Al Nahraeen İslami Bankası
39	Abu Dhabi İslami Bankası
40	Vakif Bank
41	Al-Baraka Türk Katilim Bankası A.S.
42	Bank Melli Iran
43	Parsian Bank
44	Noor Islamic

Kaynak: (Irak Merkez Bankası (https://www.cbi.iq/))

Irak'ta 7 tanesi kamu, 23 tanesi özel, 8 tanesi İslami ve 16 tanesi yabancı banka olmak üzere faaliyet gösteren 54 banka bulunur. Ülkenin bankacılık sistemi kamu bankaları hâkimiyetindedir ve Irak Merkez Bankası verileri sektördeki toplam aktiflerin %91'inin kamu bankalarına ait olduğunu gösterir. Aktif büyüklüğüne göre kamu bankaları üstünlüğe sahip olmasına karşın, bankalar kamu bankalarından daha fazla şubeye sahiptir. 2018 yılında sektörde mevduatların krediye dönüştürülme oranı ise %42 gibi hayli düşük düzeyde kalmıştır.

Tablo 2.5: Irak bankacılık sektörünün içindeki payı

	Kamu	**Diğer**	**Toplam**
Banka Sayısı	7	47	54
Şube Sayısı	484	530	1.014
Çalışan Sayısı	21.557	11.923	33.480
Temel Bilanço Büyüklükleri (Trilyon Irak Dinarı)			
Aktif Büyüklüğü	207.3	20.3	227.6
Nakdi Krediler	23.4	5.7	29.1
Mevduat	60.2	9.8	70.0
Temel Bilanço Büyüklükleri (Milyar-Amerikan Doları)			
Aktif Büyüklüğü	177.8	17.4	195.2
Nakdi Krediler	20.1	4.9	25.0
Mevduat	51.6	8.4	60.0

Kaynak: (Irak Merkez Bankası, (https://www.cbi.iq/))

Kamu bankaları açısından yapılacak değerlendirmede en büyük kamu bankalarının Rafiadin Bank ve Rasheed Bank olduğu görülür. Ülke genelinde yaygın şube ağı sahibi olan iki bankanın toplam mevduat hacmi ülke mevduat hacminin de %71'ini elinde tutmaktadır. Irak'taki bankalar arasında önemli bir yere sahip olan bankalardan bir diğeri ise 2003 yılı Temmuz ay'ında 100 milyon Amerikan Doları sermayeyle kurulan Irak Ticaret Bankası'dır (Trade Bank of Iraq – TBI). Kamu bankası statüsüne sahip olan banka, Irak'ın uluslararası ticarete entegre edilmesi çabalarında, yeniden imar ve inşasında önemli yere sahiptir. Irak Ticaret Bankası ülkenin özel sektörünün ve dış ticaretinin geliştirilmesine yönelik bankacılık işlemleri ile altyapı, konut, enerji, otel, inşaat gibi imalat yatırım projelerine kredi hizmetleri sunmaktadır.

Irak Ticaret Bankası kuruluş aşamasında bakanlıklar, kamu kuruluşları ve özel sektör şirketlerinin dış ticarete dair işlemlerinde tek yetkili durumundadır, ileri dönemlerde bankaların Irak Ticaret Bankası'nın izni dahilin de 5 milyon Amerikan Dolarına kadar akreditif açmaları için izin verilmiştir. Irak bankacılık sektörü içindeki payı oldukça küçük olan ve ülkenin hızlı ekonomik büyümesine katkı sağlayacak büyük projeleri finanse edebilecek güçte olmayan özel sektör (İslami, Özel, Yabancı Bankalar) bankalarının kamu bankalarına göre zayıf kalmasında, ülke ekonomisinde önemli bir paya sahip kamu kurum ve kuruluşlarının özel sektör bankaları ile iş yapmasını engelleyen yasal düzenlemenin etkili olduğu ifade edilmektedir. Piyasada özel döviz büroları da faaliyet göstermektedir. Irak Merkez Bankası'nın kurulmasının yanı sıra, son 10 yılda Irak bankacılık sektöründe uygulanan ana reformlar, ulusal bir elektronik para ağı kurmak, bankacılığı geliştirmek ve devlet bankalarını yeniden yapılandırılması önemli noktalardan olmuştur.

Haziran 2013 itibari ile Irak Merkez Bankası, bankaların asgari sermaye gerekliliklerine ilişkin düzenlemesinde asgari sermaye miktarını 250 milyar Irak dinarına yükselmesi önemli noktalardan olmuştur. Bu çerçevede, bankalarının en büyüğü bile önemli bir sermaye artışı için gitmek zorunda kalmıştır beraberinde Ekim 2014 itibari ile Irak Borsasında listelenen 21 bankanın 20'sinin sermayelerini 250 milyar Irak dinarına yükselttiği bildirilmiştir. Öte yandan, Irak Merkez Bankası, ülkede faaliyet gösteren lisanslı yabancı bankaların sermayesini Haziran 2015'e kadar

35 milyon ABD dolarına ve 2015 yılı sonuna kadar 70 milyon ABD dolarına çıkarmaya karar vermiştir ve bu da yerli bankaların sermayesinin %30'una karşılık gelmiştir. Takip eden dönemde yerli bankaların asgari sermaye tutarının üst sınırlarında değişiklik olması durumunda, yabancı bankaların asgari sermayesinin hesaplanmasında %30 oranında bir oran gözlemlenecektir. Asgari sermaye miktarına ilişkin bu düzenlemelerin önümüzdeki dönemde sektördeki konsolidasyon sürecini hızlandırabileceği ve bazı yabancı bankaların 2015 yılında şubelerini kapatmak zorunda kalabileceği sonucu ortaya çıkmıştır. Ülkede bankacılık sektörünün gelişmesi için, özel sektör bankalarının payının artması, sektörün nitelikli çalışan ihtiyacını karşılamak için eğitime önem verilmesi ve sektörün Irak Merkez Bankası dışındaki bir kuruluş tarafından denetlenmesi gerekmektedir. Buna ek olarak, kredi talep eden müşterilerin kredibilitesini ölçmek için altyapının oluşturulması da sektörün önemli reform alanları arasında yer almaktadır. Irak Bankalarının Varlık Analizi: Irak'taki faal büyük bankaların 2016 yılı için ortalama aktifleri Irak bankacılık muhasebe sistemi verilerine göre 509.000.000 USD'dir. Tablo 2.6'da en düşük varlığa sahip banka 358.698.930 USD ile Babil Bank olmuştur. En yüksek varlık sahibi ise 807.529.421 ile Al Halic Bank'tır. Bu durumu gösterir veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.6: Bankaların varlık durumu

Banka adı	**İGAAP**
Al-Ahli Bankası	592.461.041
Babil Bankası	358.698.930
Al Halic Bankası	807.529.421
Musul Kalkınma Bankası	365.272.894
Al -Şark Alawsat Bankası	675,123,601
Ibra Al Irak Bankası	379.968.290
Aşur Bankası	387.797.583

Irak'ta Faaliyetlerini Sürdüren Bankaların Varlık Durumları: Yukarıda ifade edildiği üzere Irak'ta halen faaliyette olan yedi bankanın varlıkları incelenecek olursa aşağıdaki Tablo 2.7'de veriler elde edilecektir.

Tablo 2.7: Al Sark alawsat bank varlık tablosu

Al -Şark Alawsat Bankası	
Bankanın mali durumu	IGAAP
Kredi olanakları	145.690.600
Gerçeğe uygun değeriyle finansal varlıklar	42.573.026
Maddi duran	941.134.967
Maddi olmayan varlıklar	0
Diğer varlıklar	67.414.191
Toplam varlıklar	675.123.601

Tablo 2.8: Al halic bank varlık tablosu

Al Halic Bankası	
Bankanın mali durumu	IGAAP
Gerçeğe uygun değeriyle finansal varlıklar	9.653.686
Maddi duran varlıklar	39.210.455
Maddi olmayan varlıklar	0
Toplam varlıklar	807.529.421

Tablo 2.9: Babil bank varlık tablosu

Babil Bankası	
Bankanın mali durumu	IGAAP
Kredi olanakları	146.357.623
Diğer varlıklar	59.642.924
Toplam varlıklar	358.698.930

Tablo 2.10: Aşur bank varlık tablosu

Aşur Bankası	
Bankanın mali durumu	IGAAP
İştiraklerdeki yatırımlar	3.501.670
Gerçeğe uygun değeriyle finansal varlıklar	1.421.521
Maddi duran	8.576.686
Toplam varlıklar	387.797.583

Tablo 2.11: Babil bank varlık tablosu

Babil Bankası	
Bankanın mali durumu	IGAAP
Ertelenmiş giderleri	242.559
Toplam varlıklar	365.272.894

Irak Bankalarının Yükümlülük Analizi: Irak'taki faal bankaların 2016 yılı için ortalama yükümlükleri Irak bankacılık muhasebe sistemi verilerine göre 240.000.000.000 USD'dir. Tablo… en düşük yükümlülüğe sahip banka 105.106.741.000 USD ile Musul Kalkınma Bankası olmuştur. En yüksek yükümlülük sahibi ise 485.903.915.000 USD ile Al Halic Bank'tır. Bu durumu gösterir veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.12: Bankaların yükümlülük değerleri

Bankalar	**Toplam Yükümlülükler (Bin)**
Banka adı	**İGAAP**
Al-Ahli Bankası	325,989,817
Babil Bankası	113,974,918
Al halic Bankası	485,903,915
Musul Kalkınma Bankası	102,913,219
Al -Şark Alawsat Bankası	398,156,029
Ibra Alırak bankası	105,106,741
Aşur Bankası	155,668,258

Bankaların Kar/Zarar Durumları: Irak'ta faaliyetlerini sürdüren 7 bankanın kar/zarar bağlamında incelenmesi sonucu; Musul Kalkınma Bankası en düşük kar elde etmiştir, Ibra Alırak bankası en yüksek karı elde etmiştir. Bu incelemeye dair veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2.13: Bankaların kar değerleri

Bankalar	**Toplam kar zarar (Bin)**
Banka adı	**İGAAP**
Al-Ahli Bankası	4,293,171
Babil Bankası	5,327,962
Al halic Bankası	18,186,047
Musul Kalkınma Bankası	653,376
Al -Şark Alawsat Bankası	7,186,883
Ibra Alırak bankası	16,628,025
Aşur Bankası	13,514,150

Bankaların Özkaynaklarının Analizi: Bankaların ortalama özkaynakları Irak bankacılık muhasebe sistemine göre ortalama 261.31.,482. 000 USD Musul

Kalkınma Bankası en düşük özkaynaklar sahiptir. Babil Bankası en yüksek özkaynağa sahip olarak görülmektedir.

Tablo 2.14: Ibra alırak bankası kar değerleri

Bankanın Mali Durumu	**IGAAP**
Gerçeğe uygun değer yedekleri	0
Dağıtılmamış kârlar	8.411.306
Toplam özkaynaklar	274.861.549

Tablo 2.15: Musul kalkınma bankası kar değerleri

Bankanın Mali Durumu	**IGAAP**
Diğer yedekler	2.134.610
Toplam özkaynaklar	262.359.675

Tablo 2.16: Babil bankası kar değerleri

Bankanın Mali Durumu	**IGAAP**
Gerçeğe uygun değer yedekler	0
Dağıtılmamış kârlar	4.660.461
Toplam özkaynaklar	358.698.930

Tablo 2.17: Aşur bankası kar değerleri

Bankanın Mali Durumu	**IGAAP**
Diğer yedekler	4.550.310
Gerçeğe uygun değer yedekleri	0
Dağıtılmamış kârlar	27.434.692
Toplam özkaynaklar	232.129.325

Tablo 2.18: Al ahli bankası kar değerleri

Bankanın Mali Durumu	**IGAAP**
Banka risk yedekleri	4.042.386
Gerçeğe uygun değer yedekleri	106.103
Dağıtılmamış kârlar	5.872.850
Toplam özkaynaklar	266.471.224

Tablo 2.19: Ibra al Irak bankası kar değerleri

Bankanın Mali Durumu	IGAAP
Gerçeğe uygun değer yedekleri	0
Dağıtılmamış kârlar	8.411.306
Toplam özkaynaklar	274.861.549

2.8. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Genel Değerlendirme

Uluslararası ticaretin gelişmesi ile beraber muhtelif ülkelerinde eş zamanlı çalışmalar yapması, farklı ülkelerdeki muhasebe uygulamalarıyla karşılaşmalarına neden olmuştur. Her bir ülkede muhasebe ilkeleri ile kurallarına göre farklı mali yönden çizelgeler düzenlenmiştir. Avrupa Birliği'ndeki sınırlarında serbestleşmesi ile piyasalardaki küreselleşme beraberinde sermaye piyasasına doğrudan girişin, evrensel anlamda tanınan müşterek muhasebe standartları gerekliliğince ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin beraberinde muhasebenin bilgi kullanıcıları, diğer farklı ülkelerdeki muhasebe uygulamaları ile oluşan farklılığın sonucuna oranla finansal tabloların yorumlanmasında ve analizi açısından güçlükler ile karşı karşıya gelmiştir. Özellikle muhasebe alanındaki küreselleşme etkisinde ortaya çıkan güçlüklerin, muhasebe dünyasındaki bulunan çözümler içinde en fazla kabul edileni muhasebedeki uyumlaştırmada yaklaşım olmuştur. Birbirinden değişik yapıdaki muhasebe uygulamalarını uyumlaştırma konusunda birçok uluslararası kamusal ve özel kuruluş çalışmalar yapmış, ancak muhasebede uyumlaştırma süreci Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun oluşturduğu standartlarla sağlanmıştır. Dünya genelinde hazırlanan mali raporların uyumlandırılması, yakın geçmişe dek farklı yapıya sahip muhasebe standartlarına tabi değişik ülkelerce ortaya çıkarılan finansal bilgiler arası karşılaştırılmalar söz konusu olduğundan bir gereksinim haline gelmiştir. Bu bağlamda muhasebe standartlarının uluslararası hale gelmesi ile (Ayman, 2012, s. 42);

- Standartlar daha kullanılır hale gelmiştir,
- İşletmeler arası karşılaştırılabilirdik mümkün olmuştur,
- Sermaye piyasalarına küresel bazda yatırım ve erişim kolaylığı sağlanmıştır,

- Yurtdışı faaliyetlerde ayrıntılı rapor alınması ve sektörel raporlamaların hızlanması sağlanmıştır.

Uluslararası Mali Raporlama Kriterleri'nin belirlenmesi ve iyileştirilmesi süreci birkaç aşamadan geçmiştir. Söz konusu süreç, herhangi bir ülke tarafından kabul edilebilecek uluslararası muhasebe standartlarına ortak temel oluşturma ve geliştirme amacını taşıyan kuruluşlar kurulmasıyla bu alanda devletlerce sarf edilen çabalarının sonunda tamamlanmıştır. Standartlar, üç aşamada oluşmuşlardır. Söz konusu aşamalar sırasıyla; 1904- 1973 arası yılları kapsayan uluslararası standartların ortaya çıkmasından önceki dönem, 1973-2001 arası yılları kapsayan Uluslararası Muhasebe Standartları dönemi ve 2001 yılı ve sonrası dönemi kapsayan Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Düzenlenmesi dönemidir (Saleh, 2012, s. 96). Muhasebe standartları, muhasebe uygulamalarınca gereksinim duyulan unsurları içerene ve yerine getirilmesi sırasında hükümlerin gerektiği gibi uygulanmasını temin ederek, muhasebecilere karşılaşılan sorunlara ilişkin çözümler sunarak bu çözümlerin yayılmasından sorumlu olarak söz konusu standartların kabul gören şekilde uygulanması adına gerekçelendirir (Şahbozar, 2018, s. 20).

Orta Doğu muhasebe kültürünün dünya muhasebe tarihine muazzam bir katkısı bulunmaktadır. İslam ile birlikte Ortadoğu'da Arap ve Pers kültürleri kapsamında bir muhasebe kültürü meydana gelmeye başlamış ve Türkler Anadolu'ya girişlerinden itibaren bu kültürü kabul etmişlerdir. Ancak Anadolu muhasebe süreci, daha sonraki dönemlerde Batı kültüründen de etkilenme sonucudur. Orta Doğu ülkeleri çoğunlukla Arap ve Pers kültüründen etkilenmiştir. Irak Devlet muhasebesinde kazanç ve masraflar karşılaştırılmamıştır. Kamu yönetim birimi hasılatlarını doğrudan harcayamadığı için bunları kamu bütçesine aktarmaktadır. Bu sürecin bir sonucuda, birimde bir eksiklik varsa, genel döviz rezervine veya borçlanma yoluna giderek kapatmaya çalışılmaktadır. Varlıklarda bir artış varsa, devletin genel rezervine aktarılır. Söz konusu süreçte kazanç ve masrafların karşılaştırılmasıyla kazanç hesaplaması yapılmamasına rağmen, gelir ve gider hesapları farklı kapsamda kategorize edilmiştir. Buradaki amaç, kamunun farklı faaliyetlerinin net bir resmini göstermek, devletin performansını etkin bir şekilde değerlendirebilmek. Tüm devlet birimlerinden gelen gelir ve gider hesaplarının toplamı ile genel bir değerlendirme

yapmaktır. Irak'ta özel sektörün oluşturduğu çizelge, ticarethanelerin mevcudat ve kaynak yapısını göstermeyi amaçlamaktadır. Devlet muhasebe sisteminde bilanço, sağlanan nakit servetleri ve bu servetlerle ilişkili ortaya çıkan nakit sorumlulukları tanımlar. Sabit varlıklar da sisteme kaydedilmektedir. Maliyetle kaydedilen sabit servetler, tarihsel maliyetle değerlendirilir. Masraf değerini belirlemek zorsa, masrafı tahmin edilebilir. Devlet birimi için hibe ya da bağış için verilen sabit varlıklar değer bazında tahmini yapılmaktadır.

Irak Devlet muhasebesi süreci, Türkiye devlet muhasebesi süreci ile benzerliklere sahiptir. Buna göre, Irak Devlet muhasebe sisteminin de tahakkuk sistemine geçtiği görülmektedir. Ayrıca, belirli alanlarda hazır para kullanımının süregeldiği belirlenmiştir. Türkiye ile benzerlik göstermeyen hazır para taban mekanizmasından tahakkuk tabanına geçiş için 8 kodlu hesap yerine 9 kodlu bütçe hesabının seçildiği görülmektedir. Hazır para temeli, kazanç ve masraflarda yürütülen ana temeldir. Mali yılda ödenen giderler veya toplanan gelirler, tahakkuk tarihini riske atmadan kaydedilmektedir Buna göre, çeşitli kaynaklardan veya vergi, resim vb. bir varlığın veya hizmetin satışı karşılığında. Diğer kaynaklardan gelen nakit veya nakit benzerleri gelir olarak kaydedilmektedir. 2003'ten sonra, Irak Maliye Bakanlığı, petrol satış mekanizmasıyla ilgili nedenlerden dolayı ham petrol satış gelirlerini nakit olarak kaydetmeye yönelik bir yaklaşım benimsemiştir. Örneğin, nakit esasına göre, tüm ham petrol gelirleri gelir hesaplarına alınır. Bununla birlikte, ham petrol gelirlerinin bir kısmı Kuveyt ülkesi ile yapılan anlaşmaya uygun olarak Kuveyt'e ödenirken, bir kısım masraf kategorisinde kaydedilmektedir Geri kalan bölüm Irak Kalkınma Bankası hesabına transfer edilmiştir (Acar vd., 2017, s. 321).

Tahakkuk temelli uygulamaların bir gereği olarak, gelir ve giderler, ortaya çıktıkları dönemde Irak Devlet muhasebe sistemine kaydedilmektedir Örneğin, bir dairenin elektrik tüketimi mukabilinde Şubat 2015'te 1000 dinar elektrik enerjisi masrafı aldığı tahmin edilmektedir. Şubat 2015, Şubat 2016'da ödenmesine rağmen, fatura Şubat 2015'te değil, gelecek yılın Şubat ayında ödenmişse, bir gider olarak kaydedilmektedir. Irak Devlet muhasebe sürecinde, birimin muhasebe gelişmeler bütününü sadece büyük defterlerle inceleme altına alındığı ve dönem sonunda finansal raporlara naklettiği gözlemlenmiştir. Buna ek olarak, Türk devlet muhasebe

sürecinde gerçekleştiği şekilde, Irak Devlet muhasebe işlemlerinin bütünde çizelge denklemi; servetler = sorumluluklar+ Öz sermayeler veya Varlıklar – Yükümlülükler = Öz sermayeler olarak ifade edilmesi ile öz sermaye grubundaki varlıklarında yabancı kaynakları toplamı arasında olan farklılıkları ortaya çıkarmaktadır.

Muhasebe hem ulusal hem de uluslararası finans işlemlerinde tatbik sahası bulmuş bir tekniktir. Muhasebe kurallarında ve standartlarında küreselleşme muhasebe ve mali olarak tutanak tutulmasının ulusal niteliğini evrensel hale getirmiştir. Bunun yanı sıra, yabancı yatırımlarda ve uluslararası ticarette meydana gelen artış ve liberalleşme akımlarından oluşan ekonomik küreselleşme olayı, küresel finansal piyasaların doğması, özelleştirmenin yaygınlaşması ile hisse sahipliğinin artması, uluslararası para sisteminin maruz kaldığı değişimler ve çok uluslu şirketlerin büyümeleri finansal raporlamanın uluslararası önemini artıran unsurlar olmuşlardır (Nobes ve Parker, 2006, ss. 5-6).

2.9. Uluslararası Muhasebe Standartlarının Özellikleri

Muhasebe şeffaf bir mekanizma olduğundan, muhtelif harici etkenlerden etkilenir. Bir ülkenin sosyal, ekonomik, siyasi, vb. statüleri, muhasebeyi diğer ülkelerin muhasebe yapısından farklı hale getirmede etkilidir. Sosyo-kültürel etkenler dinamik bir yapıdır ve her ülkenin farklı kültürel yapısı muhasebeyi şekillendirmede etkili olarak faaliyette bulunmaktadır. Fakat son zamanlarda, çok uluslu ticarethanelerin artması, sermaye hareketliliği ve küreselleşme, ülkelerin sınırlarını ortadan kaldıran ekonomik gelişmeler gibi gelişmeler, muhasebe standartlarının uluslararası bir boyuta aktarılmasının yolunu açmıştır. Bu nedenle, küresel alanda ortak bir dil oluşturmak, finansal tabloların karşılaştırılabilir, şeffaf ve tutarlı hale getirilmesi için ciddi bir adım olmuştur. Dünya çapında bütün bir yapı kapsamı dahilinde tatbik edilecek kalite Muhasebesi, Denetim ve finansal raporlama standartlarının oluşturulması sonucunda, bu standartların birçok olumlu geri dönüş sağladığı varsayılmaktadır. Uluslararası Muhasebe uygulamaları; yabancı sermayeli işletmeler, uluslararası boyuttaki maliyet düşüşünden kaynaklanan çeşitli muhasebe uygulamalarının piyasalarına kolayca girebilmekte ve şirkete yatırım yapmaya açık hale gelebilmektedir. Yatırımcılar ve borç verenler için Yatırım Riski maliyetlerinin

azaltılması ve sermaye piyasalarının düzenlenmesinin kolaylaştırılması gibi olumlu gelişmelerin sağlanması amaçlanmıştır.

Muhasebedeki standart kavramı, muhasebe uygulamalarını yönlendiren kaideler grubu şeklinde ifade edilir (Atmaca, 2010, s. 5). Muhasebe kriterleri, muhasebe kavramlarına ve ilkelerine temel oluşturan yöntemlerin belirleyicisi ve mali tablolarla ilgili prensiplerin uygulanmasının sağlayıcısı olan esaslar ve kurallar bütünüdür (Bayazıtlı vd., 2000, s. 193). Muhasebe standartları işletmeler için de önem taşır bu standartlar şu şekilde sıralanabilir.

- Ticarethanelerin mali faaliyetlerini çeşitli düzenlemeleri itibarı ile aynı temelde mukayesede bulunmalarına ve bu karşılaştırmanın etkilerine istinaden ticarethane için elzem bir kıymeti bulunan hususlarda, sabetli tercihler yapmalarına,
- İşletmelerin finansal performans analizinin doğru yapılmasında, geleceğe dair planların gerçekçi olmasında doğru amaçlar belirlenmesine,
- İşletmelerin yönetimlerine dönem bazında analiz kolaylığı sağlanmasının yanı sıra sektörün diğer firmalarının finansal performansları temelinde yapılan karşılaştırmalarda sağlıklı yorum yapılmasına ve işletmelerin denetimlerinin kolaylaştırılmasını sağlamaktadır.

Bu bağlamda standart kavramı, milli ve uluslararası kriter olmak üzere iki grupta sınıflandırılabilir. Ulusal muhasebe standardı bir sistemde belli bir ülkede geçerli olup, bu kriterler tatbik edildikleri ülkelerdeki kurum ve ticarethanelerde muhasebe birliği sağlamaktadırlar (Yazıcı, 2003, s. 35). Uluslararası muhasebe standartları ise finansa ilişkin bilgilerin ilgili finansal tablo kullanıcılarına ulaşmasında çok sayıda alternatif sunan, uluslararası kullanıma uygun raporlamaya olanak sağlayan, işletmenin kendisine uygun en iyi politikaları seçmesine imkân sağlayan bir kavramdır (Çankaya, 2007, s. 131). Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin çalışmaları küresel muhasebe standartları geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Ulusal standartlar yetersiz kalırsa ülkeler, Uluslararası Muhasebe Standartları'na yönelmek zorunda kalmaktadırlar (Süer, 2003, s. 1).

Dünyada ekonomik alanda küresel boyutta yaşanan gelişmeler, ülke ekonomilerinin birbirine bağlılığını ve bağımlılığını artırmış, finansal tabloların oluşturulmasında ve sunumunda ortak muhasebe ilkeleri paydasında buluşulmasına ve finansal tabloların aynı ölçütlere göre oluşturulmasına yöneltmektedir (Kocamaz, 2012, s. 106). Bir diğer tanımda uluslararası muhasebe standartları ayrı ayrı muhasebe standardına sahip çeşitli ülkelerde etkinliklerini sürdüren çok uluslu şirketlerin dönem sonu finansal tablolarının değerleme ve sunumlarında birlik sağlamak amacıyla hazırlanan, yazılı kuralların oluşturduğu bir metindir (Yazıcı, 2003, s. 37). Uluslararası muhasebe standartlarına ihtiyaç duyulmasında temel etken artık bilgilerin uluslararası alanda paylaşılabilir ve karşılaştırılabilir olmasının (Kocamaz, 2012, s. 106) yanında yatırım ve ticaretin uluslararası boyut kazanması ve bunun bir sonucu olarak ortaya ortak bir muhasebe diline ve uygulamasına ihtiyaç duyulmasıdır. Yabancı sermayedarların yatırımlarını değerlendirirken vergi ve muhasebe konularında en az sorun yaşanacak ülkelere yatırım yapma istekleri, anlaşılabilir ve uygulanabilir olma düzeyi yüksek, karşılaştırılabilen, şeffaf uluslararası muhasebe standartlarına ihtiyaç doğuran etkenlerden biri olmuştur (Kocamaz, 2012, s. 106).

Muhasebede uluslararası uyumlaştırmaya gerek duyuran faktörlerin, sermaye piyasalarında uluslararası yoğunluğun artması, çok uluslu şirketler, bağımsız denetim ve ekonomik birlikler olduğu söylenebilmektedir (Parlakkaya, 2004, s. 121). Bunun yanı sır muhasebe standartlarının tek bir setten ibaret hale gelmesinin faydaları ise; işletme ve sektörlerin karşılaştırılabilir olmalarını sağlaması, birden fazla pazarda faal şirketlerin farklı muhasebe standartları doğrultusunda mali tablo düzenlemesi zorunluluğunun ortadan kaldırılması, sermaye maliyetinin azaltılması, şeffaf bilgi yoluyla piyasalara giriş ve çıkışın kolaylaştırılarak rekabetin artırılması, yatırım kaynaklarının etkin dağılımının sağlanarak ekonomik büyümenin teşvik edilmesi şeklinde sayılabilir (Pirgaip, 2003). Muhasebe standartları, genel bir rehber olma amacının yanı sıra, belli bir muhasebe ilkesinin uygulanış şeklinin belirlenmesidir. Muhasebe standartları muhasebede uygulamanın kolaylığı açısından önemli bir araç olduğundan, aşağıdaki özellikleri taşıması gerekmektedir (Abu Taleb, 2006, s. 71).

- Muhasebe standartları gerçekçi olmalıdır

- Aynı konunun muhasebe işlemleri açısından çoklu farklılıkları varsa en iyi muhasebe uygulamalarında muhasebe standartlarını ifade etmelidir.
- Siyasi müdahaleler muhasebe standartları oluşmasını etkilememelidir.
- Muhasebe standartlarının hazırlanması süreci bilimsel, teknik ve çevresel özellik taşımalı, kişisel kararlar az olmalıdır.
- Muhasebe standartları tarafsız olmalıdır
- Muhasebe standartları belirlenmiş olmalıdır.
- Muhasebe standartları, hükümet değişikliklerinden etkilenmemeli, ulusal kamu hedeflerinin geliştirilmesine uygun olmalıdır.
- Muhasebe standartları ekonomik olmalıdır.

Şirketlerin ülkelerin muhasebe sistemlerinde görülen farklılıklar ve muhasebe standartlarından farklı grup şeklinde fayda sağlaması, finansal bilgilerin karşılaştırılabilir olmasını engeller. Faaliyetlerini farklı ülkelerde sürdüren şirketler ve sermaye piyasalarında artış gösteren anapara gereksinimi, muhasebe standartlarında uyumu gerekli kılar (Alexander vd., 2009, s. 20). Muhasebe kriterlerinin uyumu, finansal bilgi kullanıcıları için finansal bilginin daha şeffaf olmasını ve karşılaştırılabilirdik özelliğini artırır. Bu açıdan, mali tutanak standartları ve yaygın bir muhasebe argümanı ile örtüşmeden mali bilgi dünyada karşılaştırılmamaktadır. Yüksek kaliteye sahip muhasebe standartları kullanılması, sermaye maliyetini azaltır, piyasa kapasitesini artırır, uluslararası yatırıma dair iktisadi tercihleri hafifletmektedir. Bu nedenle, dünya ekonomisi ve uluslararası anapara trendlerinin küreselleşmesinin neticesinde, muhasebe mekanizmalarının benzeşmeleri muazzam bir duruma dönüşmüştür. Finans raporları, işletme eylem sonuçlarının ve finans durumunun ticarethane dışı finans kullanıcılarına ulaşmasında en temel yoldur. İşletmeler, uluslararası sermaye piyasasında finansman olmak ya da kendi ülkesi dışında yatırım yapmak düşüncesinde ise, yatırımcılar ya da ticarethane sahipleri bu bilgileri finans tablolarından tahlilini yapmalıdır. Finans tablolarının hazırlanmasında, sadece ulusal muhasebe standartları uygulanmışsa, alternatif yatırım fırsatlarının değerlendirilmesi ve finansal tabloların anlaşılması yatırımcı için zor olabilir. Bu bağlamda, ulusal muhasebe standartları doğrultusunda hazırlanan finans tabloları, girişimcinin sermaye kararlarını etkileyen unsur olarak gözükmektedir. Fakat bu güçlük uluslararası muhasebe standartları doğrultusunda

düzenlenen tek bir muhasebe seti ile finansal raporlamada girişimciye muhasebe verisi sağlayabilir.

2.10. Muhasebe Politikasının Amacı

Muhasebenin yapısı açık sistem olduğundan muhtelif harici etkenlerden etkilenir. Bir ülkenin sosyal, ekonomik, politik gelişmeleri muhasebenin diğer ülkelerdeki muhasebe yapısından farklı bir konuma ulaşmasında etkilidir. Sosyo-kültürel unsurlar etkin bir yapıya sahiptir ve ülkelerin faklı kültür yapısı, muhasebelerinin şekillenmesinde aktif bir rol oynamaktadır. Fakat son zamanlarda çok uluslu işletme sayısında, sermaye hareketliliğinde ve küreselleşmedeki artış, ekonomik gelişmelerin ülkeler arasındaki sınırları etkisizleştirmesi gibi gelişmeler muhasebe kriterlerinin uluslararası aşmasına kolaylık sağlamıştır. Bu nedenler finansal çizelgelerin mukayese edilebilir, açık ve birbirleriyle örtüşmesi adına küresel çaplı müşterek bir dil yaratılması son derece önemli bir gelişmedir (Gümüş vd., 2017, s. 597).

Uluslararası denetim kriterleri, belirli hukuk kuralları kapsamında gerçekleştirilecek bağımsız denetim çalışmalarının, nitelikli, korunulan, muteber ve sabit bir biçimde tatbik edilebilmesini sağlayan argümandır. Uygulanabilir finansal raporlama kapsamıyla; uyumlu bir finansal raporlama sisteminin oluşturulmasında, ulusal ekonomiye ve işletmelere güven duyulmasında ve uluslararası alanda ekonomik durumların olumsuzluklarına karşı önlem alınmasında önemli bir görev üstlenmektedir (Çankaya, 2007, s. 131). Uluslararası denetim standartlarının amacı; denetçinin ve denetimi yapılması gereken ticarethanelerin ciddi bir biçimde çalışmasını, denetimle sorumlu olan ve denetimin yapılması gereken ticarethanelerin prestijinin muhafaza edilmesi ve daha ileriye taşınması, mesleki mesuliyetlerinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesi ve uluslararası mali tutanak kriterlerinin tatbik sektörlerinin yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. UDS (Uluslararası Denetim Standartları) kapsamında düzenlenmiş denetçi, ticarethanenin finansal tutanaklarının, genel olarak tanınmış muhasebe kriterleri uyarınca hazırlanması icap etmektedir.. Genel kabul görmüş muhasebe kriterleri finansal tablolardaki bilgilerin gerçek bir şekilde işlenip işlenmediği ile ilgili fikir beyan eder ve muhasebenin çıktıları üzerinde tarafsız bir kanı taşımaktadır (Biçer, 2012, ss. 67-68). Kısaca genel olarak

benimsenen denetim kriterleri, denetim niteliğinin en iyi düzeyde gerçekleşmesi amacıyla meydana gelmiş prensiplerin tamamıdır. Denetçilerin, sorumluklarını, kalifiyelerini belirleyerek denetçiye rehberlik etme hasletleri içinde bulunduran kriterlerdir (Babayeva, 2011, s. 47).

Finansal tabloların oluşturulması ve sunulmasındaki işletmeler tarafınca kullanılmakta olan çeşitli ilkeleri, esasları, gelenekleri ve kuralları içerisine almaktadır. Muhasebe politikalarındaki seçimin belirlenmesinde belirtilen yöntemin muhasebe sistemlerindeki çıktıların etki etmedeki amaçta yer alan kararlardır (Haddad ve Hathloul, 2005, s. 218). Finansal tabloların amacı, bir işletmenin faaliyetleri ve durumu hakkında dış dünyayı bilgilendirmektir. Başka bir deyişle, çeşitli finansal tabloların kullanıcılarına, işletmenin finansal durumu, performansı (işletme sonuçları) ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında bilgi vermek, böylece ekonomik kararlar almaktan yararlanabilirler. Finansal tablolar aracılığıyla sunulan bilgiler, üçüncü tarafların ve özellikle yatırımcıların karar vermelerine yardımcı olmak için doğru, anlaşılabilir, güvenilir, karşılaştırılabilir ve finansal bilgilerden beklenen faydanın artırılması ön plana çıkmıştır. Tüm ülkelerdeki finansal tabloların amacı aynıdır: işletmenin ekonomik ve finansal durumunu gerçek bir şekilde vermek. Bu amaçla hazırlanan finansal tablolar, çoğu kullanıcının ortak ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ancak finansal tablolar genellikle geçmiş işlemlerin etkisini gösterir ve genellikle finansal olmayan bilgiler içermez, bu nedenle kullanıcıların ekonomik kararlar alırken ihtiyaç duyacakları tüm bilgileri sağlamazlar. Finansal tablolardan beklenen fenomen, finansal tabloları okuma olasılığı yüksek olan kişilerin anlayabileceği bir şekilde, işletmenin büyüklüğünün gerektirdiği kadar ayrıntılı bilgi sunmaktır (Haddad ve Hathloul, 2005, s. 218).

Finansal tablolar ayrıca yöneticilerin sonuçlarını, yönetimini veya yöneticilerin yönetimine verilen kaynakların kullanımının sonucunu gösterir. Şirket sahipleri adına hareket eden yönetim ve hesapların yeterliliğini gözden geçirmek isteyen kullanıcılar bu değerlendirmelere dayanarak ekonomik kararlar alabilirler. Finansal tabloların netliği önemlidir. Bu nedenle, finansal tablolarda yer alan bilgilerin tüm kullanıcılarının finansal tablolardaki ortak ihtiyaçlarını dikkate almaya özen gösterilmelidir. Finansal tabloları kullananlar tarafından alınan ekonomik kararlar,

işletmenin nakit ile nakit benzerindeki kaynaklar yaratma yeteneğinin, yaratılışının zamanlamasının ve gerçekleşme olasılığının değerlendirilmesini gerektirir. Sonuç olarak, Nakit ile nakit benzerindeki kaynaklar yaratma yeteneği, işletmenin çalışanlarına ve satıcılarına ödeme yapma, faiz ödeme, aldığı kredileri geri ödeme ve ortaklarına temettü dağıtma yeteneğini belirler. Kullanıcılara işletmenin finansal durumu, operasyonların sonuçları ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında bilgi verilirse, işletmenin Nakit ile nakit benzerindeki kaynaklar oluşturma yeteneğini daha iyi değerlendirebilirler (Saleh, 2012, s. 122).

Bir işletmenin finansal durumu, kontrol ettiği ekonomik kaynaklar, finansal yapısı, likit varlıkları, finansal durumunun gücü ve koşullarındaki değişikliklere ayak uydurma yeteneğinden etkilenir. İşletme tarafından kontrol edilen ekonomik kaynaklar hakkında bilgi ve bu kaynakların geçmiş kullanımına ilişkin veriler, işletmenin gelecekteki Nakit ile nakit benzerindeki kaynaklar yaratma olanaklarını tahmin etmeye yardımcı olabilir. Finansal yapı ile ilgili bilgiler, gelecekteki borçlanma ihtiyaçlarını tahmin etmek ve gelecekteki kar ve nakit akışlarının işletme ile ilişkileri olanlar arasında nasıl dağıtılacağını tahmin etmek için kullanılabilir; ayrıca, işletmenin ek finansman sağlamada ne kadar başarılı olabileceğini de tahmin edebilir. Likidite ve ödeme gücü ile ilgili bilgiler, bir işletmenin finansal taahhütlerinin vadesi geldiğinde yerine getirilme olasılığını tahmin etmek için kullanılır. Likidite, bu tarihe kadar ödenmesi gereken finansal taahhütlerden sonra yakın gelecekte kalacak olan nakit miktarını ifade eder. Ödeme gücü, uzun vadeli finansal taahhütlerin yerine getirilmesinden sonra kalan nakit fırsatları anlamına gelir (Haddad ve Hathloul, 2005, s. 218). İş organizasyonu dışındaki karar vericilere finansal bilgi sağlama sürecine finansal raporlama denir. Finansal Raporlama, bir şirketin mevcut finansal gücünün, son işletme operasyonlarının sonuçlarının ve gelecekteki tahminlerin bir tanımını sağlar. Finansal raporlama, bir şirketin çalışma faaliyetlerinin sonuçları hakkında dış kullanıcıları bilgilendirir.

Finansal raporlama, işletmenin doğru ve gerçek bir görünümünü sağlamakla ilgilidir. Bunu başarmak için, finansal hesapların hazırlanmasını etkileyen tüm muhasebe kurallarına ve kavramlarına ciddi dikkat gösterilmelidir. Finansal raporlar, bilgiye ihtiyaç duyan finansal tablo kullanıcılarına yararlı bilgiler sağlamalıdır. Bilgi, iş ve

ekonomik faaliyet hakkında makul bir anlayışa sahip olan ve bu bilgileri makul bir özenle kullanmaya istekli olanlar için anlaşılabilir olmalıdır. Düzgün bir şekilde kaydedilmiş muhasebe verileri olmadan, bir işletmenin söz konusu çeşitli kullanıcılar tarafından talep edilen bilgileri sağlamada birçok zorluğu olduğu açık bir gerçektir (Saleh, 2012, s. 122). Bir işletmenin finansal tablolara, özellikle de karlılığına göre mevcut performansı hakkında bilgi; gelecekte kontrol edebileceği ekonomik kaynakları nasıl kullanacağını ve bu kaynaklarda hangi değişikliklerin meydana gelebileceğini tahmin etmek gerekir. Bu nedenle, işletmenin performansındaki değişiklikleri gösteren bilgiler önemlidir. İşletmenin faaliyet sonuçları hakkındaki bilgiler, işletmenin mevcut kaynaklarını kullanarak nakit üretme yeteneğini tahmin etmesine yardımcı olabilir ve ayrıca işletmenin ek kaynakları ne kadar etkili kullanacağına dair bir fikir verebilir. Bu nedenle, çeşitli raporlama sistemlerini karşılaştırmak için bir formatta mevcut olan bilgilerin çeşitli sınırlandırılmış bölümleriyle tutarlı ve karşılaştırılabilir yatırım fırsatları, yüksek kalite standardının varlığına bağlıdır ve aynı sonucu verir. Dünya sermaye piyasalarında kullanılan tek bir yüksek kaliteli Muhasebe Standardı kümesini tanımlamak, finansal bilgilerin analizine ve karşılaştırılmasına büyük ölçüde yardımcı olacaktır.

İşletmenin finansal durumundaki değişikliklerle ilgili bilgiler, bu raporlama döneminde işletmenin yatırım, finansman ve işletme faaliyetlerini değerlendirmek için kullanılır. Bu bilgi aynı zamanda kullanıcıya işletmenin nakit ve nakit eşdeğerlerini oluşturma olanakları ve bu nakit kaynaklarını nasıl kullandığı hakkında bilgi verir. Fonlar, finansal durumdaki bir değişiklik tablosunun oluşturulmasında finansal kaynaklar, işletme sermayesi, likit varlıklar ve nakit gibi farklı şekillerde tanımlanabilir. Finansal durumla ilgili bilgiler öncelikle bilançoda yer almaktadır. Faaliyet sonuçlarına ilişkin bilgiler ilk olarak gelir tablosunda verilmektedir. Finansal durum değişiklikleri, finansal tablolar arasındaki diğer tablolarda gösterilmiştir. Finansal tabloları oluşturan unsurlar aynı işlemin farklı yönlerini yansıttığından, birbirleriyle ilişkilidir. Bir finansal tablo diğerinden farklı bilgiler içerse de, yalnızca bir amacı karşılamak veya belirli bir kullanıcı ihtiyacı için gerekli tüm bilgileri karşılamak için hiçbir bilgi yeterli değildir. Örneğin, gelir tablosundaki bilgiler, bilanço ve Nakit Akış tablosu ile birlikte dikkate alınmadıkça, işletmenin faaliyet sonuçlarını tam olarak yansıtmayabilir (Ayman, 2012, s. 92).

Kullanıcıların belirli bir süre boyunca bir işletmenin finansal durumundaki ve faaliyetlerindeki değişiklikleri takip edebilmeleri için, işletmenin finansal tablolarını karşılaştırmak için fırsatlar olmalıdır. Kullanıcılar ayrıca, ilgilendikleri işi başka bir iş ile karşılaştırarak benzersiz finansal durumlarını, iş sonuçlarını ve finansal durumlarındaki değişiklikleri değerlendirme fırsatına sahip olmalıdır. Bu şekilde, benzer işlemlerin ve diğer olayların finansal etkilerinin hem ilgilendikleri işlerde hem de diğer işletmelerde nasıl ölçüldüğü ve gösterildiği zaman boyunca sürekli olarak izlenebilir (Ayman, 2012, s. 92). İşletmeler, finansal tabloların tescili ve hazırlanması için çeşitli yöntemler arasından seçim yapmalıdır. Bu seçimler, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri olarak, işletmelerin muhasebe politikalarını oluşturmaktadır. İşletmeler ayrıca bazı muhasebe politikalarında değişiklik yaparlar. Genel inanç, işletmelerin muhasebe politikalarındaki bir değişikliğin işletmelerin performansını maskelemeyi amaçladığı yönündedir. Bu, işletmelerin gerçek durumunu gizler ve finansal raporların karşılaştırılabilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Karşılaştırılabilirlik açısından olan niteliksel özelliklerinin önemli bir şartının finansal tablosuna göre hazırlanmasında izlenilen muhasebe politikaları, bu politikalarda yapılan değişiklikler ve bu değişikliklerin etkileri hakkında bilgilendirilmesidir. Kullanıcılar, bir işletmenin dönemler boyunca benzer işlemler ve diğer olaylar için takip ettiği muhasebe politikalarında herhangi bir değişiklik olup olmadığını ve başka bir işletmenin kullandığı muhasebe politikalarında farklılıkları olup olmadığını anlamalıdır.

İşletme tarafından uygulanan muhasebe politikalarının açıklanması da dâhil olmak üzere muhasebe standartlarına uygunluk, karşılaştırılabilirliğin sağlanmasına yardımcı olur. Kullanıcılar finansal durumu, işletme sonuçlarını ve işletmenin finansal durumundaki değişiklikleri zaman içinde karşılaştırmak istediklerinden, finansal tablolar da önceki dönemler için aynı bilgileri göstermelidir. Zorunlu olmayan nedenlerle raporlamayı geciktirmek, bilgilerin uygunluğunu ortadan kaldırır. Yönetim, zamanında raporlamanın yararı ile bilginin güvenilir olması koşulu arasında bir denge kurmalıdır. Bilgilerin belirli bir dönemde tutanak haline getirilmesi genellikle işlemlerin ve diğer hadiselerin tüm akıbetlerinin vuku bulmasından önce gerçekleşir ve bilgilerin güvenilirliği bundan etkilenir. Aksi takdirde, tüm sonuçların net olması beklenirse ve bundan sonra raporlama yapılırsa,

bilgi oldukça güvenilir olacaktır, ancak bu sonuçlar netleşmeden önce karar verenler için çok fazla değeri olmayacaktır. Kullanıcıların ekonomik karar verme ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılandığından emin olmak, uyumluluk ve güvenilirliği dengelemek için kullanılması gereken önlemdir (Zubaidi, 2015, s. 98).

Fayda ile maliyetleri arasında kurulan dengelerinin bir niteliksel özellikleri olması her durumdaki söz konusu olması ise çoğunluk ile sübjektif bir süreç olmaktadır. Diğer taraftan ise genel olarak fayda ile yararlanmakta olan kullanıcılardan oluşmamaktadır. Bazı durumlar bilgi sağlaması kendilerine hazırlanmış olanları da başlarının olduğunu ortaya çıkarabilmektedir. Örnek olarak borç verenin ilave bilgiyi sağlaması işletmedeki borçlanma üzerinde maliyet azaltmasıdır. Bu nedenlerden dolayı, her durumda fayda-maliyet testini uygulamak zordur. Bu zorluğa rağmen, finansal tabloları hazırlayanlar ve kullananlar, özellikle standartları belirleyenler de bu kısıtlamanın varlığını dikkate almalıdır. Uygulamada muhasebe standartları belirlemek tek başına yeterli değildir, standartların yasal dayanağı, uygulaması ve kontrolü de sağlanmalıdır. Muhasebe standartları belirlenirken üç yol izlenir. Bunlar; yasama yoluyla, özel sektör düzenleyici kuruluşlar yoluyla ve kamu adına düzenleme yetkisinin özerk kuruluşlara devredilmesi yoluyla belirlenmesidir (Bekçi ve Özdemir, 2006, s. 145).

2.11. Irak'ta Uluslararası Finansal Tablo Standartları Uygulamaları

Çok uluslu işletmelerde, ülkeler arasında farklı muhasebe tatbikatları ve finansal tablo biçimleri oluşmuştur, çünkü muhasebe uygulamaları ülkelerin gelişimi ve benzersiz koşullarına uygun olarak gelişmiştir. Sonuç olarak, mali durum, faaliyette ve tahlilde de ayrılıklar vardır. Muhasebe bilgileri kullanıcıları, ticarethaneler hakkında karar vermedeki farklılıklar nedeniyle karşılaştırmalar yapmakta zorluk çekmektedir. Muhasebe bilgileri bu konuda kullanıcılara destek sağlayacak bilgilerin prezentasyonunda, ortak Muhasebe Standartlarını ve politikalarını uygulama ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Buna göre, muhasebe tatbikatları ve mali tabloların düzenlenmesi için standartlar oluşturma çalışmaları gündeme getirilmiştir.

Çok uluslu ticarethanelerin faaliyetlerinde, her ülkenin değişik prosedür ve yapılarda mali raporlar ve çizelgeler sunması hem işlem maliyetlerinde bir artışa hem de işletmeler açısından vaktin heba olmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, uluslararası ticarethanelerin ve faaliyetlerinin karşılaştırılmasına izin vermek için Uluslararası Muhasebe Standartlarına duyulan ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Muhasebe kriterlerine duyulan ihtiyaç hakkında belirtilen noktalar. Bunlar; uygulama çeşitlilikleri, ortadan kaldırmak, açık, uygun, anlaşılabilir, tarafsız tek düzen muhasebe ilkeleri, mali tabloların ve yanlış kıymetlendirme kullanılabilirlik, iş kişi ve kurumları karşılaştırmak için etkinleştirmek ve uluslararası arenada onları yargılamak için, yaratılış durumda güçlü olmak ve mali bilgileri teslimat ortak dile getirmektir.

Uluslararası standartların uygulanması, konuya dair ve anlaşılır olan, güvenilir bilgiler sunarak yararlanıcılara kaliteli muhasebe bilgileri sunulmasını sağlamıştır. Bankalar, yürüttükleri faaliyetler ve karşılaşılan riskler bağlamında özel bir yapı sahibidir. Uluslararası Finansal Tablo Standartları'nın ticarî bankalarda uygulanması, uluslararası bankalardaki finansal tablolar çerçevesinde finansal tablolar oluşturulmasının standartlaştırılmasını sağlamaktadır (Al-Ghobban, 2010, s. 178). Uluslararası Finansal Tablo Standartları'nın benimsenmesiyle, ticarî bankaların finansal tablolarına güvenilirlik ve şeffaflık artmış, bu yolla idari ve denetleme kararlarının güvenirliği ve etkinliği sağlanmış, yolsuzlukların izlenme olanakları artırılarak yatırımlar için sağlam ortam sağlanmıştır. Bunlara ilaveten muhasebe ölçümünün ve uluslararası finansal dilinin birleştirilmesi yatırım kararlarının alınmasında netlik sağlamıştır. Irak, uluslararası muhasebe sistemini uygulayan ilk Arap ülkelerindendir. Söz konusu sistem, 1971 yılında, İplikçilik ve Dokuma Genel Kuruluşunda tatbik edilmiştir. 1972 yılında ise üretim projelerinde uygulamaya başlanmış, 1973 yılında Sanayi Bakanlığı sistemi uygulamıştır. 1977 yılında Tarım Bakanlığı'na uygulanmasının ardından tüm iktisadi birimlerde uygulanır hale gelmiştir. Sistem ülkede ekonomiyi kontrol etme ve genel planlama işlevine yardımcı olma amaçları doğrultusunda üst yönetime bilgi sağlama amacı temelinde uygulanmıştır.

Irak'taki bankaların mali tablolarında mali bilgilerin ehemmiyetinden dolayı, bir dizi uluslararası ve yerel muhasebe kriteri yayınlanmıştır. Uluslararası Muhasebe

Standartları Kurulu, mali tabloların hazırlanmasında izlenecek konularla ilgili olarak, dünya genelinde muhasebe politikalarının uyumluluğunu sağlayan muhasebe standartları iyileştirmeyi hedeflemektedir. Bu, farklı ülkelerde gerçekleştirilen muhasebe ilkeleri, kuralları ve kriterleri arasında işbirliği olan uluslararası muhasebenin en kritik amaçlarındandır. Bu, yerel ve uluslararası yatırımcıların etkin finansal durumu yansıtan odaklanmış finansal raporlar sağlamasına olanak tanır. Standartların uyumlaştırılması, kriterlerdeki çeşitlilikleri düşürmek ve iktisadi birimlerin uygun mali durumunu yansıtan benzer raporların sağlanmasını vurgulamaktır. Uluslararası muhasebe kriterlerinin arkasındaki sebep, bankalara, yatırımcılara ve mali piyasalara birçok fayda sağlamaktır. Ama güvenilirler ve mukayese edilebilir bilgilere bağımlılar. Finans piyasalarına gelince, piyasaları rekabet edecek ve rekabetin artması onları daha faydalı kılacaktır.

Küresel muhasebe kurulu, bankalar için Irak'ta kabul görmüş muhasebe standartları ile uyumlu Iraklı muhasebe ve Denetim Standartlarının bir parçası olan muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, bankaların ve benzer finansal kuruluşların finansal tablolarda açıklanması ve tüm bankaların standartlara uyması ve bu yolla standardın verdiği güvenle yabancı yatırımcı çekmek için şeffaflık kurallarının bir sonucu olarak bankalar ve finansal tablolar ve listeler uygun hale getirilmesini kararlaştırmıştır. Bazı Arap ülkelerinin, uluslararası muhasebe standartları uygulaması konusunda kendilerini düzenledikleri görülmektedir. Bankalar uluslararası muhasebe standartlarına birkaç nedenle uyarlar. Bunlar:

- Bankalar uluslararası alanda aktifleşip küresel pazarlara açılır ve küreselleşme çağında kapanma gereksizdir.
- Bankaların New York'taki Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF), Uluslararası Yatırım Bankası (IIB), Uluslararası Para Fonu (IMF) ve diğer kurumlar gibi uluslararası forumlara katılmış olmalarıdır.

Irak'ta uluslararası standartlara uygulamada yardımcı olmak üzere Irak Şirketler Kanunu 21 sayılı, Irak Bankacılık Kanunu 94 sayılı kanunlar çıkarılmıştır. Irak'taki muhasebe standartları uluslararası standartlara uygun olmakla birlikte, uygulanma düzeyi diğer ülkelerdeki başarı düzeyine ulaşamamıştır. Dolayısıyla, Irak'ta muhasebe standartlarında modernizasyon sağlanarak bölgesel ve uluslararası güncel

gelişmelerden haberdar olunmasına ve borsaya dâhil şirketlere standartlara uygun kayıt tutma zorunluluğu getirilmesi gerekmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartları'nın uygulanması, uluslararası bağlamda bağlayıcı değildir, sadece rehberlik standardıdır, bu nedenle finansal tabloların hazırlanmasında, düzenlemeler ve yasalar uygulamada isteğe bağlı kalmaktadır. Söz konusu isteğe bağlı durumun aşılması adına Irak'ta, 21 sayılı Şirketler Kanunu ve 94 sayılı Bankacılık Kanunu, uluslararası standartlara uyulması adına zorunlu tutulmuştur (Zubaidi, 2015, s. 362). Yasama yolu tarafından belirlenen yöntemde; yasa, yönetmelik vb. bu, muhasebe standartlarının Devlet açısından uygulamaya göre belirlenmesidir. Bununla birlikte, bu şekilde, Muhasebe Standartları yasalar, yönetmelikler, yani mevzuat yoluyla belirlenir, kendisine göre olumlu ve olumsuz yönler vardır. Yasal yöntem, gelir paylaşımında muhasebe standartlarının çeşitli faktörlerini incelemek ve bu faktörlerin olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmak için özel sektör kuruluşlarından daha etkilidir. Bu yöntem için en kritik durum, siyasi grupların muhasebe standartlarının düzenlenmesinde muhasebeyi politika açısından etkilemesidir.

Özel sektör düzenleyici kuruluşlar tarafından belirlenen yöntem ve yasama organı tarafından belirlenen yöntemde ortaya çıkan sorunların üstesinden gelinebileceği ve muhasebe ile ilgili tarafları üzerinde standart belirleme aşamasına daha verimli bir şekilde katılacakları düşünülmektedir. Bu yöntemin en önemli sorunu, standartlara uyumu belirleme aşamasında yasama organı tarafından belirlenen yöntemde olduğu gibi yaptırım gücünün bulunmamasıdır. Buna göre, özel sektör düzenleyici kurumlar, standartlar oluşturma sürecinde farklı fikirlere erişmek ve standartların temelini oluşturacak kavramsal çerçeveyi belirlemek için "uzlaşma arayışı" adı verilen bir yol izlemektedir. Standart oluşturma sürecinin, kamu sektörünün otoritesini organizasyona aktararak kamu otoritesi aracılığıyla organizasyona aktarılması amaçlanmaktadır. Yöntemin özünde kamu otoritesi nedeniyle, yaptırım gücünün varlığı yöntemin avantajlarından biridir. Mevzuat tarafından belirlenen yöntemde standartlar oluşturma sürecinde ciddi bir maliyet unsuru olan devlet desteği, düzenleyici kuruluşlarda fark edilmez. Öte yandan, özel sektör düzenleyicilerinden daha baskın bir yaptırım gücüne sahip oldukları için, izledikleri süreçte "keyfi hareket etme" olasılığı daha yüksektir. Bu nedenle, düzenleyici kuruluşlar içinde yasal denetimlere ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Irak'ta uluslararası muhasebe

standartları uygulamalarına uyan standartlar kullanılmaktadır. Bunlar (Muhammed ve Ahmed, 2014, s. 314):

"Standart No. 1: Finansal Tabloların Sunumu."
"Standart No. 2: Envanter."
"Standart No. 7: Nakit Akışı Tablosu,"
"Standart No. 8: Muhasebe Politikaları"
"Standart No. 10: Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar,
"Standart No. 11: İnşaat Sözleşmeleri,"
"Standart No. 12: Gelir Vergileri,
"Standart No.15:Fiyat Değişikliklerinin Etkilerini Yansıtan Bilgiler (iptal edilmiştir)"
"Standart No. 21: Döviz Kurundaki Değişimin Etkileri"
"Standart No. 23: Borçlanma Maliyetleri,"
"Standart No. 28: Yatırımlar"
"Standart No. 30: Bankaların ve Benzeri Tesislerin Finansal Tablolarının Açıklanması (iptal edilmiştir)"
"Standart No. 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü,"
"Standart No. 38: Duran Varlıklar,"
"Standart No.41: Tarımsal Faaliyet"

2.12. Irak'ta Ticari Bankalarda, Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanmasına İlişkin Yasal Düzenlemeler

Irak'ta banka ve sigorta şirketlerinde finansal raporlamaya ilişkin uluslararası standartların uygulanması için dört standart vardır ve bunlar:

- *1997 tarihli 21 sayılı Şirketler Kanunu*
- *2004 tarihli 94 sayılı Bankacılık Kanun*
- *Irak Merkez Bankası Koalisyon Geçici İdare Kanunu tarafından 2004 yılı için verilen Sipariş No (6).*
- *Irak Merkez Bankası tarafından 2004 yılı için verilen Koalisyon Geçici Makam Emri*

2.12.1. 1997 Tarihli 21 Sayılı Şirketler Kanunu

Bu yasa karma şirketlere, özel şirketlere ve tüm yatırımcılara geçerlidir, hükümler Bankacılık Kanunu'nun düzenlendiği bankalar ve 40 sayılı Emirler için geçerlidir. Bu kanun hisse senetleri, finansal yatırım şirketleri ve sigorta şirketleri için geçerlidir. Uluslararası Muhasebe Standartlarını içeren maddeler şunlardır:

- 133. Maddedeki hükümler, karma şirketin hesapları için Mali Kontrol Bürosunun kontrolü ve denetimi olacağını belirtir, söz konusu şirketlerin hesapları Irak'ta kabul görmüş standartlar değiştirilmedikçe, Uluslararası Muhasebe Standartlarına uygun olarak uygulanır.
- 134. Madde 1. Paragraf, bir önceki yıl şirketçe yapılan önemli sözleşmeler ve Uluslararası Muhasebe Standartları kapsamında şirket ve yetkili müdürünün (ve Şirket Yönetim Kurulu üyelerinin hisselerinin % 10 veya daha fazlasının) Uluslararası Muhasebe Standartları kapsamında ve bu standartların Irak'ta uygulanmasına izin verilen ölçüde çıkarlarını sağlayan çalışmalardır.

2.12.2. 2004 Tarihli 94 Sayılı Bankacılık Kanunu

94 sayılı Bankacılık Kanunu ve 2004 tarihli 56 numaralı Merkez Bankası Kanunu ile 2004 tarihli 74 sayılı Menkul Kıymetler Kanunu, finansal tablo hazırlanması ve sunumu için Uluslararası Muhasebe Standartları'nın uygulanmasının gerekliliğini açıkça belirtir. Irak Merkez Bankası Yönetim Kurulu, yerel bankaların yıllık mali tablolarını Uluslararası Finansal Raporlama Standartları doğrultusunda hazırlanması kararını 13/3/2007 tarih ve 12121 sayı ile vermiştir. Bundan dolayı, bankaların ve finans kuruluşlarının standartları gecikmeksizin uygulaması zorunludur. Bununla birlikte, bankacılık uluslararası faaliyet olduğundan, bankalar uluslararası standartlara uygun hazırlanan Irak bankalarının kesin mali tablolarına bakarlar. Bu nedenle, uluslararası muhasebe standartlarına geçilmesi için iki komite oluşturulması kararlaştırılmıştır ve bu konuda birkaç toplantı yapılarak önerilerde bulunulmuştur. Buna göre, konsolide muhasebe sisteminden Uluslararası Muhasebe Standartlarına geçiş prosedürlerine aşağıdaki şekilde karar verilmiştir:

- Bankalar ve sigorta şirketleri için 2015'ten itibaren geçiş zorunludur.
- 2015 mali yılı sonunda, uluslararası standartlara geçilememiştir, bu nedenle, bankalar ve sigorta şirketleri, 2015 yılı kesin hesaplarını şu anda uygulanan muhasebe sistemine göre hazırlamalıdır. Tüm geçiş şartlarını açıklama olarak belirtmek ve bir sonraki adım için parametreleri özetlemek, yani 2016 yılına ait son hesapları uluslararası standartlara uygun tam ve bağlayıcı olarak denetçi görüşüne göre hazırlamak gerekir.
- 16. Madde Sermayeyle İlgili Diğer Koşulları Sağlar

Bankalar, toplam sabit sermaye değerinin %12'sinden az olmayacak şekilde, Irak'ta uygun sermaye ve rezervi içeren sermayeyi elinde tutmak zorundadır.

- 26. Madde Kamu Bankacılığı İlkeleri

Irak Merkez Bankası, kontrolünü uluslararası standartlar çerçevesinde yapmak için Irak Merkez Bankası'nın kullandığı bankanın ayrıntılı kayıt standartlarını belirlemektedir.

- 42. Madde Muhasebe İlkelerini ve Finansal Tabloların Hazırlanmasını Sağlar

Bankalar, düzenleme işlemlerinde kullanılan defter ve kayıtları hükümlere uygun şekilde muhafaza etmektedir. Irak muhasebe kuralları ve düzenlemeleri, günlük olarak uluslararası muhasebe standartlarına uygun şekilde uygulanmalı ve Irak Merkez Bankası'nın öngördükleri özel şartlara uyulmalıdır. Bilançoyu da içeren finansal tabloların hazırlanması, kar ve zararın hesaplanması, nakit akışı tablosu ve banka sermaye hesabında meydana gelen değişikliklerin listelenmesi, bankanın merkez ve şubelerinin mali durumunun gerçekliğinin yeter derecede yansıtılması gerekir. Finansal tablolar, Uluslararası Muhasebe Standartları'na ve Irak Merkez Bankası'nca belirlenen özel gereksinimler doğrultusunda hazırlanır. Finansal tablolar, banka pozisyonunun gerçek ve doğru bir şekilde belirtilmesini sağlar ve bankanın iç kontrol sistemlerinin bir hesabını içerir.

2.12.3. III. Emir No. (6) 2004 Yılı Irak Merkez Bankası Kanunu

Genel Bankacılık İlkeleri'nin 26. madde 3. Paragrafına göre, Irak Merkez Bankası tarafından uluslararası standartlar ve ideal uygulamalar doğrultusunda kontrolün uygulanması için kullanılan banka ayrıntılı işlem standartları aracılığıyla belirlenmesini öngörür. Uluslararası Muhasebe Standartları'nı içeren maddeler aşağıdaki şekildedir:

- Ödeme Sistemi Paragrafının 39. Maddesine göre, Irak Merkez Bankası, ticari borçların ödenmesinin uluslararası standartlar ve ideal uygulamalar çerçevesinde tasfiyesi ve ödenmesi veya sürdürülmesi için sağlam ve etkin sistemler kurar ve sürdürür.
- Defterlerin, hesapların ve kayıtların 45. maddesi 1. Paragrafa göre, Kurul'un Irak Merkez Bankası'nın uluslararası kabul görmüş muhasebe standartlarını

her zaman izlemesini ve hesap ve kayıtların hazırlanması ve sürdürülmesinde uygulanmasını sağlar.

- 41. Maddede Finans İstatistiklerinin Toplanması ve Yayınlanmasına İlişkin 2 no'lu paragrafa göre Irak Merkez Bankası, Irak bankalarında uluslararası standartlara ve optimum uygulamalara uygun politikalar geliştirme ve uygulama adına yasalar ve diğer mevzuattaki sorumluluklarını yerine getirmeye çalışır.

2.12.4. Irak Menkul Kıymetler Borsası Kanunu'nun 47. Maddesi

Menkul Kıymet Piyasası İşlem Bölümünün 6. Bölümünün 1. Paragrafı / C Yıllık raporda yer alan finansal tablolar, Irak'taki bağımsız ve yasal olarak yetkilendirilmiş bir denetçi tarafından uluslararası kontrol standartlarına uygun olarak hazırlanır. Uluslararası muhasebe standartlarına ve Irak'ta yürürlükteki standartlara izin verdiği ölçüde yapılmıştır. Paragraf 2, finansal tabloların bağımsız denetçilerin raporlarının imzalı bir kopyası ile birlikte sunulmasını ve finansal tabloların uluslararası standartlar çerçevesinde denetlendiğini ve Irak'ta uygulanan standartlara uyan ve şirketin finansal verilerinin doğruluğunu gösterir. Irak'ta uygulanan uluslararası muhasebe standartları yasalarının ilgili maddeleri sayesinde, Irak bankaları finansal tabloların hazırlanmasında uluslararası muhasebe standartlarına uymaya zorlamıştır. Bu, yerel muhasebe sisteminin uluslararası muhasebe standartlarına uyumunu sağlayan yasal bir ortamın oluşturulmasına katkıda bulunur.

2.13. Bankacılık Muhasebe Sistemine Göre Finansal Tablolar ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Arasındaki Farklar

Finansal tabloları UFRS ile karşılaştırmak için, finansal tabloların, referansın uygulanmasından kaynaklanan muhasebe sisteminin çıktısı olduğunu hatırlamak gerekir. Bu karşılaştırmada, banka tarafından hazırlanan muhasebe sistemine göre hazırlanan finansal tablolar ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygun finansal tablolar arasındaki farka odaklanılır. Banka muhasebe sisteminin amaçlarına göre aşağıdakileri kısaca açıklayalım: Muhasebe verilerinin toplanmasını ve sınıflandırılmasını kolaylaştırma, çeşitli düzeylerde planlama ve kontrol için temel

verileri ve analitik araçları sağlama, banka hesaplarını ulusal hesaplara bağlama. Bankacılık muhasebe sistemine göre finansal tablolar dört adettir. Bunlar:

1. Finansal Durum Tablosu.
2. Gelir, Gider ve Dağıtım Hesaplaması
3. Devam Eden Süreçlerin Listesi
4. Nakit Akışı Tablosu

Ayrıca 26 analitik rapor bütçe ve diğer kilit listelerin ayrıntılarını sunmuştur. Bankacılık muhasebe sistemi ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile karşılaştırılması aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.20: Irak bankacılık muhasebe sistemi ile uluslararası finansal raporlama standartlarının karşılaştırılması

Irak Muhasebe Kuralı No. (6) Hazırlanan Bütçe	**Bankacılık Muhasebe Sistemine Göre Hazırlanan Bütçe**	**Uluslararası Standart No(1) Uyarınca Hazırlanan Bütçe**
Sabit kıymetlerin birikmiş amortisman bedeli, defter değeri, durdurulan varlıklar, diğerlerine devredilen varlıklar, maddi olmayan duran varlıkların detayı, ertelenmiş giderler ve zarar yazma yöntemi ile analizi	Sabit varlıklar (Makine ve teçhizat, binalar ve arsalar, uzun vadeli borçlar, ertelenmiş harcamalar ve uzun vadeli yatırımlar)	Duran varlıklar (Arazi, bina, makine ve teçhizat ve iştirak yatırımları)
Tahmini uygulama kapsamında proje maliyetlerinin netleştirilmesi, Döviz maliyet tablosu İç ve dış finansman kaynaklarını tanımlar, uygulama yöntemini açıklar.	Dönen varlıklar (stoklar, belgesel kredileri, kısa vadeli krediler, kısa vadeli yatırımlar, alacaklar ve nakit)	Dönen varlıklar dahil (stoklar, alacaklar, vadeli ödemeler, nakit ve nakit benzerleri)
Stok malları (Başka bir dönemin mallarını değerlendirmek için kullanılan yöntemi açıklayın, Zarar görmüş ürünler Ve hasarlı mallar Stok fiyatı düşme karşılığı uygulanması altında Projeler, Gelir tanıma, Sözleşme zararlarının tedavisi, Süresi dolmamış sözleşmelerdeki, kayıpların karşılığı, genel bütçe Kalmugodat veya yükümlülükler biriken miktar	Maddi olmayan duran varlıklar finansal durum tablosunda ayrı olarak gösterilmemekte ancak ertelenmiş giderlere dahil edilmektedir.	Maddi olmayan duran varlıklar (şerefiye)
Bağlı ortaklıklarda yatırım detaylarının açıklanması ve	Kısa vadeli finansman kaynakları (Kısa vadeliyedekler ve	Özkaynaklar (sermaye, azınlık

sahiplik yüzdesi, finansal yatırımların değerlendirilmesinde ve sunulmasında kullanılan yöntemin beyanı, Bağdat Menkul Kıymetler Borsası'nda her bir yatırımın piyasa değeri beyanı, her yatırımın rekordaki değeri ile, nominal değeri arasındaki fark	krediler ve giderleri)	kredipayları)

2.14. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Kabul Edilmesi Öncesinde Irak'taki Bankacılık Finansal Raporlama Uygulamalarının Genel Durumu

Muhasebe sisteminde uygulamadaki ticari bankaların finansal raporları, genel bütçeye, kesin hesaplara ve paydaşların kurum içi veya dışından ihtiyaç duydukları temel bilgilere dair analitik beyanları içermektedir. Bölümlerin gereklerine uygun, gözetim ve takip gereklilikleri sağlanacak biçimde düzenlenerek Ulusal Muhasebeci gereksinimlerine has hazırlamış, analitik ifadeler kuruluş ihtiyaçları ve çalışma şartları doğrultusunda yönlendirilecek modellerden ibarettir. İşletmeler, söz konusu açıklamalara dair verileri genişletme, özetleme ve gereksinimleri bu yolla karşılama hakkına sahiptir. Bununla birlikte, belli bir hedefe ulaşmak üzere açıklamalar ekleyebilmektedir. Performansın etkinliği, üretim kapasitesi ve finansal analiz göstergelerinin yanı sıra fiili gelir ve kullanımdaki gerçek sapmalar hakkında diğer raporlarla ölçülür. Genel olarak nihaî hesaplara eklenen yönetim raporları, işletmenin kesin hesaplarına yönelik hazırlanan Mali Kontrol Bürosu raporunda yer almaktadır (Ahmed, 1995, s. 24).

2.15. Irak'ta Finansal Raporlar

2004 yılında çıkarılan 94 sayılı Bankacılık Kanunu, Irak Merkez Bankası'nca 2004 yılında çıkarılan 56 no'lu kanunu ve yine 2004 yılında çıkan 74 Sayılı Menkul Kıymetler Komisyonu Kanunu, mali tabloların oluşturulmasında ve sunumunda Uluslararası Muhasebe Standartları'nın uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Irak Merkez Bankası Yönetim Kurulu, yerel bankaların yıllık mali tablolarını Uluslararası

Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlamak için 17.3.2007 tarihinde 1421 sayılı kararı almıştır. Bu bağlamda, bankalar ve finans kuruluşları bu standartları uygulamaya zorunlu kılınmıştır (Yacoub, 2018, s. 213).

3. BÖLÜM
MUHASEBE POLİTİKALARININ SEÇİMİNE İLİŞKİN TEORİLER VE YAKLAŞIMLAR, UMS/TMS KAPSAMINDA MUHASEBE POLİTİKALARI

3.1. Muhasebe Teorileri ve Muhasebe Teorisini Oluşturan Yaklaşımlar

Muhasebe araştırmalarında tümevarım yaklaşımı benimsenirse finans bilgileri öncül sayılan gözlemlerin yerini alır. Elde edilen finans bilgilerini kullanarak bir genelleme yapılır, bir muhasebe ilkesinin varlığına ulaşılır. Bu yaklaşım kullanılarak muhasebe teorisi oluşturmak istenirse sırayla şu dört aşama takip edilir (Üç, 2009, s. 74);

1. Tüm gözlemlerin kayıt edilmesi.
2. Gözlemlerin analize tabi tutularak ilişkiler arasındaki benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarılması için sınıflandırılma yapılması.
3. Tekrarlayan ilişkilerin gözlemlenerek buradan yola çıkılarak genellemelere gidilmesi ve muhasebe ilkelerine ulaşılması,
4. Genellemelerin test edilmesi.

Yukarıda yer verilen yaklaşımlar muhasebe teorilerine göre araştırıldığı için muhasebe dalı çalışan pek çok bilim insanı tümevarım yöntemini bilimsel yöntem olarak değerlendirirler. Bu durum tümevarım yönteminin gözlemlerinin, incelemelerinin ve araştırmalarının genel bir yargı oluşturmasından kaynaklanır. Bu bağlamda muhasebenin teorik yapısının tümevarım yaklaşımının daha dinamik araştırma süreci içermekle birlikte ve yeni araştırmalar sonucu genel bir yargı oluşturduğu edilebilmektedir. Tümdengelim yöntemindeyse mevcut bir yargıdan hareket edilmesi nedeni ile fazla katkısının olmadığından söz edilebilir (Gökten, 2013, s. 64). Muhasebe teorisin ikonu alan literatür çalışmaları incelendiğinde genel kabul gören tek bir ideal teori olamayacağı gibi ayrıca sınıflandırma yapılarak bunlarda irdelenen konuların, kimi çalışmalarda yaklaşım ismiyle kimi çalışmalardaysa teori olarak incelenmesi söz konusudur (Üç, 2009, s. 71). Yaklaşımların teorilerin oluşturulmasında ana dinamiği olmasının yanı sıra, sorunların farklı şekillerde ele alınışı söz konusudur. Teoriyse birçok gözlemin

sonunda elde edilen bulgularla desteklenen hipotezlerdir. Bu açıdan daha bilimsel nitelik taşır. Muhasebe teorisi, muhasebe uygulamalarında yer verilen usullerin, nedenlerin, ilişkilerin, amaçların ve yöntemlerin düzenlendiği bilgi bütünüdür. Muhasebenin teorik alt yapısı aşağıdaki şekilde gösterilen unsurlardan oluşturmaktadır.

Muhasebe teorisi; muhasebenin temel kavramlarından, genel kabul gören muhasebe ilkelerinden, yaklaşımlarından, standartlardan ve teamüllerden oluşur. Teorinin içerisinde bulunan alternatif uygulamalar arasından işletmelerin seçtikleri işletmelerin muhasebe politikalarını oluşturmaktadır (Karapınar, 2000, s. 14). Muhasebe teorisi oluşturulurken yaklaşımlarla muhasebe teorileri meydana getirilmekle beraber, muhasebe teorilerinin uygulamalarını oluşturan muhasebe tercihleri belirlenir. Bu açıdan yöneticileri muhasebe politikaları seçilirken kararlarını etkileyen yaklaşımların oluşturduğu muhasebe teorilerinin incelenmesinde yarar vardır. İşletmelerde politika tercih belirleyicileri olan üç temel yaklaşımdan söz edilir. Söz konusu yaklaşımlar; Verimli Arabulma Yaklaşımı, Nakit Akımı (Bilgi) Yaklaşımı ve Faydacı Davranış Yaklaşımı olarak sıralanır. Bunun yanı sıra muhasebe alanında tek bir genel kabul gören teori ve yaklaşımların sınıflaması söz konusu olamamaktadır. Muhasebede üzerinde uzlaşılan diğer genel kabul görmüş yaklaşımlar; sermaye piyasası yaklaşımı, politik yaklaşım, ekonomik veya sosyal refah yaklaşımı, sistemler yaklaşımı şeklindedir (Gökten, 2013, s. 48). Muhasebe teorileri, muhasebe uygulamalarını açıklamak ve bir kısım muhasebe olaylarını tahmin etmek ve bunları açıklamak amacını taşır (Gökten, 2013, s. 43).

3.1.1. Verimli Arabulma Yaklaşımı

İşletme yönetiminin muhasebe politikaları seçilirken, işletmeye dair çıkar gruplarının çıkarlarının en uygun haliyle sağlanması, aynı zamanda, işletme değerini de en yüksek düzeye çıkaracak biçimde muhasebe politikalarının seçileceğini kabul eden yaklaşımdır. Bu yaklaşımda taraflar arası bir kısım durumlarda çıkar çatışmalarına şahit olunur ve çıkar çatışması sonucu bir kısım maliyetler oluşur. Söz konusu maliyetler; bilgi edinme, işlem, vekalet, yeniden sözleşme yapma ve iflas maliyetlerden oluşur. Yaklaşım, uygulanan muhasebe politikalarının işletme nakit

akımını etkilediği ve işletme değerini en yüksek düzeye eriştirecek muhasebe politikalarının seçildiği varsayımını öne sürer.

3.1.2. Nakit Akımı (Bilgi) Yaklaşımı

Bu yaklaşımda, kullanılacak bilgiler bir değere sahip olarak görülür. Bilginin, söz konusu bilgiyi hazırlama aşamasında ortaya çıkan maliyetlerden daha değerli olması gerektiği ifade edilir. Yaklaşıma göre yöneticilerin işletmelere dair bilgi sağlamada işletmeyle ilgili öteki taraflardan daha avantajlı olması söz konusudur. Yaklaşım, uygulanan muhasebe politikalarının işletme gelecek dönem nakit akımı konusunda bilgi sağladığı, ancak işletme nakit akımının doğrudan etkilenmediği savını savunur (Emanuel vd., 2003, s. 151).

3.1.3. Faydacı Davranış Yaklaşımı

Faydacı davranış yaklaşımı, uygulama amaçlı yararlı sonuçlar içermeyen teorinin kötü teori olduğu varsayımına dayanır. Bu nedenle muhasebe teorileri uygulamada fayda sağlayan bir işlev üstlenmeli ve teorinin dayandığı muhasebe teknikleri veya yöntemleri finansal raporların nihaî kullanım amacı doğrultusunda tahmin edilebilmelidir (Üç, 2009, s. 74). Faydacı davranış yaklaşımını benimseyen işletmeler karar alma süreçlerinde finansal raporları veya muhasebeyi yardımcı araç olarak görürler. Bu yaklaşım, muhasebe politikalarının yönetici çıkarlarını en yüksek düzeye çıkarma amacı doğrultusunda belirlendiği görüşünü savunur (Karapınar, 2000, s. 20). Yaklaşımda, kaldıraç oranı ve ikramiye ödeme planı hipotezi gibi hipotezler kredi verenler, hissedarlar ve yöneticiler arasında servet transferinin var olduğu varsayımına dayalı olarak geliştirilir. Bu bağlamda yaklaşımın işletme değeri yerine, işletmenin çıkar gruplarının değerini artırdığı söylenebilmektedir.

3.2. Muhasebe Politikalarının Açıklanmasında Genel Kabul Görmüş Muhasebe Kavramları

Finansal tablolar belli ilke ve kurallara göre hazırlanır. Söz konusu ilke ve kurallar arasında muhasebe uygulamalarını yönlendiren temel kavramlar da bulunur.

Muhasebe politikalarının açıklanmasında genel kabul gören muhasebe kavramları; İhtiyatlılık kavramı, Dönemsellik Kavramı Tutarlılık Kavramı olarak kabul edilmektedir. Aşağıda söz konusu kavramlara yer verilmiştir.

3.2.1. İhtiyatlılık Kavramı

İhtiyatlılık kavramı, muhasebe işlemlerinde ve olaylarında alternatifler varsa, daha az iyimser olanın tercih edilmesinin gerektiğinin savunur. Kavram; zararların tamamının dikkate alınması, kârlarınsa dikkate alınmaması olarak tanımlanabilir. Farklı bir tanıma göre ise; belirsizlik durumunda öngörülmesi gereken hallerde aktif ve gelirlerin olduğundan çok, gider ve yükümlülüklerinse olduğundan düşük belirlenmemesi amacıyla gerekli dikkatin gösterilmesidir.

3.2.2. Dönemsellik Kavramı

Dönemsellik kavramı; işletmede süreklilik kavramı gereği sınırsız kabul edilen işletme ömrünün, belirli dönemlere ayrılması ve her döneme ilişkin faaliyet sonuçlarının önceki ve sonraki dönemlerden bağımsız şekilde belirtilmesidir. Dönemsellik, gider ve gelirlerin tahakkuk usulüyle muhasebeleştirilmesi, hasılatın, gelirin ve kârın aynı dönem maliyetler, giderler ve zararlarla karşılaştırılmasını gerektirir. Bu kavram, işletmelerde geçerliliğini yitirmiş veya ortadan kalkmışsa, durum mali tablo dipnotlarında bildirilir. Dönemsellik gereği "dönem net kârının doğru belirlenmesi amacıyla, gelir gerçekleştiği an, giderse ortaya çıktığı an ilgili döneme yansıtılır. Gerçekleşme; değişimin sonucunda bir varlığın elden çıkarılması karşılığındaysa başka varlık elde edilmesidir. Tahakkuk esasında gelirin gerçekleşmesi değişime bağlı olup karşılığında nakit olup olmadığı önemli değildir" (Şensoy, 2002, s. 11).

3.2.3. Tutarlılık Kavramı

İşletmelerde ticari işlemler muhasebe bilgi sisteminde kayıt altına alınmakla beraber, elde edilen bilgiler, finansal raporlama ile finansal bilgi kullanıcılarına sunulur. Muhasebe kayıt süreçleriyle birlikte raporlama sürecinde bir kısım muhasebe

uygulama ve yöntemleri kullanılmaktadır. Muhasebe standartları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri muhasebe uygulamalarında seçilen muhasebe politikalarını, birbirini takip eden dönemlerde değiştirmeden tutarlı şekilde uygulanmasını gerektirir. Bu durum, finansal raporlamayla sağlanan finansal tablolarda geçerlilik ve güvenilirliği arttırır. Bunun yanı sıra cari dönemle önceki dönemler ve diğer işletmelerin finansal tabloları arası karşılaştırmaya olanak sağlar.

3.3. Genel Anlamda Muhasebe Politikaları

Muhasebe politikaları, bir şirket tarafından mali tablolarının hazırlanmasında ve sunulmasında kullanılmak üzere seçilen kurallar ve yönergelerdir. Muhasebe politikaları, tüm şirketlerin izlediği bir çerçeve belirledikleri ve yıllar boyunca ve diğer şirketlere göre karşılaştırılabilir ve tutarlı standart finansal tablolar sağladıkları için önemlidir (Abdul Halim, 2015, s. 15). Muhasebe politikaları farklı şirketler ve coğrafyalar arasında değişebilir. Bununla birlikte, çoğu şirket genellikle iki muhasebe standardını takip eder. Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (GAAP) veya Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS). Muhasebe politikaları muhasebe ilkelerinden farklıdır, çünkü ilkeler kapsamlı muhasebe kurallarıdır, oysa politikalar bir şirketin kurallara uyma şeklidir (Pirgaip, 2003).

3.4. Uluslararası Muhasebe Standartları Uygulamaları Açısından Muhasebe Politikaları

Finansal tabloların belli ilke ve kurallar doğrultusunda hazırlanması gerekir. Söz konusu ilke ve kurallar; muhasebe uygulamaların yönlendiren temel kavramlar, yaklaşımlar, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, muhasebe standartlarıdır (Gürdal, 2006, s. 43). Bu bağlamda, muhasebe politikaları, işletmenin bir yansıması, finansal tablolar, muhasebe politikalarının bir yansımasıdır (Gökten, 2013, s. 126).

3.4.1. Muhasebe Politikalarının Seçimi ve Uygulaması

Muhasebe politikalarının seçimi, finansal tabloların içerdiği bilgilerin, kayıt yönteminin seçilmesi, dönem sonu işlemlerini ve değerleme seçimlerini kapsar (Bayırlı, 2006, s. 155). Bunun yanı sıra, finansal tabloyu kullananlar, işletmenin birkaç dönem finansal tablolarını karşılaştırabilmek isterler. Bu sebeple, tutarlılık ilkesinin gereği, benzeri işlemlere ve olaylara, durumlara göre işletmenin her dönemde aynı muhasebe politikalarını uygulamasını bekler. İşletme, Türk Muhasebe Sistemi 8, muhasebe politikalarının seçimine ve uygulamalarına dair politikaları var olan standartlara ve yorumlara göre uygulamalıdır (TMS 8, mad. 8). İşlemlere, olaylara ve koşullara ilişkin belirli standart veya konuya ilişkin yorum bulunmaması durumunda, işletmeler muhasebe standartlarına uygun olmak şartıyla, ilgili finansal tablo kalemine istedikleri muhasebe politikasını uygulayabilir. Muhasebe politikalarını işletmeler belirliyorsa; muhasebe bilgilerinin kullananların karar verme gereksinimlerini karşılayan, güvenilir, işletme finansal durumu, faaliyet sonuçları ve nakit akışlarını gerçeğe yakın gösteren ve olay, işlem ve koşulların hukuki yapılarıyla beraber ekonomik durumu hakkında da bilgi sunan, tarafsız, ihtiyatlı, tüm yönleri ile tam bilgiyle donatılmış nitelikteki bilgiler üreten politikaların seçilmesi gerekir (TMS 8, mad. 10). Standartların işletmelere belli şartlarda belli muhasebe politikalarının uygulanmasını zorlarken kimi zaman da belli bir işlem veya olaya alternatifli muhasebe politikalarının uygulanmasına olanak sağlar (Aktaş, 2013, s. 27).

3.4.1.1. Alternatifli Muhasebe Politikaları Uygulamaları

Türk Muhasebe Sistemi 8, muhasebe politikalarının çoğunlukla işletmelere hangi durumlarda hangi politikaların uygulanacağını zorunlu tutar. Bazı durumlardaysa alternatifli muhasebe politikaları sunmaktadır (Aktaş, 2013, s. 24). İşletmeler alternatif ilke, esas, gelenek, kural ve uygulamalar arasından seçerek kendi muhasebe politikalarını belirlerler (Gökten, 2013, s. 127). Tercihli olan bu politikaları işletmeler tutarlı biçimde ardışık dönemler için uygulamak zorundadır. Alternatifli muhasebe politikalarının uygulanması aynı sektörde faaliyet yürüten işletmelerin aynı mali işlemlerinde farklı sonuçlar ortaya çıkmasına sebep olabilir Muhasebe

politikalarında ortaya çıkan söz konusu durumlar finansal bilgi kullanıcılarına finansal tablo dipnotlarında açıklanır (Aygün ve Varıcı, 2013, s. 153).

3.4.2. Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Uygulaması, Açıklamalar

Muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması finansal bilginin karşılaştırılabilirliği açısından önemlidir. Bu durum muhasebenin temel kavramlarından olan ‘‘Tutarlılık’’ kavramında şu şekilde açıklanmıştır; “muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gereğini ifade eder. İşletmelerin ekonomik ve finansal yapıları ile faaliyet sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorumların karşılaştırılabilir olması bu kavramın amacını oluşturur. Tutarlılık kavramı, benzer olay ve işlemlerde, kayıt düzenleri ile değerleme ölçülerinin değişmezliğini ve finansal tablolarda biçim ve içerik yönünden tekdüzeni öngörür .

Muhasebenin temel kavram ve muhasebe uygulamalarını yönlendiren muhasebe standartları bağlamında muhasebe politikalarının değiştirilmeksizin uygulanmasını zorunlu kılmakla beraber, işletmeler kimi zorunlu hallerde muhasebe politikalarını değiştirmek zorunda kalabilmektedir. Muhasebe politikalarındaki değişiklik standartlarla zorunlu kılınıyorsa ve gerçekleştirilen değişiklik finansal tabloların uygunluk ve güvenirliğini artıracaksa değiştirilebilir (Yükçü ve Gönen, 2012, s. 21). Muhasebe politikalarında değişiklik, işletme şartlarında ortaya çıkan bir durum varsa daha önce uygulanan bir işlem veya olaya dair değişiklikleri içerebilmektedir. İşletmelerin muhasebe politikalarındaki değişiklik yapabilme koşulları Türk Muhasebe Sistemi 8 muhasebe politikaları, muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardında şu şekilde açıklanmıştır; (a) Bir TMS/TFRS tarafından gerekli kılınıyorsa veya (b) İşletmenin finansal durumu, performansı veya nakit akışları üzerindeki işlemlerin ve olayların etkilerinin finansal tablolarda daha uygun ve güvenilir bir şekilde sunulmasını sağlayacak nitelikte ise politika değişikliği yapılabileceği ifade edilmiştir (TMS 20, mad. 14).

Muhasebe politikalarında meydana gelen değişiklikler “daha önce meydana gelen özü itibari ile farklı olan işlem veya olaylar için bir muhasebe politikasının

uygulanması ve daha önce ortaya çıkmamış veya önem taşımamış işlem veya olaylar için yeni bir muhasebe politikasının uygulanması muhasebe politikası değişikliği olarak sayılmamaktadır" (Yükçü ve Gönen, 2012, s. 21). Buna bağlı olarak TMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardında hangi durumların muhasebe politikası değişikliği olarak kabul edildiği şu şekilde açıklanmıştır;

(a) Daha önce meydana gelenlerden özü itibari ile farklı olan işlem veya olaylar için bir muhasebe politikasının uygulanması,

(b) Daha önce ortaya çıkmamış veya önem arz etmemiş işlem veya olaylar için yeni bir muhasebe politikasının uygulanması olarak açıklanmıştır (TMS 8, mad. 16).

3.4.2.1. Muhasebe Politikalarındaki Değişikliklerin Uygulanması

Muhasebe politikalarında yapılacak değişiklikler standartların değişikliklerinden kaynaklandığı gibi, işletmelerin kimi sebeplerle politika değişiklikleri yapmasından kaynaklanabilir. Muhasebe politikalarında gerçekleşen değişiklikle yeni bir standart uygulanıyorsa standartlarda ifade edilen geçiş hükümlerine uymalıdır. Bunun yanı sıra ilgili standartlar bir geçiş hükmü içermiyorsa, işletme muhasebe politikasında oluşan değişiklik geçmişe dönük uygulanmalıdır (TMS 8, mad. 19). Geçmişe dönük uygulama; yeni bir muhasebe politikasının işlemlere, olaylara ve koşullara, söz konusu politika hep kullanımdaymış gibi uygulanmasıdır (TMS 8, mad. 15). Geçmişe dönük uygulamaya ilişkin bazı temel adımlar bulunmaktadır bu adımlar aşağıdaki gibi açıklanabilir (Aktaş, 2013, s. 61);

(i)Muhasebe politikalarının uygulanması nedeniyle işletme varlık ve yükümlülüklerinde meydana gelen değişikliğin önceki dönem finansal tablolarda gösterilmesi sağlanır. (ii)Muhasebe politikalarının uygulanması nedeniyle, etkilenen her bir öz kaynak kaleminin açılış tutarının düzeltilmesiyle (genellikle dağıtılmamış kar kaleminin açılış tutarının) ilk adımda yapılan düzenlemenin etkisinin dengelenmesi sağlanır. (iii)Muhasebe politikalarına ilişkin yeni bir uygulamanın önceki dönem finansal tablolarına etkilerinin yansıtılması Muhasebe politikalarına ilişkin geçmişe dönük uygulamalarda bazı kısıtlamalar bulunmaktadır. İşletme muhasebe politikasındaki değişikliğin döneme özgü veya kümülatif olarak

değişikliğin etkisi belirlenemiyor ise geçmişe dönük uygulama yapılmayabilir (TMS 8, mad. 23). Bunun yanı sıra işletme, bir veya birden çok döneme ilişkin karşılaştırmalı bilginin sunulduğu durumlarda muhasebe politikasındaki değişiklikle ilgili döneme özgü etki uygulanamazsa, işletme muhasebe politikasındaki değişikliği geçmişe dönük uygulamanın uygulanabilir olduğu en yakın dönemin başı itibari ile ki bu cari dönem olabilir varlık ve yabancı kaynak hesaplarına uygulamalı ve öz kaynakların tüm etkilenen kalemlerin in açılış bakiyelerinde buna paralel bir düzeltme yapmalıdır (TMS 8, mad. 24).

3.4.2.2. Muhasebe Politikalarındaki Değişikliklere İlişkin Açıklamalar

İşletmeler muhasebe politikalarındaki yapmış oldukları değişiklikleri yapılan değişikliğin nedeni ile birlikte bazı açıklamaları yapmaları gerekmektedir. Bu açıklamalar; yeni bir standardı uygulamanın cari ve geçmiş dönem finansal tablolarına etkisi olduğu hallerde bu etkinin gelecek dönemlere de etkisi olabileceği durumlarda ilgili düzeltmenin hesaplanmasının mümkün olmadığı durumlar haricinde, olan durumları kapsamaktadır. Örneğin: Borsa İstanbul da madencilik sektöründe faaliyet gösteren ihlas madencilik şirketinin 2014 yılı bağımsız denetim raporunda muhasebe politikalarındaki değişikliklere ilişkin yapmış olduğu açıklama şu şekildedir; TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum Finansal Varlık ve Borçların Netleştirilmesi (Değişiklik) "muhasebeleştirilen tutarları netleştirme konusunda mevcut yasal bir hakkının bulunması" ifadesinin anlamına açıklık getirmekte ve TMS 32 netleştirme prensibinin eş zamanlı olarak gerçekleşmeyen ve brüt ödeme yapılan hesaplaşma (takas büroları gibi) sistemlerindeki uygulama alanına açıklamaktadır.

Değişiklikler 1 Ocak 2014 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geriye dönük olarak uygulanacaktır. Söz konusu standardın Grup'un finansal durumu veya performansı üzerinde önemli bir etkisi olmamıştır (TMS 32). Yukarıdaki açıklamada görüleceği gibi işletme standarda ilişkin politika değişikliğini ve geriye dönük uygulana hakkında bilanço dipnotlarında açıklamada bulunmuştur (Coşkun, 2016, s. 30). Diğer yandan TMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe Tahminlerinde

Değişiklikler ve Hatalar Standardına göre, yeni bir standart uygulandığında yapılması gereken açıklamaları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

- Değişikliğe sebep olan standardın başlığı
- Muhasebe politikası değişikliğinin varsa ilgili geçiş hükümlerine uygun olarak yapıldığı,
- Muhasebe politikasında değişikliğin açıklaması,
- Geçiş hükümlerinin varsa açıklaması,
- Geçiş hükümlerinin varsa ileriki dönemlere olabilecek etkileri,
- Mümkün olduğunca, cari ve sunulan her bir önceki dönem ile ilgili düzeltme tutarları,
- Her bir etkilenen finansal tablo kalemi için sunulmalıdır.
- (ii) Şirket için "TMS 33 Hisse Başına Kazanç" Standardı geçerliyse asgari (adi hisse) ve sulandırılmış hisse başına kar tutarları tekrar hesaplanmalıdır.
- Eğer mümkünse sunulmayan dönemlerden önceki dönemlere ait düzeltme tutarları
- Geçmişe dönük uygulama herhangi bir dönem veya dönemler için mümkün değilse bu duruma yol açan olaylar açıklanmalı ve muhasebe politikasındaki değişikliğin hangi tarihten itibaren ve ne şekilde uygulandığı açıklanmalıdır (TMS 8, mad. 28).

3.4.3. Muhasebe Tahminleri ve Değişiklikler

İşletmeler finansal tabloların hazırlanma sürecinde bazı durumlarda faaliyetlerindeki mevcut belirsizlikler nedeniyle finansal tablo kalemlerini tam olarak ölçülemezler. Bu durum işletmeler tarafından tahmin edilebilir (TMS 8, mad. 32). Muhasebe tahminleri, muhasebe uygulamaları içerisinde işletmenin yapısını da göz önünde bulundurarak, yaklaşık olarak finansal tablo kalemlerinin değerlerinin belirlenme sürecidir (Aktaş, 2013, s. 68). Standartlarla uyumlu finansal tablo hazırlayanlar birçok muhasebe olayı konusu hakkında tahminlerde bulunmaları gerekmektedir. Örneğin; şüpheli alacaklar, kullanımdan kalkmış stoklar, amortismana tabi varlıkların faydalı ömürleri veya gelecekteki ekonomik faydalarının beklenen yararlanma şekilleri, garanti yükümlülükleri hakkında tahminler yapmak örnek olarak verilebilir (TMS 8, mad. 32).

Muhasebe tahminlerindeki değişiklik; bir varlık veya yabancı kaynağın defter değerinin veya bunların cari durumunun saptanmasından ve gelecekte beklenen fayda ve yükümlülüklerinin değerlendirilmesinden kaynaklanan, dönemsel kullanım tutarının değişimi nedeni ile yapılması gereken düzeltmelerdir. Muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, yeni bir bilgiden veya gelişmeden kaynaklanır, dolayısıyla, hataların düzeltilmesi anlamına gelmez (TMS 8, mad. 5). Örneğin; A işletmesi, yüksek fiyatlı beyaz eşya ürünleri üretip satmaktadır. Tüm ürünler, 1 yıllık garanti kapsamındadır. İşletme, ürünler için garanti karşılığını önceki dönemlerdeki garanti kapsamındaki hizmet bilgileri doğrultusunda muhasebe kayıtlarına aktarmaktadır. 2011 yılı içerisinde A işletmesi, üretip sattığı araçların kusurlu olduğunu fark etmiştir. Bu nedenle, işletme söz konusu kusurlu üretilen araçlarla ilgili olarak 2012 yılında daha fazla garanti kapsamında talep geleceğini beklemektedir. İşletme bu beklenen artışı "muhasebe tahminindeki değişikler olarak kayıtlara almıştır. İşletmenin cari yılda garanti kapsamındaki talepler için ek karşılık ayrılması bir muhasebe tahmini değişikliğidir. Çünkü garanti karşılığının belirlenmesinde esas alınan konu, önceki dönemlerde garanti kapsamında verilen hizmetlerin dikkate alınmasıdır (Yükçü ve Gönen, 2012, s. 29). Diğer yandan, uygulanan değerleme yönteminde yapılan bir değişiklik muhasebe tahmini değişikliği değil, bir muhasebe politikası değişikliğidir. Muhasebe politikasındaki bir değişiklik ile muhasebe tahminindeki bir değişikliği ayırmanın zor olduğu hallerde değişiklik, bir muhasebe tahmini değişikliği olarak kabul edilir (TMS 8, mad. 35).

3.4.4. Muhasebe Hataları

İşletmelerde muhasebe uygulamaları sürecinde gerekli kontrol ve denetimin yapılmasına rağmen çeşitli muhasebe hatalarıyla karşılaşılmaktadır. Hatalar; işlemsel bir yanlışlık olabileceği gibi, olayların yanlış değerlendirilmesi, muhasebe politikalarının uygulanmasında yanlışlık, yolsuzluk veya bilinçli olarak yapılmış hatalar olabilmektedir (Gürdal, 2006, s. 9). Hatalar, finansal tablo kalemlerinin tanınması, ölçülmesi, sunulması ve açıklaması sırasında ortaya çıkar. Eğer finansal tablolar, önemli bir hata veya işletmenin finansal durumunu, finansal performansını veya nakit akışlarını yanlış göstermeye yönelik önemsiz de olsa kasıtlı yapılmış ön bir hatayı içeriyorsa, TFRS'ye uygun değildir (TMS 8, mad. 41). Diğer yandan,

işletme önceki dönem hatalarını fark edildikten sonra onaylanacak ilk finansal tablo setinde geriye dönük olarak düzeltmelidir. Düzeltme işlemini; (a) hatanın yapıldığı döneme ait karşılaştırmalı tutarlarını yeniden düzenleyerek veya (b) hata sunulan en eski finansal tablo döneminden daha önce meydana gelmişse, söz konusu geçmiş döneme ait varlık, yabancı kaynak ve özkaynak açılış tutarlarının yeniden düzenlenmesi yoluyla düzeltmelidir (Yükçü ve Gönen, 2012, s. 33).

3.5. Genel Muhasebe Politikaları

Muhasebe ilkeleri büyük ölçüde değişebilir, ancak tümü UFRS veya GAAP tarafından dikte edilen standartlara dâhil edilir. Aşağıdaki listede şirketler tarafından kullanılan bazı temel politikalardan bahsedilmektedir (Van, 2017, s. 5).

- Takip edilen muhasebe sözleşmeleri
- Sabit kıymetlerin değerlemesi
- Amortisman ve stok ilkeleri
- Yatırımların değerlemesi
- Yabancı para birimi öğelerinin çevirisi
- Araştırma ve geliştirme için ortaya gelen maliyetler
- Geçmiş veya cari maliyet muhasebesi
- Uzun vadeli sözleşmelerde kârın tanınması (Al Ghawi, 2022)

3.6. Muhasebe Politikalarının Önemi

Muhasebe politikalarının finansal tabloları hazırlayan bir şirket için değil, aynı zamanda yatırımcı ve hükümet için de son derece önemli olmasının birkaç nedeni vardır (Al-Harot, 2015, ss. 60-61).

3.7. Irak Bankalarında Uluslararası Muhasebe Standartları Uygulamalarına İlişkin Mevzuat

Irak Bankacılık kanunu 2004 yılında düzenlenmiştir. Bu kanun bankacılıkla ilgili genel hükümleri içermesinin yanısıra bankacılık kurumlarında uygulanacak muhasebe standartlarının uygulanmasına ilişkin genel kavram ve hükümlerden de

bahsetmektedir. Madde 42'de özellikle UFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları)'nın yegane uygulanması gereken bir hüküm olmamakla birlikte 1.c maddesinde UFRS standartlarının kullanımı açıklanmaktadır. Ayrıca UFRS finansal tabloların hazırlanmasında kullanılacak muhasebe ilke ve esaslarının mevzuata uygun olması gerektiği belirtilmektedir. Irak Merkez Bankası (CBI) tarafından öngörülen özel hükümlerde yine muhasebe ilkelerinin belirlenmesinde esas alınmaktadır. Bu amaçla 2016 yılında Irak Merkez Bankası tarafından UFRS ve UFRS Irak Bankacılık Sisteminde zorunlu olmuştur. Ayrıca, 2019 yılında CBI, bankaların UFRS 9'u benimsemelerini ve bunlara uymalarını zorunlu kılarak 2016 yılında yayınlamış olduğu yönetmelik şartlarını tekrar güncellemiştir. ECL ödeneğinin etkisini 1 Ocak 2020 itibariyle hesaplamaya dahil etmeli ve 2020 yılından itibaren 5 yılda dağıtma politikasının uygulanması gerektiği de yine ilgili düzenleme ile hükme bağlanmıştır. Ayrıca bankalar, GİP ödeneğinden 2020 payını (GİK ödeneğinin toplam etkisinin 1/5'i) düşmedikçe 2019'dan kar payı dağıtamazlar.

2004 yılında değiştirilen Irak Şirketler Kanunu anonim şirketler ve özel şirketlerde UFRS zorunlu olarak düzenlenmez iken atıfta bulunarak düzenlemeler özendirilmiştir. Bu durum şirketlerin UFRS'ye geçişlerinde adaptasyon sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Savaş sonrası dönemde yeniden yapılandırma kapsamında Irak'ta kurulan birçok yabancı şirketin de dahil olduğu Irak Şirketler Hukuku kapsamında bazı şirketler menşei ülke uygulamalarından dolayı UFRS'yi etkin bir biçimde kullanırken Irak'ta kurulan yerli şirketler UFRS'yi daha geç benimsemişlerdir. Irak'ta UFRS zorunlu hale gelmeden önce ve zorunlu hale geldikten sonra Irak'ta bulunan şirketler Irak Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (IBAAS) tarafından yayınlanan standartları uygulamaktadır. IBAAS, devlete finansal hizmetler konusunda tavsiyelerde bulunmak ve Ulusal Muhasebe Standartlarını (UMS) ve denetim standartlarını belirlemek üzere 1988 yılında Başkanlık ofisi tarafından kurulmuş profesyonel bir organdır. IBAAS, Irak'taki ilk yarı özel muhasebe standartlarını belirleyen kuruluştur. Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS Standartları) üzerine modellenmiştir ve uluslararası standart belirlemeyi takip etmeye çalışmıştır. Ancak, IBAAS tarafından yayınlanan UMS ile UFRS Standartları arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

3.8. Bankacılık Sisteminde Uygulanan Muhasebe Politikaları

Aşağıdaki noktalar yedi ana muhasebe politikasına vurgu yaparak vurgulanır. Muhasebe politikaları şunlardır: (1) Genel (2) Döviz İçeren İşlemler (3) Yatırımlar (4) Avanslar (5) Sabit Kıymetler (6) Personel Avantajları ve (7) Net Kar. Bunlar sırasıyla açıklanacak olursa;

1. Genel Muhasebe Politikası:

Eşlik eden mali tablolar tarihsel maliyet bazında hazırlanmıştır ve ülkede hüküm süren yasal hüküm ve uygulamalara uygundur.

2. Döviz İşlemleri ile İlgili Muhasebe Politikası:

(a) Parasal varlık ve yükümlülükler yıl kapanışı geçerli olan döviz kuru üzerinden çevrilmiştir. Parasal olmayan varlıklar tarihsel maliyetle defterlerde taşınmıştır.

(b) Irak şubeleri ile ilgili gelir ve harcama kalemleri, işlem tarihindeki döviz kurları kararıyla ve denizaşırı şubelerle ilgili olarak yıl sonunda geçerli olan döviz kurlarında çevrilmiştir.

(c) Bekleyen ileri sözleşmelerdeki kar veya zarar hesaba katıldı.

3. Yatırımlara İlişkin Muhasebe Politikası:

(a) Hükümet ve diğer onaylanmış menkul kıymetlere yapılan yatırımlar, maliyet veya piyasa değerinin daha düşük olduğu şekilde değerlenir.

(b) İştirak şirketlerine ve bazı şirketlere (yani sermayenin en az %25'inin bulunduğu şirketlere) yapılan yatırımlar tarihsel maliyet esasına göre muhasebe edilmiştir.

(c) Diğer tüm yatırımlar maliyet veya piyasa değerinin düşerek değerlenir (Al Nuaimi ve Hamdan, 2018).

3. İlerlemelere İlişkin Muhasebe Politikası:

(a) Denetçilerin memnuniyetine yönelik şüpheli avanslara ilişkin hükümler verilmiştir:

(i) Tespit edilen avanslarla ilgili olarak, avansların periyodik olarak gözden geçirilmesine dayanarak ve Mevduat Sigortası ve Kredi Garanti Kuruluşu, İhracat Kredi ve Garanti Kuruluşu ve benzeri yasal kuruluşlar tarafından garanti edilen avans kısmını dikkate aldıktan sonra.

(ii) Hindistan Hükümeti ve Hindistan Rezerv Bankası tarafından yayınlanan yönergeleri dikkate alarak toplam avansların yüzdesi olarak genel ilerlemeler açısından.

(b) Şüpheli avanslara ilişkin hükümler, gerekli olduğu ölçüde avanslardan düşüldü ve fazlalık "Diğer Yükümlülükler ve Hükümler" kapsamına alındı.

(c) Hükümler brüt esas alınarak yapılmıştır. Avans silindiğinde geçerli olacak vergi indirimi, silme yılında muhasebeleştirilecektir.

4. Sabit Kıymetlere İlişkin Muhasebe Politikası:

(a) Tesisler ve diğer sabit kıymetler geçmiş maliyetlerinden hesaba katmıştır. Yeniden değerlenen tesisler, profesyonel değerler tarafından yapılan bu tür yeniden değerleme temelinde belirlenen değerlere göre hesaba katmaktadır. Yeniden değerlemelerden doğan kar Sermaye Rezervi 'ne yatırılmıştır.

(b) Amortisman düz çizgi/azalan bakiye yönteminde sağlanmıştır.

(c) Yeniden değerlenen varlıklara ilişkin olarak, yeniden değerlenen rakam üzerinde amortisman sağlanır ve yeniden değerlemede oluşan ilave amortismana eşit bir tutar sermaye rezervinden genel rezerv/kar ve zarar hesabına her yıl aktarılır.

5. Personel Haklarına İlişkin Muhasebe Politikası:

Personele bahşiş/emeklilik yardımı karşılığı tahakkuk/nakit esasına göre yapılmıştır. Bahşiş/emeklilik için ayrı fonlar oluşturulmuştur.

6. Net Kara İlişkin Muhasebe Politikası:

(a) Kar ve Zarar Hesabı'nda açıklanan net kar aşağıdakilerin peşindedir:

(i) Yasal gerekliliklere uygun olarak gelirden vergi alınmasına ilişkin hükümler,

(ii) Şüpheli avanslar için hüküm.

(iii) Hükümet ve diğer onaylanmış menkul kıymetlerdeki "mevcut yatırımların" değerinde maliyet veya piyasa değerinin daha düşük değere sahip ayarlamaları.

(iv) Acil durum fonlarına yapılan transferler,

(v) Diğer olağan veya gerekli hükümler.

(b) İhtiyati fonlar Bilançoya göre "Diğer Yükümlülükler ve Karşılıklar" başlığı altında gruplanmıştır.

3.9. Irak Bankacılık Sistemin'de Uygulanan Muhasebe Politikaları

Bankacılık sisteminin çalışmalarını derinlemesine anlamak için mali ve para politikasının ve Merkez Bankası'nın işlevlerinin belirlenmesi, Bankanın işlevleri, ulusal para birimini desteklemek ve nakit kapağını güçlendirmenin yanı sıra ulusal para birimini ve konsolidasyonu desteklemek ve iç ve dış değeri kurmak, devletin döviz rezervlerinin yönetimi ve fiyatların istikrarını ve döviz fiyatlarını korumak ve finansal sistem büyümesini teşvik etmek ve güvenliğini sağlamak ve ticari bankacılık ve para birimi ile bankalar ve işçilere göz kulak olmak için para politikasının kurulması ve yönetilmesidir.

Maliye politikası, hükümetin harcama ve gelir planlamasında yaptığı yaklaşımdır. Para politikası, hükümetin genellikle enflasyon oranını ve faiz oranlarını hedef alarak, ekonomik büyümeye katkıda bulunan, işsizliği azaltan ve diğer para birimleriyle tahmin edebilecek döviz kurlarını koruyan fiyat istikrarını ve halkın para birimine olan güvenini sağlamak için para arzını kontrol edebileceği süreçtir. Para politikasının genişlemeci veya deflasyonel bir süreç olduğu belirtilebilir; genişleme, ekonomide normalden daha hızlı olan genel para politika listelerini artırdığından ve deflasyonla ilgili olarak para arzını normalden daha yavaş genişletiyor; kredilere erişim kolaylığının şirketleri genişlemeye ikna edeceği umuduyla faiz oranlarını düşürerek durgunlukta işsizlikle mücadelede kullanılan genişlemeci olmasına rağmen, küçüldüğünü gösterir (https://www.mouwazaf-dz.com/t523-topic).

Para politikası, para biriminin ücretleri gibi otoritenin elindeki yürütme kararlarına sahip olup, altın ve gümüşün fiyatını, yerel para biriminin yabancı para birimlerine karşı fiyatını belirler. 2004 yılı 56 sayılı Irak Merkez Bankası Kanunu ve 2004 yılı 94 sayılı Bankacılık Kanunu'ndan sonra piyasa ekonomisinin yaklaşımına göre faiz oranı serbestleştirilmiş ve kredi planlarının kaldırılması, yabancı bankalara ya yerel bankalara katılım yoluyla, Irak'taki katılım oranına herhangi bir sınır koymadan veya şube açmadan, sermayeyi belirtmeden, onları temsil etmek için ofis açma imkanının yanı sıra, döviz özgürlüğünün başlatılması ve para transferi ile ilgili kısıtlamaların kaldırılması için, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele yasasının gereklilikleri dışında, yabancı bankalar için çalışma kapısının açılması ve uzman

bankalar da dahil olmak üzere tüm bankaların yalnızca ticari bankacılık faaliyetine özen gösteren tek bir yasaya göre olması sağlanmıştır (Khalil, 2016).

Nisan 2003'ten sonra Irak ekonomisi çökmüş ve bankacılık sistemi tüm idari, mali ve hizmet alanlarında az gelişmiştir, savaşlar, ekonomik abluka ve üretimin militarizasyonu ve devlet bankalarının dış ve iç finansal ilişkilere dâhil olması karmaşık ve kafa karıştırıcıdır, Irak'ın bozulmasına ve tüm entelektüel, bilimsel ve maddi alanlardaki küresel gelişmelere yönelik ekonomik faaliyetlerine ek olarak. Bu da Irak bankalarına olan uluslararası güvenin zayıflığına ve Irak'ın ekonomik faaliyet ve kalkınma faaliyetlerindeki rolünün zayıflığına yol açtı. Bu nedenle, Irak'taki bankacılık sisteminin statüsünü ve çalışmalarını düzenleyen yasaları yeniden gözden geçirme ve performansını artırma ihtiyacı, ekonomik ve kalkınma faaliyetlerindeki rolünü ve uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesini etkinleştirir.

2014'ün ortalarından bu yana, Irak, ülkenin ekonomik kurumlarında finansal kötü yönetim ve finansal yolsuzluk ve önceki yıllarda elde edilen petrol gelirleri için rastgele ve planlanmamış bir şekilde ve hükümet rezervlerinin olmaması ve küresel piyasadaki petrol fiyatlarının fiyatlardan ve savaşın maliyetlerinden ve gereksinimlerinden % 65 oranında düşmesi de dahil olmak üzere, objektif ve öznel nedenlerle tırmanmaya ve kötüleşmeye başlayan boğucu bir ekonomik ve finansal krizden geçiyor. Irak bölgesinin %40'ı kadar bir alanda terör ve IŞİD'in işgali ve Irak ekonomisine açık bir sitem veya stratejinin olmaması ve mali ve para politikaları arasında net görünürlük ve koordinasyon eksikliği ve tamamen ve sadece petrol kaynaklarına güvenmek ve ardışık hükümetlerin kaynakları çeşitlendirmek ve diğer ekonomik sektörleri teşvik etmek için plan ve programlar geliştirememesi, tarım, sanayi, turizm ve diğer sektörler gibidir.

Irak Merkez Bankası sağlam olmayan bankalar kurulmasına izin vermiş ve hissedarların ve sahiplerinin sermayesi için lisans verilmesi, bankanın sermayesinin 250 milyar Irak dinarından az olmaması için önemli olan ekonomi ve bankacılık hakkında hiçbir şey anlamıyor ve döviz tüccarları ve para değiştiricilerden büyük bir kısmı yönetim kurullarının başkanları ve yöneticileri ve üyeleri olarak çevrildi ve getirdiler. komisyon üyeleri yöneticileri ve yetersiz bankacılık liderlikleri ve

bankanın kendi işini uygulamak olduğu kavramından yola çıkan ve bankacılık işine hissedarların hakları ve belirli ekonomik hedefleri olduğunu unutmuş ve gayri safi yurtiçi hasılaya katkıda bulunmakta ve böylece bankalar için sürdürülebilir ekonomik kalkınmada önemli ve temel bir rol olmakta ve müşterilere modern ve teknik hizmetlerin en iyisini sunmaktır. Tasarruf oranının %23'e, kompaktlık oranının ise %77'ye ulaştığını teyit edin. Bu, Irak'ın bankacılık sektörüne halkın güven eksikliğine işaret eder. Ve 2004 yılında ABD'li sivil yönetici Paul Bremer tarafından getirilen, 2004 yılı 94 Bankacılık Yasası ve 2004 merkez bankası yasası 56 ve Irak Borsası 74 yasası da dahil olmak üzere Irak ekonomisinin gerçekliğine uymayan yasaların uygulanmasını sürdürmektir (Kahlil, 2006).

Irak stock exchange (ISE) resmi web sitesi, 2018 için piyasada listelenen özel bankaların sayısını belirlemek için kullanılmıştır. Bu web sitesine göre ve ilk adımda, İslami bankalar, Shari'ah Standard olarak adlandırılan İslami Finansal Kurumlar Muhasebe tarafından belirlenen ilkelere uydukları ve bankaların UFRS ile henüz uyumlu hale gelmedikleri için çıkarılmıştır. Tablo 1, bu çalışmaya tabi tutulan 23 özel banka yer almaktadır (Mohammed, vd., 2020, s. 96). Merkez Bankası, her 10.000 kişiye bir banka olması gereken bankacılık bloğunun azalmasıyla Irak bankacılık sektörünün en belirgin sorunlarına işaret etti, ancak var olan çok daha az, her 32.000 kişi için bir banka var ve bu uluslararası standartlara kıyasla çok az ve bankalar yasasının sağladığı bankaların çoğunluğu için aktif bankacılık stratejilerinin ve yıllık ayrıntılı planların bulunmaması Madde 26 ve bankacılık hizmetleri, Irak ekonomisinin 27. bankacılık teknolojilerinin zayıflığına ek olarak, (örneğin, ev bankacılığı hizmetleri) bir müşterinin havale hesabını görmek, gaz, elektrik, telefon faturalarını ödemektir. Bu hizmet ilk olarak 1983 yılında Irak'ta iken İngiltere'de kullanıldı, sadece çok dar bir aralık kullanılmıştır.

İdari yapı, hükümetin özel bankalarla anlaşma konusunda ayrımcılık politikasına ek olarak, başta sarkan bankalar olmak üzere birçok bankada zarar görmektedir, bu da devlet dairelerinin ve şirketlerin paralarını bu bankalara yatırmalarını ve onaylı ve düzenli araçların ve onun tarafından verilen teminat mektuplarının kabul edilmemesini önlemektir, ancak belirli sınırlar dahilinde, diğer bankalarla rekabete izin vermeyin ve mevduat sigorta kuruluşu ve kredilerdeki sigorta gibi devamsızlık

kurumları ve piyasa riskini incelemek, şirketler Kayıt İşleri Dairesi tarafından kabul edilen geleneksel rutin prosedürler ve bankaların Genel İdaresi tarafından alınan kararların onaylanmasının ertelenmesi, sermayenin artırılması, genel kurul toplantılarının yapılması, Pay sahipleri ve yatırımcılara zarar ve zarara neden olan Irak piyasasındaki mevcut işlem oturumlarında özel banka hisselerinin yeniden işlem görmesinin ertelenmesi ve devlet bankaları ile bazı özel bankaların kamu yönetimi ve elektronikin uygulamaması ile şubelerini iletişim ağlarına bağlamak için kapsamlı bankacılık sistemleri veya ağları satın almada gecikmesi bankacılık açısından handikaplardır.

Ekonomik alandaki bazı Iraklı milletvekilleri, "yerel bankaların başarısızlığının Irak pazarını yabancı bankalara yatırıma muhtaç hale getirdiğini ve ülkedeki düşüşlerinin nedeninin Irak bankacılık sektörünün başarısızlığı, yabancı yatırımcının işini kolaylaştırmak ve parasını korumak için güvenli ve gelişmiş bir bankacılık ortamı arayışında olması" olduğuna işaret etmiştir. Yetkililer, Irak pazarının yatırım şirketlerini çekmeye ve yerel bankalara uzmanlık aktarımı yapmaya yardımcı olan bir yatırım karakterine sahip küresel bankalara olan ihtiyacını, kredi ve para transferlerinin verilmesi yoluyla yatırım sürecinin ilerletilmesini, işleri kolaylaştırmak ve işlemlerin tamamlanmasını hızlandırmak için modern bankacılık tekniklerinin kullanılmasını vurguladılar. Söz gelimi, Ekonomi ve Yatırım Komitesi Üyesi Milletvekili / Ulusal beyaz blok / Aziz Mayahi, Irak'ın ülkedeki yatırım sürecini desteklemek için yatırım karakterine sahip yabancı bankalara ihtiyacı olduğunu belirterek, yerel bankaların Evrensel ile çalışan teknolojileri genişletmediğini, şirketlerin yatırıma gelmelerini sağlamak için yatırımın sağlam bir hukuk ortamı ve siyasi ve güvenlik istikrarı ve gelişmiş bankacılık sektörü olması gerektiğini, çünkü hukukun üstünlüğünün ve modern sistemlerin bulunduğu güvenli bir ortam aradıklarını söylemektedir. Devamında ise; Irak çevresinin, ülkedeki yatırım sürecinin ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi için yatırım niteliği yüksek, yüksek sermayeli sofistike yabancı bankalara ihtiyaç duyduğunu, ayrıca yerel bankalarla aralarında rekabet ortamı yaratabileceklerini ve bu nedenle bankacılık sektörünü geliştireceklerini açıklayan Bakan, Irak bankacılık sektörünün geride kalması ve dünyanın gelişimine ayak uyduramayan eski sistem ve mevzuatla çalışması nedeniyle bankacılıkla başa çıkmanın zorluğu olduğunu belirterek, Irak

bankalarının çoğunun çalışmalarını parayı yatırmak ve döviz satmak için sınırladığını, bu nedenle yatırımcıları çekmek için teminat mektupları yayınlamaları gerektiğini kaydetmiştir.

Yerel bankaların sermayelerinin yetersizliği nedeniyle ülkedeki yatırım sürecinin gereklerini yerine getiremediğini, hükümetin ve özel bankaların sınırlı fiziki potansiyel ve teknoloji nedeniyle hibe kredileri gibi yatırım ve ekonomik kalkınma sürecinin gereklerini yerine getirmediğini ifade edilmektedir. 2006 yılı 13 sayılı Yatırım Kanunu'na rağmen bankacılık sektörüne yapılan yatırımı hükümlerinden dışlamıştır, ancak bankacılık sektörüne yapılan yatırımın yasal merkez bankası No'ya dayalı yasal çerçeveyi alması. 2004'ün 56'sı, 2004'ün 94 numaralı bankaları ve bankacılık uzmanı Muwaffaq Hassan Mahmoud, Irak bankacılık sektörünün mevcut yapısıyla başarısız olmasının nedenlerini, "Irak Merkez Bankası'nın şu an ile o zaman arasında yayınladığı ve günler sonra geri çekilen veya değiştirilen talimatların bir dizi zayıflığı ve karışıklığı da dahil olmak üzere birçok faktöre bağladı. Banka denetim verimliliği ve profesyonelliğindeki düşüş, ancak ciddiyet eksikliğidir." Bankalar üzerindeki denetleme yöntemlerinin, yönetim kurullarının performansını izlemek için gereken kurumsal yönetim kurallarına bankacılık sisteminin olmaması ve yasaların, yönetmeliklerin ve talimatların doğrulanması ile bankacılık riskleri kültürünün sektör eksikliğinin yanı sıra, önleyici kontroller de dahil olmak üzere gelişmiş ülkelerde ve komşu ülkelerde merkez bankalarının evrimine ayak uyduramadı ve bunları azaltmanın veya azaltmanın yollarının bulunmadığını söyledi. Ayrıca, Mahmoud'a göre, bankacılık çalışmaları hakkında hiçbir deneyimi veya bilgisi olmayan ve nitelikleri olmayan ve sadece kaynakları hakkında şüpheleri olan ani bir finansal servete sahip olan profesyonel olmayan yönetim ve bankacılık yönetim kurullarının ortaya çıkması da nedenleri içermektedir. Bakan, bankacılık sektörünün karşı karşıya olduğu bir başka soruna da işaret etti : "Kalkınma ihtiyaçlarını karşılamayan sermayelerin zayıf fonları ve diğer finansman kaynakları». Ekonomist Ahmed Alobreha, "Irak'taki başarısızlığın bir tezahürü, merkez bankasının tek başına sansür uygulayamaması ve bankacılık performans seviyesini değerlendirememesi nedeniyle hükümetin yasayı uygulayamamasıdır" dedi. Başbakan Mali Müşaviri Mudher Mohammed Saleh, bankacılık piyasasının “Devletin cazibesi altında homojen olduğunu vurguladı” - bankalar sermaye ve

mevduat, bunların% 90'ına sahipti, özel olanlar için% 10'unu tutmak için. Başbakan, "devlet bankalarının geri kalmış durumda olduğunu ve özel bankaların on dokuzuncu yüzyıl sistemlerine göre çalıştığını" söyledi. Ve «yüzde 12 kredi alan yetişkinler ve her başarısızlıkta bir bankacılık işlemi olduğunu ve çelme takma nedeniyle özel bankaların çok muhafazakâr ve hükümetin aksine olduğu için 32 işlemin geri çekildiğini ve hükümetin verdiği kredilerin büyük boyutundan belli olduğunu açıklamıştır.

Bankacılık uzmanı Samir Nasiri, "Irak'ta bu yıl içinde karşılaşılan sorunların ele alınmaması durumunda yakında bankacılık sisteminin çökmesine" karşı uyardı. Başbakan, çöküşünün ekonominin çöküşü anlamına geldiğini vurguladı. Bakan, araştırma ve çalışmaların ve göstergelerin sonuçlarının, Irak'taki en büyük beş banka tarafından kaydedilen mevduatlardaki düşüşün yanı sıra düşük likidite ve operasyonel, kredi ve sermaye yatırımı ve kârının, varlıkların değer kaybetmesinden etkilenmeden kanıtlanan ilgiyi almadığına işaret etti. Bu göstergelerin tehlikeli olduğunu vurgulamıştır. Milletvekili Mehdi el – Hafez, merkez bankası tarafından zayıf ve kafası karışıklar için kullanılması gereken kontrolü anlattı ve merkez bankası süreciyle dolar satışının vatandaş için hassas bir konu olduğunu, tutarların diğer ülkelerde olduğu gibi sıradan ve kolay olduğu varsayılıyor. Başbakan, bankacılık sektörü ve merkez bankasının işlemlerinde var olanlarla devlette var olan yolsuzluk arasında ayrım yapılmamasını vurgulamıştır. Hükümet uygulanan vergi ve gümrük vergilerinden yararlanmalı Tüm dünya ülkeleri bunu dayattığı ve bir takım ekonomik, kalkınmacı, finansal ve sosyal hedeflere ulaşmanın ve yerel ürünleri dış rekabetten ve yerli üretim ve ihracatın geliştirilmesinin genişletilmesinden korunmanın bir yolu olarak gördüğü için, kamu bütçesinin mali kaynaklarının oluşturulması, hükümet harcamalarını karşılayacak şekilde oluşturulmasının yanı sıra ticaret dengesi sorunlarının işlenmesi için ithalat hacmini izleme ve kontrol etme görevini kolaylaştırmaktadır. Olmayan ülkelerde, örneğin Ürdün Haşimi Krallığı gibi önemli doğal kaynaklar, kamu harcamalarını ve bütçesini finanse etmek için neredeyse tamamen vergilere ve ücretlere güveniyorlar. Irak'ta kalkınma vizyonunun olmaması ve uygun ekonomi politikaları ile devletin her yönüyle yaygın mali ve idari yozlaşma, ülkeyi bu önemli kaynaktan ve Irak ekonomisi için bu kadar büyük bir sorundan yararlanmaya mahrum bırakmıştır.

Bunun etkisi, düşen dünya petrol fiyatlarının 2014 ortalarından bu yana olduğu gibi-ortaya çıktıktan sonra ortaya çıktı ve bu da hükümetin hesaplarının karışıklığına ve personel ve emeklilerin maaşlarını güvence altına alma ve terörist IŞİD'e karşı savaşı karşılama ve çok büyük ölçüde petrol ihracatı kazançlarının düşük kapak giderlerinin neden olduğu artan bütçe açığı üzerinde çalışma zorluğuna yol açmıştır. Bu sonuçlarla yüzleşmek için hükümet, bakanlık sayısının azaltılması ve üç başkanlık maaşının, milletvekillerinin ve üst düzey personelin azaltılması da dahil olmak üzere durumu ele almak için bir dizi yol uygulamak zorunda kaldı. Çalışanların, emeklilerin ve diğer bazı eylemlerin maaşlarının bir yüzdesini kesmenin yanı sıra, Uluslararası Para Fonu'ndan borç verme ve vergi ve gümrük vergilerinin dayatılması ve diğerlerinden bazılarının artırılması ve devlet tarafından sağlanan belirli hizmetler için ücret uygulanması veya artırılması vergileri ve ücretleri veya zammını bir seferde karşılamak zorunda olmayan vatandaşlara, devlet hala bakanlara ve milletvekillerine ve son sınıflara, küçük personelin ve halkın alt sınıflarının maruz kaldığı bir kemer sıkma durumu yokmuş gibi ücret ve milletvekilleri ve tesadüflere büyük miktarda para harcamaktadır.

Yerel pazarda vergi ve ücretlere tabi ithal mallar için daha yüksek fiyatlara yol açan vergi ve ücretlerin uygulanmasındaki sorunlardan biri ve bu da vatandaşlara yük olmak, tahminden sorumlu idari organın verimlilik ve adalet eksikliği ve bu vergilerden toplanan paralar kamu bütçesine geri dönmediği ve hatta çeşitli departmanlarda ve devlet dairelerinde bazı partilerin ve kişilerin ve yozlaşmış mafyaların cebine girmemesi de dahil olmak üzere, vergi tahsilat cihazlarında bazı tahmincilerin vergi miktarını önemli ölçüde azaltma ve cazip hale getirme karşılığında vatandaşları belirli bir miktar ödemeye pazarlık ettiğini belirterek vatandaşları bu talebe boyun eğmeye teşvik eden ve kamu hazinesinin bu paranın büyük bir kısmını elinden almasına yol açtığı ifade edilmektedir. Devlet aygıtındaki yaygın yolsuzluğun bir sonucu olarak geçen yıl vatandaşlardan toplanan bir trilyon iki yüz milyar dinar da dahil olmak üzere sınır satış noktalarından ve vatandaşlardan toplanan paranın akıbeti hakkında birçok şüphe vardır. Bu nedenle, vatandaşların vergilendirilmesinin arkasındaki hedefe ulaşmak, yolsuzluğun bu süreç üzerindeki etkisini ortadan çıkarmak ve tahsilatından doğru bir şekilde emin olmak ve yetkili mali makamlara teslim etmek için araçlarla birleştirilmiştir. Merkez Bankası

Başkanı, sınır geçiş noktalarındaki yolsuzluğun boyutuna ilişkin olarak, mevcut şartlarda her şeyi ithal eden bir ülke için sınır geçiş noktalarının, bu sürecin sadece mali nedenlerle değil, çevre ve sağlık nedenleriyle ve vatandaşların güvenliği için de en yüksek örgütlenme, yetkinlik ve bütünlük derecesi olması gerektiğinin varsayıldığı vurgulamıştır. Planlama ve kalkınma işbirliği bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın resmi verilerine göre, ekonomik reformlar, tüm gruplardan Irak halkının ve bileşenlerinin onurlu yaşam ve kötü hizmetlerin eksikliğinden kaynaklanan acılarını en aza indirmek için gereklidir. İşsizlik ve yoksulluk, kötü ekonomik koşulların bir yansıması olan ve bankacılık sektörünün yolsuzluğunun ön planda olduğu -işsizlik oranının gençlik grupları ve hareket edebilen mezunlar arasında % 25'in üzerine çıktığı ve yoksulluk oranının yükseldiği görülür (Khalil, 2016).

3.10. Irak Bankacılık Muhasebe Sisteminin Kavramları ve Dezavantajları

Banka muhasebesi, prensip olarak, mali muhasebe ilkelerinin bir uygulamasıdır. Bu nedenle, bir yandan kabul edilen muhasebe ilke ve kurallarının tam bilgisini, diğer yandan bankacılık işlemlerinin doğası ve bilgisayarın çeşitli bankacılık uygulamalarında nasıl kullanılacağı ile ilgili derinlemesine bilgi sahibi olmayı gerektirir. Banka ve sigorta şirketlerinin uyguladığı verilen hizmetlerin kalitesi ve rutin işlemlerin tamamlanma metodu ile ilgili olarak bankacılık sektörü ve sigorta şirketleri için kurulan özel bir sistemdir (Mali Denetim Divanı, 1992, s. 1).

Muhasebe sistemi şu şekilde tanımlanabilir: İşletmenin faaliyet sonucunda karda veya zararda olup olmadığını göstermek ve belirli bir hesap dönemi sonunda mali durumunun gerçekliğini belirlemek amacıyla muhasebe defterleri ve kayıtlarındaki destekleyici belgelere dayalı olarak, mali kuruluşların faaliyetlerinin kaydedilmesi ve sınıflandırılmasında muhasebeci tarafından izlenen düzenlenmiş bir dizi prosedürlerdir. Ek olarak, muhasebe sistemi, tesisin tüm gider, gelir, varlık ve yükümlülüklerinin denetleme prosedürlerini hayata geçirmek için bir araçtır. Mevcut kaynakların kullanımı ve bunların kontrol altına alınması ile ilgili kararlarını rasyonelleştirmek için üst yönetime gerekli bilgileri sağlamaktadır.

1. Bankacılık muhasebe sistemi, özellikle izlenilen bir senelik mali programın sona ermesine kadar tüm mali işlemlerdeki vade ilkelerini uygulamaktadır ve bankaların yapmış işlemlerin azlığı ya da çokluğu ile ilgili subjektif önemini altını çizmektedir.
2. Muhasebe rehberindeki hesapların kategorileştirilmesinin nedeni, bankacılık ve sigorta sektörünün faaliyetlerinin yapısı ile ilgili gerçeklerin yansıtılmak istenmesidir.
3. Ticari faaliyeti mevduat faaliyetinden ayıran özellikleri göstermektedir.
4. Duran varlıklar, kalitelerine ve bunların sağladığı faydalara göre gruplandırılmaktadır.

Muhasebe sistemi, bir dizi temel ve tali hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır. Temel hedefler aşağıdaki maddelerde anlatıldığı gibidir. Bu hedeflerin en önemlisi:

1. Çeşitli idari, bankacılık ve yatırım politikalarının ortaya konulmasına yardımcı olacak ve planlama, denetim ve karar vermeyi kapsayan idari süreci uygulamasına yardımcı olacak çeşitli bilgileri banka yönetimine vermek
2. Dış denetim organı olarak Zorunlu karşılık oranı, mevduatın hissedarlara oranı, kredi ve kolaylıkların, toplam mevduatın, likidite oranının ve likidite rezervinin belirli bir yüzdesini aşmaması gibi gerekli bilgileri Merkez Bankasına aktarmak,
3. Hissedarlara, yatırımcılara, yurt dışındaki muhabir bankalar ve Vergi Dairesine bilgi verilmesi.

Irak bankalarında muhasebe bilgi sisteminin alt hedefleri aşağıdaki gibidir;

1. Güvenlik: Nakit, bankaların faaliyetlerinde önemli bir unsurdur ve para, hırsızlık ve zimmete para geçirmeye karşı en savunmasız faktör sayılmaktadır, bu nedenle muhasebe sistemi, iç kontrolü sağlayan bir dizi kural aracılığıyla kayıp, hırsızlık ve hatayı engelleyecek şekilde tasarlanmalıdır.
2. Doğruluk: Doğruluk faktörü bankaların muhasebe sistemine özgüdür. Bankanın para ticareti yapan bir mali kurum olması ve güvene dayalı mali işlemleri gerçekleştirmesi nedeniyle muhasebe işlemlerinin doğru bir şekilde uygulanmasını gerekmektedir.

3. Müşterilerin istedikleri zaman hesap bakiyelerini öğrenmek istemektedirler ayrıca Banka yönetimi kredi verme ile ilgili kararları almak için günlük olarak işlemlere ihtiyaç duymasının yanı sıra, müşteri taleplerini ve yatırım kararları ile baş edebilmek için nakit akışını sağlama boyutu ve nakit üzerinde iç kontrol hükümlerinin gerekliliği, müşterilerin cari hesaplarından para yatırma ve çekme işlemlerinin sık olması nedeniyle zaman unsuru bankalarda ayrı bir önem taşımaktadır. Bu nedenle bankanın bilanço denetimi günlük olarak hazırlanmaktadır

Irakta bankacılık sisteminde muhasebe sisteminin uygulamasının bazı dezavantajları bulunmaktadır. Bunlar;

1. Bankacılık sisteminin destekleyici kurumlarının mevduatta ve keza yüklü miktarda kredi imkânı sağlanırken sigorta ve piyasa risklerini denetleyen bir şirket bulunmaması (Abdulnabi, 2016, s. 17)
2. 26 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre, aktif bankacılık stratejileri ve yıllık planlamaları birçok bankada bulunmamaktadır.
3. Bankacılık muhasebe sistemi ile uluslararası muhasebe standartlarının gereklilikleri arasında geniş bir boşluk bulunmaktadır. Mali raporlarda açıklama yapılmaması ve mali tabloların hazırlanmasında bazı teknik hataların varlığı ile temsil edilmektedir.
4. Bankacılık muhasebe sistemi yetersizdir ve bankacılık sektörünün evrensel çapta yaygın oluşuna uygun değildir ayrıca muhasebe sistemi manuel'dir, elektronik değildir ve çok fazla zaman ve çaba gerektirmektedir.
5. Muhasebe bilgilerinin para cinsinden ifade edilmesi, tahminlere dayalı olması, taraflı olması, duran varlıkların orijinal maliyetinde kaydedilmesi, Hesapların Manipülasyonu, ölçü birimi olarak paranın değeri değişmesi gibi dezavantajları bulunmaktadır.

4. BÖLÜM
MUHASEBE VE RAPORLAMA STANDARTLARI KAPSAMINDA MUHASEBE POLİTİKALARININ BELİRLEYİCİLERİ IRAK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Irak Bankacılık sisteminde yer alan bankaların muhasebe politikalarının UFRS ve UMS açısından değerlendirilmesidir. Irak bankalarının uluslararası düzeyde muhasebe bilgi sisteminin uyumu için Irak Muhasebe ve Denetim Faaliyetlerinde yetkili organ Irak Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu tarafından yayınlanan standartlarla gerçekleştirilmiştir. Özellikle bankacılık sektöründe muhasebeleştirme işlemleri ve uygulanan muhasebe politikaları 16 sayılı sirküler ile gerçekleştirilmektedir. Tüm bankalar bu açıklamadaki standartlara uyum sağlayarak yabancı yatırımcılara şeffaf ve akredite bilgilerin raporlanmasını sağlamaktadır. Muhasebe verilerinin işlenmesi ve raporlanmasında bazı uyumsuzluklar Irak bankacılık sisteminin zayıf yönlerinden birisi olup uyumlaştırma çalışmaları sürmektedir. Ancak bankacılık alanında muhasebe politikalarının uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarına uyumu üzerine herhangi bir araştırma yoktur. Bu kapsamda araştırma önemli bir eksikliği gidereceği beklenmektedir.

Ulusal sermaye piyasalarından küresel sermaye piyasalarına geçiş, finansal tabloların şeffaflığını ve karşılaştırılabilirliğini artırmak için küresel olarak kabul edilmiş bir dizi muhasebe standardına yol açmıştır. Bu nedenle, “UFRS”ler bir dizi küresel standart olarak geniş çapta kabul görmektedir ve şu anda 120'den fazla ülkede genel raporlama amaçları için kullanılmaktadır (Byers, 2017). Dünya çapında uluslararası muhasebe standartlarını benimsemenin amacı, dünya çapındaki piyasanın etkinliğini artıran ve sermayeye erişimin maliyetini azaltan standartlaştırılmış, yüksek kaliteli ekonomik piyasa verileri sağlamaktır. UFRS, muhasebe sistemleri arasındaki eşitsizlikleri azaltmak için bir araç olabilirken, aynı zamanda finansal bilgilerde

yüksek derecede şeffaflık sağlamaktadır. Irak'ta, ülkenin içinde bulunduğu koşullar nedeniyle gecikmiş olsa da, uluslararası finansal raporlama standartlarının uygulanmasına yönelik çabalar bulunmaktadır. Irak Merkez Bankası'nın 14/1/2016 tarih ve 12/9 sayılı talimatında belirtildiği üzere uluslararası finansal raporlama standartlarına uyum için ilk resmi adım atılmıştır. 2015 yılından itibaren UFRS uygulaması isteğe bağlı hale getirilmiş, 2016 yılından itibaren de standartlara uyum zorunlu hale getirilmiştir.

4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Bu araştırmada, Irak Bankacılık Sektörünün uluslararası piyasalarda rekabet gücünü arttırmak için uluslararası piyasa düzenleyicilerinin kabul ettiği uluslararası finansal raporlama standartlarına uyumlaştırma çabalarının muhasebe politikalarının belirlenmesinde ne derecede etkili olduğu incelenmiştir. Ayrıca Irak bankacılık sektörünün yapısı uluslararası muhasebe standartlarının bankacılık alanındaki uygulamaları ve Irak bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların finansal raporları araştırmada ele alınmıştır. Bu kapsamda, Irak özel bankalarının sayısının belirlenmesinde resmî web sitesi üzerinde yayınlanmış bulunan 2016-2020 yılı raporları incelenmiştir. Irak bankaları içerisinden 4 bankanın finansal raporlarını Arapça ve İngilizce olarak yayınladıkları görülmüştür. Çoğu bankanın finansal raporlarını ilgili denetleme mercilerine onaylattıkları ancak web sayfalarında yayınlamadıkları görüldüğünden çalışma kapsamında yalnızca 4 banka incelemeye alınmıştır. Araştırmaya dahil edilen söz konusu bankalar, Irak Ticaret Bankası, Irak Rafidain Bankası, Trade Bank of Iraq ve Irak Ulusal Bankası bankalarının finansal raporlarının muhasebe politikaları açısından değerlendirmesi yapılacaktır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma kapsamında belirlenen UMS ve UFRS standartları kapsamında 43 standart maddesi banka finansal durum tabloların yer alıp almadığı ve muhasebeleştirme politikalarının standartlar kapsamında düzenlenip düzenlenmediği araştırılmıştır. Irak bankacılık sektöründe faaliyet gösteren Irak Ticaret Bankası, Irak Rafidain Bankası, Trade Bank of Iraq ve Irak Ulusal Bankası bankaları örneklem olarak seçilmiştir.

Örneklemde yer alan bankaların finansal tablolarının UMS ve UFRS uyumluluğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışma bir içerik analizi (doküman incelemesi) çalışmasıdır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Banka finansal tabloları ilgili banka web sayfalarından elde edilerek UMS ve UFRS kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında Tablo 4.1- 4.105 deki ifadeler Gürol, 2016 ve Van, 2017 çalışmalarından uyarlanmıştır.

4.4. Bulgular ve Yorumlar

Irak bankacılık sisteminin tabi olduğu mevzuat ele alındıktan sonra çalışma grubunu oluşturan bankalara ilişkin bilgiler verilmiş sonra bu bankaların UMS ve UFRS açısından muhasebe politikaları karşılaştırılmıştır. Ayrıca 2016-2020 yılında incelenen Irakta faaliyet gösteren dört farklı bankanın finansal durum raporlarında muhasebe politikalarına uygun açıklamaların yapılıp yapılmadığı konusu incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Bu bölümde, ilk olarak araştırmaya dahil edilen bankalar hakkında bilgilere yer verilmiş ve bankalarının finansal raporlarının muhasebe politikaları açısından değerlendirmesi yapılmıştır. Muhasebe politikaları, bir şirketin yönetim ekibi tarafından finansal tablolarını hazırlamak için kullanılan belirli ilke ve prosedürlerdir. Bunlar, herhangi bir muhasebe yöntemini, ölçüm sistemini ve açıklamaları sunmaya yönelik prosedürleri içerir. Irak bankacılık sisteminde genel olarak menkul kıymetleri halka açık bir piyasada işlem gören yerli şirketlerin tamamı veya bir kısmı konsolide finansal tablolarında UFRS Standartlarını kullanmaları gereklidir. UFRS ve UMS'larına uyum sağlayan bankaların yine bu standartlar tarafından belirlenen muhasebe politikalarına uymaları gereklidir. Alternatif seçenek sunulan muhasebe politikalarında bir değişiklik olduğunda bu durumun finansal raporlarda belirtilmesi gereklidir. 2004 yılı 94 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca Bankaların Irak Merkez Bankasının sunmuş olduğu muhasebe prosedürlerini ve kılavuzlarını esas alarak mali tablolarını uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun hale getirdiği

bilinmektedir. Aşağıda çalışmaya dahil edilen Irak bankalarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

4.4.1. Irak Ticaret Bankası

Irak'ta kurulan ilk özel sektör bankalarından biri olarak kabul edilen Irak Ticaret Bankası, Irak'ta özel bankaların kurulmasının önünü açmak için yerel kanunlarda düzenleme yapılmasının ardından 250 milyar Irak dinarı sermayesi ile 1992 yılında kurulmuştur. Irak Ticaret Bankası başkent ve çevresinde bir şube ağı açtıktan sonra faaliyetleri yönünden muazzam gelişmelere tanık oldu. 2004 yılında resmi olarak hisselerini Irak Menkul Kıymetler Borsası'na bünyesinde kaydetmiştir.

2005 yılında, Irak Ticaret Bankası, prestijli İngiliz dergisi The Banker tarafından 2016 yılında verilen Ortadoğu'nun en iyi bankası ödülünü ikinci kez kazanan Ahli United Bank Group ile ortaklığa girmiştir. Ahli United Bank Group bu ödülü ilk kez 2006'da kazandı. Ahli United Bank Group ayrıca 2007 ve 2012 yıllarında Ortadoğu'nun en iyi bankası olarak prestijli bölgesel Euromoney ödülünü iki kez kazandı. Bugün, Irak Ticaret Bankası bireylere geniş ve seçici bir bankacılık hizmetleri yelpazesi sağlamaktadır. Yerel şirket ve müteahhitlik şirketlerine havale ve ticaret finansmanı hizmetleri sunmaktadır. Irak'ta faaliyet gösteren uluslararası şirketler için de finansman olmaktadır (https://cbiq.com.iq/). Irak Ticaret Bankası'ın finansal raporlarının UFRS ve UMS açısından değerlendirmesi aşağıda her bir standart konusuna ilişkin açıklama maddeler halinde verilmiştir.

- Finansal varlıkların sınıflandırılması; UFRS-9 kapsamında finansal varlıkların sınıflandırılmasında, işletmenin finansal varlıklarından elde etmeyi beklediği nakit girişinin vadesindeki tahsilattan mı, finansal varlıkların satışından mı yoksa her ikisinden mi kaynaklanacağını belirleyen husus, işletmenin iş modelinin belirlenmesinde önemli bir araçtır. Bu standart kapsamında Irak Merkez Bankası Finansal Raporlarında iş modeli esaslı bir sınıflandırma yapılarak yansıtılmıştır. Finansal varlıklar likiditeye göre artan veya azalan sırada sunulmaktadır.
- Finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle kaydı: Finansal varlıkların gerçeğe uygun değer ile kaydedilmesi esas olduğundan Irak Ticaret Bankası

finansal varlıkların edinimi, satışı vb işlemlerde ortaya çıkan gerçeğe uygun değer fark ve zararları bilanço günündeki rayiç bedeller üzerinden hesaplanarak kar-zarar hesaplarına aktarılmaktadır. Alım satım amacı ile elde tutulan menkul kıymetlerin elde tutulduğu süre boyunca işlediği faiz faiz geliri olarak muhasebeleştirilmektedir. Gerçeğe uygun değerin hesaplarda takip edilmesi için alım satım amaçlı elde tutulan menkul kıymetlerin alım değerleri ve itfa maliyetleri ve satış fiyatı arasında oluşan fark faiz geliri olarak muhasebeleştirilir. Olumsuz farklar ise zarar olarak muhasebeleştirilir. Yine menkul kıymetlerin vadesi gelmeden elden çıkarılması durumunda ise ortaya çıkan kar veya zarar durumları da benzer biçimde muhasebeleştirilir.

- Yabancı Para cinsinden işlemler**;** Irak Merkez Bankasında rezerv finansal araçlar ve yıl içerisinde nakit akış olarak elde tutulan döviz işlemlerinde kur farklarının belirlenmesinde gelir ve gider kayıtları ilgili dönemler itibariyle kayıtlara geçmektedir. Dönem sonunda ise yabancı para değerleri üzerinden kalan bakiyeler Irak Ulusal Para Birimi olan Irak Dinarına çevrilmektedir. Efektif deposunun doğru hesaplanması için ve bilançodaki yabancı para miktarlarının belirlenmesi için evalüasyon işlemi yapılmaktadır. Yine dönem sonunda kar zarar hesaplamalarını gerçekleştirmek için kur farkından doğan kar ve zararlar kambiyo hesaplarında takip edilmektedir. Gerçeğe uygun değer risklerinden korunmak amacıyla düzenli olarak gelir tablosunda yabancı para işlemleri muhasebeleştirilmektedir.
- Konsolide Edilmeyen İştirak ve Bağlı Ortaklıklara İlişkin İşlemler**:** UFRS standartlarına uygun işlem yapılmakta olup son bilançoda bu konuda dipnot açıklamasına bulunamamıştır.
- Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile türev ürünlere ilişkin işlemler**:** Irak Ticaret Bankası tarafından gerçekleştirilen faiz swapları, döviz swapları ve petrol madeni üzerinden gerçekleştirilen swap işlemlerinde UFRS-9 çerçevesinde işlem yapılmaktadır. Alım satım amaçlı enstrüman olarak değerlendirilen bu işlemler alış maliyeti üzerinden kayda alınmaktadır. Bu işlemler bankanın ana hesaplarında aktif ve pasif hesaplarda takip edilmemekte olup yükümlülüklerin takibi açısından bilanço dışı hesaplarda izlenmektedir. Gerçeğe uygun değer ile izlenen bu hesaplarda oluşan farklar

bilançoda alım satım amaçlı finansal varlık borçlar ve alacaklar kalemlerinde gösterilmekte ve gelir tablosu hesaplarına aktarılmaktadır.

- Faiz Gelir ve Giderlerine İlişkin İşlemler**:** UFRS-9'da belirtilen ilkelerden biri de etkin faiz oranı kavramıdır. Irak Ticaret Bankası etkin faiz oranı üzerinden faiz gelir ve giderlerini muhasebeleştirmektedir. Satın alınmış olan faizli bir enstrümanın alım günündeki üzerine faiz tahakkuk eden tutarı alım değerine eklenir. Alım sonrası işleyen faiz ise faiz geliri olarak gelir tablosunda gösterilmektedir. Müşterilere sunulmuş olan krediler sebebiyle işleyen faiz faiz gelirlerine kaydedilirken alacağın şüpheli hale gelmesi sebebiyle hukuki yöntemlerle alacağın tahsil edilmesi usulü takip edilirken riskten korunma ve temkinli olma ilkesine göre tahakkuk iptalleri yapılarak dönem sonunda zarar kaydedilirken eğer tahsilat gerçekleşirse faiz geliri olarak muhasebeleştirilmektedir.
- Finansal borçlanmalar işlemleri: Irak Ticaret Bankası kendi öz kaynakları ve müşterilerinden elde ettiği mevduatları krediye dönüştürmektedir. Ancak bazı büyük projelerde finansman sağlanırken yurtiçi ve yurtdışı kredi kuruluşlarından borçlanma yoluyla finansman sağlayabilmektedir. Böyle durumlarda banka borçlanmayı gerçekleştirmek için para piyasası araçlarından yararlanmaktadır. Bu borçlanma araçlarını işlem tarihinde elde etme maliyeti ile kayda almakta ve yukarıda da bahsedildiği gibi UFRS-9 ereğinde etkin faiz üzerinden kayda almaktadır. Eğer itfa edilme maliyetlerinin değerlendirilmesinde farklı ölçütler baz alınarak bir değerlendirme yapıldığında muhasebe içi tutarsızlığın giderilmesi maksadıyla gerçeğe uygun değer ile kayda alınmakta oluşan kar ve zarar gelir tablosu hesaplarında izlenmektedir.
- Finansal varlıklarda değer düşüklüğüne ilişkin işlemler: Irak Ticaret Bankası her bilanço dönemi sonunda finansal varlıklar değer düşüklüğü olup olmadığını belirlemektedir. Somut olarak finansal varlıklarda bir değer kaybı sö konusu olduğunda ihtiyatlılık ve riskten kaçınma ilkelerinden ötürü değer düşüklüğü tespiti yapılır ve ilgili bilanço hesapları ve gelir tablosu hesapları ile kar-zarar hesaplarına aktarılmaktadır. Yine bilanço dönemi haricinde satın alınmasından itibaren ya da ihraç edilmesinden itibaren elde tutulan finansal enstrümanlarda değer düşüklüğüne ilişkin bir göstergenin ortaya çıkması ile

birlikte dönem sonu beklenmeden benzer işlemler gerçekleştirilmekte ve vade sonunda gerçeğe uygun değer üzerinden geçmiş dönemde oluşan zarar telafi edilmişse gelir hesaplarına aktarılarak dönem sonunda kayıt güncellenir. Bununla birlikte gelecekte oluşacağı tahmin edilen ancak somut bir göstergesi bulunmayan tahmin ve öngörülebilirlik doğrultusunda muhtemel kayıplar muhasebeleştirilmez.

- Vadesi gelmemiş yatırım araçları ve satma amaçlı elde tutulan finansal enstrümanlara ilişkin işlemler: Irak Ticaret Bankası tarafından satılmaya hazır finansal varlıklar ve krediler ve alacaklar ile vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar, ilk işleme alınırken alış maliyeti üzerinden muhasebeleştirilmektedir. Dönem sonlarında ise etkin oranı üzerinden yapılan hesaplama doğrultusunda iskonto edilmiş değerleri bilançoya kaydedilmekte olup faiz gelirleri gelir tablosu hesaplarına aktarılmaktadır. Böylece dönem kar/zarar tespitinde vadesi gelmemiş menkul kıymetlerin gerçeğe uygun değerle kayıtlarda yer alması sağlanmaktadır. Yine vadesi gelmemiş kredi faizleri içinde benzer işlemler gerçekleştirilmektedir.

2004 yılı 94 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca Irak Ticaret Bankası Yönetim Kurulu aldığı karar ile Irak Merkez Bankasının sunmuş olduğu muhasebe prosedürlerini ve kılavuzlarını esas alarak mali tablolarını uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun hale getirmiştir. Tablo 4.1'de Irak Ticaret Bankası'ın 2016-2020 yıllarına ait finansal durum tablolarında muhasebe politikalarında yer alan unsurların "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardına uygunluğuna ilişkin bilgiler içermektedir. Commercial Bank finansal durum tablolarına "*https://cbiq.com.iq"/* adresinden financial statements sekmesinden erişilerek 2016-2020 yılları arasındaki finansal durum tablolarına ve denetim raporlarına ulaşılmaktadır.

Tablo 4.1: Irak ticaret bankası UMS-1 finansal tabloların sunuluşu standardına uyumluluk

UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların, Finansal Tabloların UFRS'lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolarını Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini	√	√	√	√	√

Dipnotlarda İfade Etmeleri					
Banka Finansal Tabloların Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri için Tatbik Edilen Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	-	-	√	-
Banka Finansal Tablolarda Tutanak Tutulan Her Hesap için Dipnotlarda Beyanlarda Bulunulması	-	-	-	-	-
Bankaların Finansal Tablolar Setini Tatbik Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Durum Tablolarını Özet ya da Ayrıntılı Olarak Sunmaları	√	√	√	√	√
Bankalarda Dengelemin "Finansal Durum Tablosu" Şeklinde Tanımlandırılması	√	√	√	√	√
Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi ile İlgili Açıklama Yapmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Hasılat Ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından Ve Toplam Gelirlerinden Ana Ortalığa ve Azınlığa Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Öz Sermaye Değişim Çizelgelerini Finansal Tablolar Çizelgeler Setlerinde Yer Alan Başka Finansal Tablolarla Beraber Eşit Seviyede Öneme Sahip Olarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların Tek Bir Bankaya veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması	√	√	√	√	√
Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci için Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolarda Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	-	-	√	-
Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama	√	√	√	√	√

Yerleri					
Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri	√	-	√	√	√
Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu	√	√	-	√	√
Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı	√	√	√	√	√
Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı(Zararı)	√	√	√	-	√
Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri	√	√	-	√	√

Tablo 4.1'den anlaşılacağı üzere, "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardı kapsamında "*Banka Finansal Tablolarının Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri için Tatbik Edilen Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi"* konusu 2020 yılı finansal durum tablosu dipnotlarında yer almakta 2019 ve 2018 yıllarında dipnot olarak belirtilmemiş 2017 yılında dipnotlarda yer alırken 2016 yılı dipnotlarında böyle bir bilgiye rastlanılmamıştır. "*Banka Finansal Tablolarında Tutanak Tutulan Her Hesap için Dipnotlarda Beyanlarda Bulunulması*" konusu ise 2016-2020 yılları arasındaki finansal durum tablolarında açıklanmamıştır. Bankaların Net Faiz kazancının Raporlanma Yeri konusunda 2020 ve 2017 yılında dipnot açıklamaları bulunurken diğer yıllarda böyle bir açıklama yer almamaktadır. "*Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri*" konusunda 2019 yılı dışında tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. "*Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu*" konusunda 2018 yılında dipnot yer almazken diğer yıllarda dipnot açıklaması yapılmıştır. "*Bankalarda Sürdürülen ve Durdurulan Faaliyet Kârı(Zararı)"* konusunda 2017 yılında açıklama yer almazken diğer yıllarda açıklama bulunmaktadır. "Bankalarda başka detaylı hasılat ve masraf faktörlerinin Raporlama Yeri" konusunda 2018 yılı haricinde dipnot açıklaması yapılmıştır. Bu durum "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardına genel anlamda uyulduğunu göstermektedir. Dipnot açıklaması yer almayan dönemlerde detay bilgi gerektiren herhangi bir gelişme yaşanmadığından bilanço ve diğer finansal durum tablolarında yer alan hesap bilgilerinin yeterli olduğu düşüncesinden hareketle dipnotlarda yer verilmediği düşünülmektedir.

Tablo 4.2: Irak ticaret bankası UMS-7 Nakit akış tabloları standardına uyumluluk

UMS 7 Nakit Akış Tabloları	2020	2019	2018	2017	2016
"Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi	√	-	-	-	-
Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletme Çalışmalarından Kaynaklı Nakit Akışlarının Raporlanma Yöntemi"	√	√	√	√	√
Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış Çizelgelerinde Raporlamaları"	√	√	√	√	√
Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması"	√	√	√	√	√
Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları"	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları"	√	√	√	√	√
Bankaların Vergi Kaynaklı Nakit Akışlarını Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları"	√	√	√	√	√
Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.2'den anlaşılacağı üzere, "UMS 7 Nakit Akış Tabloları**"** standardı kapsamında "*Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi"* konusu dışında tüm standart hususları konusuna dipnot açıklamaları incelenen tüm dönemlerde yer almaktadır. "*Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi*" konusu ise yalnızca 2020 yılı finansal durum tabloları dipnot açıklamasında yer almaktadır. Bu durum UMS-7 standardına uyulduğunu göstermektedir.

Tablo 4.3: Irak ticaret bankası UMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe politiklarında değişiklikler ve hatalar standardına uyımluluk

UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Başlığının Banka Finansal Tablolarında Belirtilmesi"	-	-	√	√	√
Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Zaruri Tatbik Tarihinin Banka Dipnotlarında Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin İlk Tatbikinde Banka Finansal Tablolarında Yankısının Açıklanması	-	-	√	√	√

"Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin ya da Sabit Olmayan Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Gerçekleştirilmesi	-	-	√	√	√

Tablo 4.3'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar" standardı kapsamında "*Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Başlığının Banka Finansal Tablolarında Belirtilmesi*" konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. "*Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Zaruri Tatbik Tarihinin Banka Dipnotlarında Belirtilmesi*" konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. "*Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin İlk Tatbikinde Banka Finansal Tabloların Yankısının Açıklanması*" konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. " *"Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Ya Da Sabit Olmayan Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Gerçekleştirilmesi*" konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. Bu durum 2019 öncesinde Irak Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yeni standart yayımlandığı ve bu standardın uygulanması konusunda belli bir süre takdim ettiği bu nedenle yapılan değişikliğin finansal durum tabloları dipnotlarında açıklandığı 2019 yılı ve sonrasında yeni bir değişiklik olmadığı ve son standart uygulamalarının tamamlandığını göstermektedir.

Tablo 4.4: Irak ticaret bankası UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk

UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Finansal Tablo Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tabloları Tasdik Eden Tarafların Açıklanması	√	√	√	√	√
Tashihe İhtiyaç Olmayan Olayın Mali Yankısı veya Böyle Bir Yankıya Dair Öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması	-	-	-	-	-

Tablo 4.4'ten görüldüğü gibi, "UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar" standardı kapsamında "*Banka Finansal Tablolarına Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tabloları Tasdik Eden Tarafların Açıklanması*" konusu tüm dönemlerdeki

finansal durum tabloları dipnotlarında yer alırken "*Tashihe ihtiyaç Olmayan Olayın Mali Yankısı veya Böyle Bir Yankıya Dair öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması*" konusunda tüm dönemlerde herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Denetçi onayından geçmiş olan finansal durum tablolarında onay tarihi ve onaylayanlar hakkında bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4.5: Irak ticaret bankası UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk

UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri	√	√	-	-	-
Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tabloları Raporlamaları	√	√	√	√	√

Tablo 4.5'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi" standardı kapsamında "*Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri*" konusunda 2019 öncesinde herhangi bir açıklama yapılmazken 2019 ve sonrasında dipnot açıklamasına yer verilmiştir. "*Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tabloları Raporlamaları*" konusunda ise standarda tam uyum olduğu görülmektedir. 2019 öncesinde yapılan mahsuplaşma işleminin yalnızca dipnot hususlarında yer almadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.6: Irak ticaret bankası UMS 6 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk

UMS 16 Maddi Duran Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Maddi Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesi	√	√	√	√	√
Kullanılan Aşınma Payı Metotları Hakkındaki Beyanlar	√	√	√	√	√
Bankaların Maddi Duran Varlıklarının Faydalı Ömürlerini Açıklayıp Açıklamadıkları	-	-	-	-	-
Bankalarda Maddi Duran Varlıkların İlerleyen Zamanlarda Değerlemesi	√	√	-	-	-

Tablo 4.6'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 16 Maddi Duran Varlıklar**"** standardı kapsamında "*Bankaların Maddi Duran Varlıklarının Faydalı Ömürlerini Açıklayıp Açıklamadıkları*" konusunda incelenen beş yıllık dönemde açıklama bulunmaz iken

"*Bankalarda Maddi Duran Varlıkların İlerleyen Zamanlarda Değerlemesi*" konusunda 2020 ve 2019 yılında dipnot açıklaması bulunmakta diğer dönemlerde açıklama bulunmamaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere ilk iki konuda tüm dönemlerde açıklama yer almaktadır. Maddi Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesi ve amortisman yönteminin belirlenmesi hususunda dipnot açıklamaları bulunmaktadır. Bu da UMS-16 standardına uyulduğunu göstermektedir. Faydalı ömür konusunda ise açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.7: Irak ticaret bankası UMS 18 hasılat standardına uyumluluk

UMS 18 Hasılat	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Hasılatın Özünün Arz Edilmesi İle İlgili Beyanlar	√	√	√	√	-
Banka Gelirlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının Saptanması	√	√	√	-	-
Hasılatın Muhasebeleştirilmesine İlişkin Muhasebe Politikası	√	√	√	-	-

Tablo 4.7'den anlaşılacağı üzere, "UMS 18 Hasılat" standardı kapsamında tabloda yer alan konulardan 2016 yılında hiç açıklama yer almaz iken 2017 yılında hasılat ölçümüne ilişkin politika bilgisi ve muhasebeleştirilmesinin nasıl yapıldığına ilişkin bilgi yoktur. Son 3 yılda ise tüm hususlarda dipnot açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.8: Irak ticaret bankası UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk

UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Belirtilmiş Çıkar Planlarıyla İlgili Mükellefiyetleri İçin Tatbik Ettikleri Aktüeryal Değerleme Yöntemi	-	-	-	-	-
Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Varsayımlar Kapsamındaki Demografik Faraziyeler	-	-	-	-	-
Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Faraziyeler Çerçevesindeki Mali Faraziyeler	-	-	-	-	-
Bankaların Aktüeryal Kazanç ve Kayıplarını Diğer Detaylı Hasılatlarına Yansıtılmalar	-	-	-	-	-

Tablo 4.8'den anlaşılacağı üzere "UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" standardı kapsamında finansal durum tablolarında herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

Çalışanların aktüeryal bilgilerine yer verilmemiştir. Irak'ta çalışanların emeklilikleri devlet tarafından tüm özel ve kamu teşebbüslerinden prim kesintilerinin toplanması yoluyla sağlanmaktadır. Bu nedenle aktüeryal değerlendirme şirketler tarafından yapılmamaktadır.

Tablo 4.9: Irak ticaret bankası UMS 21 kur deişiminin etkileri standardına uyumluluk

UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı	√	√	√	√	√

Tablo 4.9'dan anlaşılacağı üzere, "standardı kapsamında "*Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı*" konusunda tüm dönemlerde finansal durum tablolarında dipnot açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.10: Irak ticaret bankası UMS 23 borçlanma standardına uyumluluk

UMS 23 Borçlanma Maliyetleri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların İlgili Dönem Boyunca Etkinleştirdikleri Borçlanma Maliyetlerini Açıklamaları	√	√	√	-	-
Bankaların Etkinleştirilebilecek Borçlanma Maliyeti Tutarının Belirlenmesinde Kullandıkları Etkinleştirme Oranını Beyan Etmeleri	√	√	√	-	-

Tablo 4.10'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 23 Borçlanma Maliyetleri" standardı kapsamında "*Bankaların İlgili Dönem Boyunca Etkinleştirdikleri Borçlanma Maliyetlerini Açıklamaları*" ve "*Bankaların Etkinleştirilebilecek Borçlanma Maliyeti Tutarının Belirlenmesinde Kullandıkları Etkinleştirme Oranını Beyan Etmeleri*" konusunda 2018 öncesinde herhangi bir açıklama bulunmazken 2018 sonrasında finansal durum tablolarında dipnot açıklamaları bulunmaktadır. Bu durum UMS 23 standardına uyum olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.11: Irak ticaret bankası UMS 24 ilişkili taraf açıklama standardına uyumluluk

UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması	√	√	√	√	√

Banka Finansal Tablolarında İlişkili Taraflardan hasılat ve maliyetlerin arz edilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 4.11'den anlaşılacağı üzere, "UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları**"** standardı kapsamında "*Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması*" ve "*Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi*" konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Irak Ticaret Bankası Banka sermayesinin %75'ine (2019: %75) sahip olan Ahli United Bank'ın (Bahreyn) ("Ana Şirket") bağlı ortaklığıdır. Banka ana ortaklığın konsolide finansal tabloları ile konsolide edilmektedir.

Tablo 4.12: Irak ticaret bankası UMS 26 emeklilik fayda planları standardına uyumluluk

UMS 26 Emeklilik Fayda Planları	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Finansal Tabloların Dipnotlarında Emeklilik Fayda Planlarına İlişkin Bilgi Arz Edilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.12'den anlaşılacağı üzere, "UMS 26 Emeklilik Fayda Planları" standardı kapsamında Tablo 4.8'de de açıklandığı üzere Emeklilik Fayda planı bulunmadığından finansal durum tablolarında dipnot açıklaması bulunmamaktadır.

Tablo 4.13: Irak ticaret bankası UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk

UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Öz Sermaye Metodu Tatbikatları	√	√	√	√	√
Bankaların İştiraklerini ve İş Ortaklıklarını Mali Durum Çizelgesinde Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Katılımdan Kaynaklanan Kazanç veya Hasarlarını Hasılat Çizelgelerinde Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankanın İş Ortaklığındaki Hissesi ile İlişkili Olarak Karşı Karşıya Kaldığı Koşullu Borçlar ve Diğer Ortak Girişimcilerle Birlikte Karşı Karşıya Kaldıkları Her Bir Şartlı Borçtaki Payı	√	√	√	√	√

Tablo 4.13'den anlaşılacağı üzere, "UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar" standardı kapsamında Tablo 4.11'de de açıklandığı üzere bağlı ortaklık ve

iştiraklere ilişkin dipnot açıklamaları incelenen her dönem finansal durum raporlarında yer almaktadır.

Tablo 4.14: Irak ticaret bankası UMS 32 finansal araçlar: Sunum standardına uyumluluk

UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.14'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum" standardı kapsamında banka finansal varlık ve borçlarını netleştirerek sunmakta olup ayrıca varlıkların sınıflandırmasına ilişkin bilgi ve Mali Borçların kategorize edilmesine dair Bilgi finansal durum tablolarında dipnot olarak açıklanmamış yalnızca hesap bilgilerine yer verilmiştir. Bu durum UMS-32 standardının tam olarak karşılanmadığını göstermektedir.

Tablo 4.15: Irak ticaret bankası UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk

UMS 33 Hisse Başına Kazanç	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankanın Pay Başına Kar Standardına İlişkin Muhasebe Politikasını Belirtmesi	-	-	-	-	-
Bankanın Devam Ettirdiği Çalışmalar Üzerinden Adi Ve Sulandırılmış Hisse Senedi Başına Düşen Kâr Ya Da Zarar Meblağını Betimlemeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.15'den anlaşılacağı üzere, "UMS 33 Hisse Başına Kazanç" standardı kapsamında Irakta borsa bulunmadığından halka açık bir şirkette bulunmamaktadır. Bankacılık alanında ise kurulan şirketlerin sermaye oranında kardan pay almaları söz konusu olduğundan ayrıntılı olarak hisse başına kazanca ilişkin bir ek dipnot açıklaması bulunmamaktadır.

Tablo 4.16: Irak ticaret bankası UMS 36 varlıklarda değer düşüklüğü standardına uyumluluk

UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının Belirtilmesi	√	√	√	√	√
Değer Düşüklükleri Hasılat Çizelgesinde Belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi	√	√	√	-	-

Tablo 4.16'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü" standardı kapsamında "*Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının Belirtilmesi*" konusu tüm dönemlerde dipnot açıklamalarında yer alırken "*Değer Düşüklükleri Hasılat Çizelgesinde Belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi*" konusu 2017 yılı sonrası finansal durum tabloları dipnotlarında yer almaktadır. Bu durum UMS 36 standardına uyumun varlığına işaret etmektedir. Bu durum 2020 finansal durum tablosunda "*Konsolide finansal tabloların dönem sonunda gerçeğe uygun değerle değerlemeleri sağlanmakta ve değer farkı oluştuğunda diğer kapsamlı gelir tablosuna yansıtılmaktadır. Tarihi maliyet esası değerlemede ölçü olarak kullanılmaktadır*" şeklinde ifade edilmektedir.

Tablo 4.17: Irak ticaret bankası UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar standardına uyumluluk

UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tabloların Raporlanmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablolarına Aktarılmaları için Gerekli Şartlarla İlgili Yaptıkları Beyanlar	√	√	-	-	-
Bankaların Ayırdıkları Karşılıkların Öngörülmesinde Kullanılan Metotlar	√	√	√	√	√
Her Bir Karşılık Sınıfı için Dönem Başı ve Dönem Sonu Defter Değerinin Belirtilmesi	√	√	√	√	√
Koşullu Varlıkların Dipnotlarda Belirtilmesine"	-	-	-	-	-
Koşullu Borçların Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.17'den anlaşılacağı üzere, "UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar" standardı kapsamında koşullu varlık ve borçları bulunmayan bankanın tüm dönemlerinde bu konuda bir dipnot açıklaması bulunmamaktadır. Ayrıca karşılıklarla ilgili olarak 2018 ve öncesinde herhangi bir açıklama bulunmaz iken 2019-2020 döneminde dipnot açıklamalarında karşılıklar açıklanmıştır. İncelenen tüm dönemlerde karşılıklar finansal durum tablolarında açıklanmış olup karşılık ayırma ve tahmin yöntemi belirtilmiş olup dönem başı ve dönem sonu defter değerleri finansal durum tablosu dipnot açıklamalarında yer almaktadır. Bu durum UMS-37 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.18: Irak ticaret bankası UMS 38 maddi olmayan duran varlıklar standardına uyumluluklar

UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İlk Muhasebeleştirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İzleyen Dönemlerde Ölçümleri	√	√	√	√	√
Belirli Faydalı Ömürlü Maddi Olmayan Duran Varlıkların Hangi Ödeme Metodu İle Ödendiğine İlişkinin Bilginin Bulunması	-	-	-	-	-
Bankaların Limitsiz Faydalı Ömre Sahip Olan Maddi Olmayan Duran Varlıklarını Ödeyip Ödemedikleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.18'den anlaşılacağı üzere, "UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar" standardı kapsamında "*Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İlk Muhasebeleştirmeleri*" ve izleyen dönemde değerlendirmeleri konusunda tüm dönemlerde açıklama bulunurken itfa yöntemi ile ilgili herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.19: Irak ticaret bankası UMS 39 finansal araçlar: Muhasebeleştirme ve ölçme standardına uyumluluk

UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Kredi ve Alacakların Ödenmiş Maliyetle Değerlenmesine İlişkin Değerlendirme	-	-	-	-	-
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kazanç veya Hasara Aktarılan Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi	-	-	-	-	-

Satılmaya Hazır Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi	-	-	-	-	-
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Mali Varlıkların Ödenmiş Maliyetle Raporlanmasına İlişkin Değerlendirme	-	-	-	-	-
Mali Varlıkların Ödenmesinde Kullanılan Aktif Faiz Oranı Hakkında Açıklama	√	√	√	√	√
Bankaların Mali Riskten Korunma Muhasebesi Çerçevesindeki Türev Ürünlerini Hangi Riskten Korunmak Amacıyla Kullanıldıkları Belirtmeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.19'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" standardı kapsamında "*Mali Varlıkların Ödenmesinde Kullanılan Aktif Faiz Oranı Hakkında Açıklama*" konusunda incelenen tüm dönemlerde finansal durum raporlarında açıklama yapılırken diğer hususlarda herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Ayrıca 2020 yılı finansal durum raporunda UMS 39 standardının 1 Ocak 2021 tarihinde veya sonrasında başlayan yıllık raporlama dönemleri için geçerli olduğu muhasebe politikaları ve standartlara uyum konusunda ifade edilmiştir.

Tablo 4.20: Irak ticaret bankası UFRS 2 hisse bazlı ödemelerstandardına uyumluluk

UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Pay Temelli Ödeme Anlaşmalarının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.20'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler" standardı kapsamında bankanın hisse başına ödeme anlaşması olmadığından incelenen tüm dönemlerinde finansal durum raporlarında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.21: Irak ticaret bankası UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk

UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Muhasebe Politikalarını Belirtmeleri	√	√	√	-	-
Bankaların Satış Amacıyla Elde Tuttukları Duran Varlıklarını Mali Durum Çizelgelerinde Ayrı Bir Kalem Olarak Kategorize Etmeleri	-	-	-	-	-

Bankaların Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Borçlarını Mali Durum Çizelgelerinde Ayrı Bir Kalem Olarak Raporlamaları	-	-	-	-	-
Bankaların Detaylı Hasılat Çizelgelerinde Devam Ettirilen ve Sona Erdirilen Çalışma Hasılatlarını Ayrı Olarak Göstermeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.21'den anlaşılacağı üzere "UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler" standardı kapsamında "Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Muhasebe Politikalarını belirtmeleri" konusunda 2018 ve sonrasında ek açıklama bulunurken diğer hususlar hakkında incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.22: Irak ticaret bankası UFRS 7 finansal araçlar: Açıklama standardına uyumluluk

UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Likidite Tehlikesi ve Kredi Tehlikesinin Betimlenmesi, Değerlenmesi ve İdaresinin Gösterilmesi	√	-	-	-	-

Tablo 4.22'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar" standardı kapsamında "Likidite tehlikesi ve Kredi tehlikesinin betimlenmesi, değerlenmesi ve idaresinin gösterilmesi konusunda 2020 yılı öncesinde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bununla birlikte 2020 yılı finansal durum raporunda UFRS-7 kapsamında değişikliklerin yürürlük tarihinin 1 Ocak 2020 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerli olduğu ve bankanın yine ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda 2020 yılı içinde bu uygulamaya geçtiği belirtilmiştir. Bu durum UFRS-7'yle uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.23: Irak ticaret bankası UFRS 8 faaliyet bölümleri standardına uyumluluk

UFRS 8 Faaliyet Bölümleri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Gelirin Coğrafi Bölgelere Göre Ayrılması	-	-	-	-	-

Tablo 4.23'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 8 Faaliyet Bölümleri**"** standardı kapsamında Bağdat, Basra ve Necef'te bulunan 10 şubesi aracılığıyla faaliyetlerini

yürüten bankanın Gelirin Coğrafi Bölgelere Göre ayrılması konusunda incelenen dönemler itibariyle açıklama yapmadığı görülmektedir. Hasılat şirket iç kontrol mekanizmaları ile sistematik bir biçimde izlenmesine rağmen finansal durum tablolarında bu durum açıklanmamıştır.

Tablo 4.24: Irak ticaret bankası UFRS 10 konsolide finansal tablolar standardına uyumluluk

UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Konsolidasyon İşlemi Hakkında Muhasebe Politikalarını Belirtmesi	√	√	√	√	√
Konsolidasyon Metodu	√	√	-	-	-

Tablo 4.24'ten anlaşılacağı üzere "UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar" standardı kapsamında Konsolidasyon metodu 2019 yılı itibariyle açıklanırken muhasebe politikalarına ilişkin açıklama incelenen tüm dönemlerinde bulunmaktadır. Irak Ticaret Bankası Ahli United Brokerage and Investment Co ile bağlı ortaklık ilişkisi içerisinde olup 31 Aralık 2020 itibariyle % 100 sermayeye sahiptir. 2020 yılı finansal durum tablosunda "Banka ile Bağlı Ortaklık arasındaki tüm bakiyeler, işlemler, gelir ve giderler konsolidasyon sırasında tamamen mahsup edildiği ve banka'nın bağlı ortaklığının finansal tabloları, tutarlı muhasebe politikaları kullanılarak aynı raporlama yılı için hazırlandığı belirtilmiştir.

Tablo 4.25: Irak ticaret bankası UFRS 12 diğer işlemlerdeki paylara ilişkin açıklama standardına uyumluluk

UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Yatırım Yaptıkları İşletmeler Üzerinde Kontrol Güçlerinin Olup Olmadığını Açıklamaları	-	-	-	-	-
Ortak Anlaşmalara İlişkin Beyanları	-	-	-	-	-

Tablo 4.25'ten anlaşılacağı üzere, "UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar" standardı kapsamında "*Bankaların Yatırım Yaptıkları İşletmeler Üzerinde Kontrol Güçlerinin Olup Olmadığını Açıklamaları*" ve "*Ortak Anlaşmalara İlişkin Beyanları*" konusunda finansal durum raporlarında açıklama

bulunmamaktadır. Bu bankanın müşterek anlaşma yapmadığını ve işletmelere yatırım yapmadığını göstermektedir.

Tablo 4.26: Irak ticaret bankası UFRS 13 gerçeğe uygun değer ölçümü standardına uyumluluk

UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı	2020	2019	2018	2017	2016
GUD Değerleme Metodu	√	√	√	√	√

Tablo 4.26'dan anlaşılacağı üzere, "UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı" standardı kapsamında incelenen tüm dönemlerde finansal durum tablolarında açıklama bulunmaktadır. Muhasebe politikalarına ilişkin açıklamalarda da gerçeğe uygun değerle değerlemeye ilişkin açıklama bulunmaktadır. Ayrıca UMS-39 yerine geçen UFRS-9 standardının 2021 yılı itibariyle uygulanacağı finansal durum raporunda açıklanmıştır.

4.4.2. Irak Rafidain Bankası

Irak Rafidain Bankası: Al-Rafidain Bank 1941 tarihli (33) sayılı Kanunla kurulmuş ve 19/05/1941 tarihinde (50) elli bin dinar ödenmiş sermaye ile faaliyete başlamıştır. Banka, tarihi kariyeri boyunca birkaç aşamadan geçmiştir ilki birçok yabancı banka arasında ticari bankacılık uygulayan ilk ulusal banka olmasıdır. Yavaş yavaş ülke içinde genişlemeye başladı. Irak'ta faaliyet gösteren ticari bankaların da yer aldığı tüm bankalar 1964'te başlayan birçok entegrasyon aşamasından geçti. 1974'te Irak'taki tek ticari bankaya dönüşen Rafidain Bank ile birleşmiştir. İşlerini kendisine devreden Rafidain Bankasının şubelerinde faaliyete geçen Al-Rasheed Bank adında başka bir devlet bankasının kuruluşuna tanık olan 1988 yılına kadar bankacılık alanında tek olarak çalışmaya devam etti. Ticari bankacılık alanında ülke ekonomisinin desteklenmesine katkıda bulunmak, para yatırımı yapmak, kalkınma planları ve devletin ekonomik, mali, para politikaları çerçevesinde çeşitli sektörlere finansman olmak amacıyla Banka 1998 yılında yeni bir gelişmeye tanık olmuştur. Bu gelişme 97 sayılı Kamu Şirketleri Kanunu (22) hükümlerine göre tamamen kamuya ait bir şirkete dönüşmesidir. Banka, kanuna uygun olarak her türlü mevduatı, para ve nakit fazlalıklarını çeşitli yatırım olarak kabul etmektedir.

Kredi faaliyeti, bankanın gerçekleştirdiği en önemli yatırım süreçlerinden biri olup faaliyeti ve büyümesinin temel görevlerinden biri olarak kabul edilir. makine, alet-edevat ve teçhizat satın almak veya çeşitli tarımsal ve endüstriyel amaçlara uygun binalar inşa etmek isteyen vatandaş ve şirketlere 2-5 yıl arasında değişen orta vadeli kredi ve 5-10 yıl arasında değişen uzun vadeli krediler sağlanmasının yanı sıra doktor, diş hekimi, eczacı ve mühendislere özel şart ve kurallar uyarınca kredi verilmesini onaylayan birkaç yönerge çıkardı. Banka müşterilerine ve onunla tasarrufta bulunan kişilere verilen para kredisi ana temel çeşitlerinden olan cari hesapta kolaylık sağlama, ticari değerli kağıtların indirimi ve takibi de bu kapsam içindedir.

Irak'taki modern otomasyon kullanımında ve bankanın konumu, faaliyeti ve şubelerinin konumuna paralel olarak büyük bir proje olarak kabul edilen, bankanın tüm faaliyetlerini kapsayan ve sistemlerin sürekli geliştirildiği ve bilgilerinin güncellendiği aktif sistemlere sahip elektronik bilgisayar makinesi projesiyle devlet kurumlarının ilk sıralarında yer almaktadır. Ayrıca bankacılık sistemleri ve teknik yatırım alanında devlet ve özel bankaların geliştirilmesi ve desteklenmesine aktif olarak katkı sağlamaktadır. Bankanın Irak içindeki hali hazırdaki şube sayısı (164) şube ve Kahire, Beyrut, Abu Dabi, Bahreyn, Sana'a, Amman, Jabal Amman olmak üzere yurtdışı şube sayısı (7)'dir (https://www.rafidain-bank.gov.iq/history.htm). Irak Rafidain Bankasının finansal raporlarının UFRS ve UMS açısından değerlendirmesi aşağıda her bir standart konusuna ilişkin açıklama maddeler halinde verilmiştir.

- Finansal varlıkların sınıflandırılması: Bankacılık işlemleri münasebetiyle finansal işlemlerin sınıflandırılmasında bankacılık faaliyeti esas alınmaktadır. Bu kapsamda Finansal varlıklar likiditeye göre artan veya azalan sırada sunulmaktadır. Irak Rafidain bankası diğer bankalara göre UFRS'ye en erken geçen kurumlardan biridir.
- Finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle kaydı: Banka dönem sonlarında finansal tablolar oluşturulurken finansal varlıklara ilişkin gerçeğe uygun değer üzerinden bir değerlendirme yapılmakta ve değer düşüklüğü somut olarak gözlendiğinde değer düşüklüğü muhasebeleştirilmektedir. Böylece bankanın kar ve zararı doğru bir biçimde tespit edilmektedir. Bununla birlikte

gelecekte uğrayacağı muhtemel değer düşüklükleri gerçekleşmeden muhasebeleştirilmemektedir.

- Yabancı para cinsinden işlemler**:** Irak Rafidain Bankası da yine UFRS-9 kapsamında yabancı para cinsinden mevduat risklerini ortadan kaldırmak maksadıyla bankaya müşterilerden gelen mevduatı o günkü kur üzerinden hesaplara dinar olarak kaydedilmektedir. Yabancı para cinsinden tutulan hesaplarda ise bilanço günündeki iktisap eden değer üzerinden hesaplama yapılarak riskler bertaraf edilmektedir. Aktif pasif dengesi ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde izlenmektedir. Yabancı para cinsinden yapılan işlemlerden oluşan kar ve zararlar kambiyo kar zarar hesaplarında takip edilmektedir. Parasal olmayan kalemler üzerinden yapılan işlemlerde ise yabancı para cinsinden iktisap eden değer o günkü kur üzerinden hesaplanarak kayda geçtiğinden kur farkı oluşturulmamış olur. Finansal yükümlülükler sebebiyle oluşan bir kur farkı olması durumunda kar/zarar hesapları üzerinden takibat yapılmaktadır.
- Konsolide edilmeyen iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin işlemler**:** Irak Rafidain Bankası UFRS-9 standardı kapsamında iştirak ve bağlı ortaklık hesaplarına ilişkin açıklamaları faaliyet raporları dipnotlarında belirtmektedir. Bağlı ortaklık payları ve bağlı ortaklıklarla gerçekleştirilen işlemlerde gerçeğe uygun değer ile iktisap etme yöntemi belirlenmiştir. Bununla birlikte bazı özel işlemlerde ve piyasada fiyatın tam oluşmaması durumunda maliyet bedeli gerçeğe uygun değer yerine de tercih edilebilmektedir. Eğer dönem içerisinde elde edilme maliyeti ile bilanço günündeki değer arasında somut fark oluşmuş ise bu değer değer düşüş karşılığı hesaplarında izlenerek gelir tablosu hesaplarına aktarılarak muhasebeleştirilmektedir.
- Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile türev ürünlere ilişkin işlemler: Irak Rafidain Bankası türev finansal araçlarla işlem yapmaktadır. Edinim sağladıkları türev finansal araçların edinim maliyetleri piyasa değeri ile kayda alınmakta ve dönem içerisindeki hesaplamalarda gerçeğe uygun değer ile kayıtlar izlenmekte gelir ve karlar faiz gelirlerinde izlenirken zararlar gelir tablosu hesaplarına aktarılmaktadır. Eldeki türev finansal araçlara ilişkin varlık ve borçlanmalar bilançoda gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilerek bilanço gününde hesapların doğru izlenmesi sağlanmaktadır.

- Faiz Gelir ve Giderlerine İlişkin İşlemler: Irak Rafidain Bankası UFRS-9 kapsamında faiz gelir ve giderleri etkin faiz oranı kavramı üzerinden değerlendirilmekte ve muhasebe işlemleri bu değer üzerinden gerçekleştirilmektedir. Banka tarafından müşterilerine sunulan finansal desteklere ilişkin temerrüde düşen ve ödenemeyecek durumda olan alacaklar için ihtiyatlılık gereği şüpheli alacak konumuna getirilerek zarar kaydedilmekte eğer tahsilatı gerçekleşme durumu değişirse yeniden faiz geliri kalemi çalıştırılmaktadır. Dönem sonunda vadesi gelmemiş olan faiz gelirleri de ilgili hesaplarda takip edilmeli bilanço günündeki gerçeğe uygun değerler reeskont ve tahakkuk işlemleri ile gerçekleştirilmektedir.
- Gerçeğe uygun değer farkı ve zarara yansıtılan finansal varlıklara ilişkin işlemler: Irak Rafidain Bankasında gerçeğe uygun değerin tespit edilmesi aşamasında oluşan farkların ve zararların finansal varlıkların gerçek değerinin belirlenmesi aşamasında alım satım amaçlı finansal araçlar ile gerçeğe uygun değer farkı yansıtılan finansal varlıkları ayrı ayrı sınıflandırmaktadır. Alım satım amacı ile elde tutulan finansal varlıklar bankanın mevduat gelirleri dışında elde etmek istediği kısa süreli kar getirici işlemlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu finansal varlıklar bankanın var olan diğer risklerinden kaçınmak için gerçekleştirdiği işlemlerden biridir. Bu varlıkla bilançoda gerçeğe uygun değer ile işlenmektedir. Daha sonra elde tutuldukları dönemler boyunca yine gerçeğe uygun değer ile değerIendirilmekte ve oluşan fiyat farklılıkları ve zararlar finansal tablolarda gösterilmektedir. Piyasa koşulları her zaman doğru fiyatlama yapmayabilir böyle durumlarda iskonto edilen değerler üzerinden işlem gerçekleştirilmektedir. Bu durum UFRS-9 standardı kapsamında gerçekleştirilmektedir. Elde edilme maliyeti ve iskonto edilmiş ya da gerçeğe uygun değeri üzerinde bir farklılık oluştuğunda fark olumlu ise faiz geliri olumsuz ise gerçeğe uygun değer farkı/kar zarar hesaplarına aktarılmaktadır. Gerçeğe uygun değer iskonto edilmiş tutardan yüksek ise sermaye gelirleri hesabında izlenmektedir. Yine alı satım amaçlı olmayan finansal araçlarda aynı şekilde değerleme işlemine tabi tutulmaktadır.
- Vadesi gelmemiş yatırım araçları ve satma amaçlı elde tutulan finansal enstrümanlara ilişkin işlemler: Irak Rafidain Bankasında vade sonuna kadar

elden çıkarılmayacak yatırım araçları edinimde ve izleyen dönemlerde gerçeğe uygun değer ve etkin faiz oranı ile değerlemeye tabi tutulmakta olup itfa maliyetleri de hesaba katılarak kayda alınmaktadır. Satılma amacıyla elde tutulan finansal yatırım enstrümanları ise maliyet bedelleri üzerinden kayda alınmaktadır. ,yine izleyen dönemlerde gerçeğe uygun değerleme yapılarak tespit edilen değer düşüklükleri hesabın pasifinde yer alarak gerçek değer hesaplara işlenmektedir. Menkul Değerler Değerleme Farkları hesapları kullanılarak gerçekleştirilen muhasebe işlemlerinde piyasanın doğru fiyatlama yapamadığı durumlarda menkul kıymet piyasalarında oluşan fiyatlar baz alınmaktadır. Satış aşamasında ise ortaya çıkan olumlu farklar özkaynak hesaplarına doğru bir biçimde aktarılmakta ve değer düşüşten kaynaklı önceden yapılmış düzeltmelerde satış aşamasında ters kayıt ile iptal edilmektedir. Müşterilere sunulan dönem sarkıtan işlemlerde işlem maliyetleri müşterilerin kredi bedellerine yansıtılmaktadır.

Irak Rafidain Bankası 2004 yılında yapılan değişiklik ile Irak Merkez Bankasının sunmuş olduğu muhasebe prosedürlerini ve kılavuzlarını esas alarak mali tablolarını uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun hale getirmiştir. Aşağıda Tablo 4.27 ve Tablo 4.52 arasında finansal durum raporlarında yer alan dipnot açıklamalarının uluslararası standartlara uyumu ele alınmıştır.

Tablo 4.27: Irak rafidain bankası UMS 1 finansal tablolarınsunuluşu standardına uyumluluk

UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların, Finansal Tabloların UFRS'lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tabloları Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini Dipnotlarda İfade Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri için Tatbik Edilen Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolarda Tutanak Tutulan Her Hesap için Dipnotlarda Beyanlarda Bulunulması	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Setini Tatbik Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Durum Tablolarını Özet ya da Ayrıntılı Olarak Sunmaları	√	√	√	√	√

Bankalarda Dengelemin "Finansal Durum Tablosu" Şeklinde Tanımlandırılması	√	√	√	√	√
Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi ile İlgili Açıklama Yapmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Hasılat ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından Ve Toplam Gelirlerinden Ana Ortalığa ve Azınlığa Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Özkaynak Değişim Tablolarını Finansal Tablolar Setlerinde Bulunan Diğer Finansal Tablolarla Birlikte Eşit Derecede Öneme Sahip Olarak Sunmaları	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların Tek Bir Bankaya veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması	√	√	√	√	√
Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci için Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tabloları Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama Yerleri	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri	√	√	√	√	√
Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu	√	√	√	√	√
Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı	√	√	√	√	√
Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan	√	√	√	√	√

Çalışma Kazancı(Zararı)					
Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri	√	√	√	√	√

Tablo 4.27'den anlaşılacağı üzere, "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardı kapsamında tabloda yer alan tüm konularda incelenen tüm dönemlerde tam bir uyum içerisinde olduğu görülmektedir. Banka Irak'ta Kurulu ulusal bankaların ilki olduğundan mevzuatlara uyum konusunda rakiplerine örneklik teşkil etmektedir.

Tablo 4.28: Irak rafidain bankası UMS 7 nakit akış tabloları standardına uyumluluk

UMS 7 Nakit Akış Tabloları	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi	√	√	-	-	-
Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletme Çalışmalarından Kaynaklı Nakit Akışlarının Raporlanma Yöntemi	√	√	√	√	√
Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış Çizelgelerinde Raporlamaları	√	√	√	√	√
Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması	√	√	√	√	√
Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Vergi Kaynaklı Nakit Akışlarını Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.28'den anlaşılacağı üzere, "UMS 7 Nakit Akış Tabloları" standardı kapsamında "Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman eylemine Göre Bölümlenerek arz edilmesi konusunda 2019 yılı ve sonrasında dipnot açıklamalarına yer verirken 2019 öncesinde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Diğer konularda ise incelenen tüm dönemlerde UMS-7 standardına uygun dipnot açıklamaları bulunmaktadır.

Tablo 4.29: Irak rafidain bankası UMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe politikalarında değişiklikler ve hatalar standardına uyumluluk

UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar	2020	2019	2018	2017	2016
Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Başlığının Banka Finansal Tabloların Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Zaruri Tatbik Tarihinin Banka Dipnotlarında Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin İlk Tatbikinde Banka Finansal Tabloların Yankısının Açıklanması	-	-	√	√	√
Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin ya da Sabit Olmayan Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Gerçekleştirilmesi"	-	-	√	√	√

Tablo 4.29'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar" standardı kapsamında tabloda yer alan konuların tamamında finansal durum raporlarında dipnot açıklaması bulunmaktadır. Ancak 2019 sonrası dönemde Irakta kabul edilmiş yeni bir standart olmadığından herhangi bir değişiklik söz konusu olmadığı için bu yıllarda açıklamalara yer verilmemiştir. Bu durum UMS-8 standardına uyum olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.30: Irak rafidain bankası UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk

UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	2020	2019	2018	2017	2016
Banka Finansal Tabloların Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tabloların Tasdik Eden Tarafların Açıklanması	√	√	√	√	√
Tashihe İhtiyaç Olmayan Olayın Mali Yankısı veya Böyle Bir Yankıya Dair Öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması	√	√	√	√	√

Tablo 4.30'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar" standardı kapsamında "*Banka Finansal Tabloların Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tabloları Tasdik Eden Tarafların Açıklanması*" ve Tashihe ihtiyaç olmayan Olayın mali yankısı veya Böyle Bir yankıya Dair öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması" konusunda incelenen tüm dönemlerde bilanço dipnotlarında

açıklama bulunmaktadır. Düzeltme gerektirmeyen bir etki dahi olsa muhasebe politikalarının açıklandığı ana başlıkta finansal durum raporunda yer almayan ya da onay sonrası gelişen işlemlerle ilgili ne yapılması gerektiği konusunda bilgi verilmiştir. Bu durum UMS-10 standardına uyum sağlandığını göstermektedir.

Tablo 4.31: Irak rafidain bankası UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk

UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√

Tablo 4.31'den anlaşılacağı üzere, "UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi" standardı kapsamında "*Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri*" ve "*Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tabloları Raporlamaları*" konusunda incelenen tüm dönemlerde finansal durum raporlarında açıklama bulunmaktadır. UMS-12 standardına tam uyum söz konusudur.

Tablo 4.32: Irak rafidain bankası UMS 16 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk

UMS 16 Maddi Duran Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Maddi Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesi	√	√	√	√	√
Kullanılan Aşınma Payı Metotları Hakkındaki Beyanlar	√	√	√	√	√
Bankaların Maddi Duran Varlıklarının Faydalı Ömürlerini Açıklayıp Açıklamadıkları	√	√	√	√	√
Bankalarda Maddi Duran Varlıkların İlerleyen Zamanlarda Değerlemesi	√	√	√	√	√

Tablo 4.32'den anlaşılacağı üzere, "UMS 16 Maddi Duran Varlıklar" standardı kapsamında maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesi ve izleyen dönemlerde gerçeğe uygun değerle hesaplarda yer alması sağlanırken finansal durum raporunda banka tarafından elde tutulan maddi duran varlıkların amortisman ve itfalarına ilişkin

olarak faydalı ömürleri açıklanmıştır. Bu durum UMS-16 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.33: Irak rafidain bankası UMS 18 hasılat standardına uyumluluk

UMS 18 Hasılat	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Hasılatın Özünün Arz Edilmesi ile İlgili Beyanlar	√	√	√	√	-
Banka Gelirlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının Saptanması	√	√	√	√	√
Hasılatın Muhasebeleştirilmesine İlişkin Muhasebe Politikası	√	√	√	√	√

Tablo 4.33'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 18 Hasılat" standardı kapsamında elde edilen gelir özet olarak sunulmakta olup, elde edilen hasılatın ölçümü ve muhasebeleştirilmesinde hangi yöntemin uygulandığı açıklanmıştır. Bu durum UMS-18 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.34: Irak rafidain bankası UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk

UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Belirtilmiş Çıkar Planlarıyla İlgili Mükellefiyetleri için Tatbik Ettikleri Aktüeryal Değerleme Yöntemi	-	-	-	-	-
Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Varsayımlar Kapsamındaki Demografik Faraziyeler	-	-	-	-	-
Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Faraziyeler Çerçevesindeki Mali Faraziyeler	-	-	-	-	-
Bankaların Aktüeryal Kazanç ve Kayıplarını Diğer Detaylı Hasılatlarına Yansıtılmalar	-	-	-	-	-

Tablo 4.34'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" standardı kapsamında finansal durum tablolarında herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Çalışanların aktüeryal bilgilerine yer verilmemiştir. Irak'ta çalışanların emeklilikleri devlet tarafından tüm özel ve kamu teşebbüslerinden prim kesintilerinin toplanması yoluyla sağlanmaktadır. Bu nedenle aktüeryal değerlendirme şirketler tarafından yapılmamaktadır.

Tablo 4.35: Irak rafidain bankası UMS 21 kur değişiminin etkileri standardına uyumluluk

UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri	2020	2019	2018	2017	2016
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı	√	√	√	√	√

Tablo 4.35'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri" standardı kapsamında gelir tablosu hesaplarına aktarılarak muhasebeleştirilen kar ve zararın kambiyo etkileri finansal durum raporlarında incelenen tüm dönemlerde açıklanmıştır.

Tablo 4.36: Irak rafidain bankası UMS 23 borçlanma maliyetleri standardına uyumluluk

UMS 23 Borçlanma Maliyetleri	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların İlgili Dönem Boyunca Etkinleştirdikleri Borçlanma Maliyetlerini Açıklamaları	-	-	-	-	-
Bankaların Etkinleştirilebilecek Borçlanma Maliyeti Tutarının Belirlenmesinde Kullandıkları Etkinleştirme Oranını Beyan Etmeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.36'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 23 Borçlanma Maliyetleri" standardı kapsamında bankacılık faaliyetlerinden doğan giderlerin faiz, kur farkı, vade farkı, kredi komisyonları ve vergiler olarak sınıflandırılıp dönem sonunda aktifleştirme oranı üzerinden ele alınması konusunda banka tarafından açıklanan finansal durum tablolarında herhangi bir açıklama olmamakla birlikte hesap tutarları belirtilmiştir. UMS-23 standardına uyumsuzluk bulunmaktadır.

Tablo 4.37: Irak rafidain bankası UMS 24 ilişkili taraf açıklamaları standardına uyumluluk

UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolara İlişkili Taraflardan hasılat ve maliyetlerin arz edilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 4.37'den anlaşılacağı üzere, "UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları" standardı kapsamında bankanın merkez bankası dışında ilişkili taraf olarak addedilecek bir işlemi yoktur. Bununla birlikte UMS-24 standardı kapsamında merkez bnası ile munzam karşılık olarak tutulan borç ve alacakların takibi yapılmakta ve finansal durum raporlarında standart kapsamında açıklamaları ile yer almaktadır.

Tablo 4.38: Irak rafidain bankası UMS 26 emeklilik fayda planları standardına uyumluluk

UMS 26 Emeklilik Fayda Planları	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Finansal Tabloların Dipnotlarında Emeklilik Fayda Planlarına İlişkin Bilgi Arz Edilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.38'den anlaşılacağı üzere, "UMS 26 Emeklilik Fayda Planları" standardı kapsamında diğer bankalarda da olduğu gibi Irak'ta sosyal güvenlik disiplininden kaynaklanan durumlar sebebiyle emeklilik fayda planları bulunmadığından açıklama ve hesap bilgisi bulunmamaktadır.

Tablo 4.39: Irak rafidain bankası UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk

UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Öz Sermaye Metodu Tatbikatları	-	-	-	-	-
Bankaların İştiraklerini ve İş Ortaklıklarını Finansal Durum Tabloları Raporlamaları	-	-	-	-	-
Bankaların Katılımdan Kaynaklanan Kazanç veya Hasarlarını Hasılat Çizelgelerinde Arz Etmeleri	-	-	-	-	-
Bankanın İş Ortaklığındaki Hissesi İle İlişkili Olarak Karşı Karşıya Kaldığı Koşullu Borçlar ve Diğer Ortak Girişimcilerle Birlikte Karşı Karşıya Kaldıkları Her Bir Şartlı Borçtaki Payı	-	-	-	-	-

Tablo 4.39'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar" standardı kapsamında incelenen dönemler itibariyle (2016-2020) herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bankanın Irak'ta Kurulu ulusal bir banka olması ve bağlı ortaklık ve ilişkili taraf anlamında bir kuruluşla iş birliği ve yatırım ilişkisi bulunmamaktadır. Bu kapsamda standarda uyum incelenememiştir.

Tablo 4.40: Irak rafidain bankası UMS 32 finansal araçlar: Sunum standardına uyumluluk

UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum	2020	2019	2018	2017	2016
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	√	√	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi"	√	√	-	-	-
Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.40'tan anlaşılacağı üzere, "UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum" standardı kapsamında "*Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*" ve "*Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*" konusunda 2019 ve sonrasında açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. "*Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri*" konusunda ise incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Bu standarda alternatif standartlar bulunmakla birlikte son olarak 2018 yılında yayınlanan UFRS-9 standardı kapsamında finansal varlıkların ve borçların sınıflandırılması yeniden tanımlanmıştır. Banka 2019 yılı itibariyle standarda tam uyum içerisindedir.

Tablo 4.41: Irak rafidain bankası UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk

UMS 33 Hisse Başına Kazanç	2020	2019	2018	2017	2016
"Bankanın Pay Başına Kar Standardına İlişkin Muhasebe Politikasını Belirtmesi"	-	-	-	-	-
"Bankanın Devam Ettirdiği Çalışmalar Üzerinden Adi Ve Sulandırılmış Hisse Senedi Başına Düşen Kâr ya da Zarar Meblağını Betimlemeleri"	-	-	-	-	-

Tablo 4.41'den anlaşılacağı üzere, "UMS 33 Hisse Başına Kazanç" standardı kapsamında Irak'ta borsa bulunmadığından halka açık bir şirkette bulunmamaktadır. Bankacılık alanında ise kurulan şirketlerin sermaye oranında kardan pay almaları söz konusu olduğundan ayrıntılı olarak hisse başına kazanca ilişkin bir ek dipnot açıklaması bulunmamaktadır.

Tablo 4.42: Irak rafidain bankası UMS 36 varlıklarda değer düşüklüğü standardına uyumluluk

UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının Belirtilmesi"	√	√	√	√	√
"Değer Düşüklükleri Hasılat Çizelgesinde Belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi"	√	√	√	√	√

Tablo 4.42'den anlaşılacağı üzere, "UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü" standardı kapsamında "Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının belirtilmesi" ve "Değer Düşüklükleri hasılat çizelgesinde belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi" konusunda finansal durum raporunda dipnot açıklamaları incelenen tüm dönemlerde yer almaktadır. Bankanın UMS-36 standardına uyum sağladığı görülmektedir.

Tablo 4.43: Irak rafidain bankası UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar satndardına uyumluluk

UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablolarında Raporlanmaları"	√	√	√	√	√
"Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablosuna Aktarılmaları İçin Gerekli Şartlarla İlgili Yaptıkları Beyanlar	√	√	-	-	-
"Bankaların Ayırdıkları Karşılıkların Öngörülmesinde Kullanılan Metotlar"	√	√	√	√	√
"Her Bir Karşılık Sınıfı İçin Dönem Başı ve Dönem Sonu Defter Değerinin Belirtilmesi"	√	√	√	√	√
"Koşullu Varlıkların Dipnotlarda Belirtilmesine"	-	-	-	-	-
"Koşullu Borçların Dipnotlarda Belirtilmesi"	-	-	-	-	-

Tablo 4.43'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar" standardı bankanın incelenen tüm dönemlerinde koşullu varlık ve borcu bulunmadığından herhangi bir açıklama yoktur. Bunun dışında tabloda yer alan karşılıklar konusunda dipnot açıklaması yer almaktadır. Ancak 2019 öncesinde "*Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablolarında Aktarılmaları için Gerekli Şartlarla İlgili Yaptıkları Beyanlar* " konusunda açıklamaya rastlanılmamıştır.

Tablo 4.44: Irak rafidain bankası UMS 38 maddi olamyan duran varlıklar standardına uyumluluk

UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	2020	2019	2018	2017	2016
"Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İlk Muhasebeleştirmeleri	√	√	√	√	√
"Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İzleyen Dönemlerde Ölçümleri	√	√	√	√	√
"Belirli Faydalı Ömürlü Maddi Olmayan Duran Varlıkların Hangi Ödeme Metodu İle Ödendiğine İlişkinin Bilginin Bulunması	√	√	√	√	√
"Bankaların Limitsiz Faydalı Ömre Sahip Olan Maddi Olmayan Duran Varlıklarını Ödeyip Ödemedikleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.44'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar" standardı kapsamında tabloda yer alan konuların tamamında dipnot açıklaması bulunmaktadır. Bankacılık sistemi için önemli olan bankacılık bilgi sistemine ilişkin yazılım ve türevlerine ilişkin olarak maddi olmayan duran varlıkların finansal durum tablosunda ayrıntılı olarak açıklandığı ve gelişen teknolojiye ayak uydurmak zorunda olduğundan sınırlı ve sınırsız ömürlü maddi olmayan duran varlıklar detaylı olarak açıklanmıştır.

Tablo 4.45: Irak rafidain bankası UMS 39 finansal araçlar: Muhasebeleştirme ve ölçme standardına uyumluluk

UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	2020	2019	2018	2017	2016
"Kredi ve Alacakların Ödenmiş Maliyetle Değerlenmesine İlişkin Değerlendirme"	√	√	√	√	√
"Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kazanç veya Hasara Aktarılan Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi"	√	√	√	√	√
"Satılmaya Hazır Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi"	√	√	√	√	√
"Vadeye Kadar Elde Tutulacak Mali Varlıkların Ödenmiş Maliyetle Raporlanmasına İlişkin Değerlendirme"	√	√	√	√	√
"Mali Varlıkların Ödenmesinde Kullanılan Aktif Faiz Oranı Hakkında Açıklama"	√	√	√	√	√
"Bankaların Mali Riskten Korunma Muhasebesi Çerçevesindeki Türev Ürünlerini Hangi Riskten Korunmak Amacıyla Kullanıldıkları Belirtmeleri"	√	-	-	-	-

Tablo 4.45'den anlaşılacağı üzere, "UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" standardı kapsamında "*Bankaların Mali Riskten Korunma Muhasebesi Çerçevesindeki Türev Ürünlerini Hangi Riskten Korunmak Amacıyla Kullanıldıkları Belirtmeleri*" konusunda yalnızca 2020 finansal durum tablosunda açıklama yer alırken diğer konularda tam bir uyum bulunmaktadır.

Tablo 4.46: Irak rafidain bankası UFRS 2 hisse bazlı ödemeler standardına uyumluluk

UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Pay Temelli Ödeme Anlaşmalarının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.46'dan anlaşılacağı üzere, "UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler" standardı kapsamında bankanın hisse başına ödeme anlaşması olmadığından incelenen tüm dönemlerinde finansal durum raporlarında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.47: Irak rafidain bankası UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk

UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Muhasebe Politikalarını Belirtmeleri"	√	√	√	√	√
"Bankaların Satış Amacıyla Elde Tuttukları Duran Varlıklarını Mali Durum Çizelgelerinde Ayrı Bir Kalem Olarak Kategorize Etmeleri"	-	-	-	-	-
"Bankaların Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Borçlarını Finansal Durum Tablolarında Ayrı Bir Kalem Olarak Raporlamaları"	-	-	-	-	-
"Bankaların Detaylı Hasılat Çizelgelerinde Devam Ettirilen ve Sona Erdirilen Çalışma Hasılatlarını Ayrı Olarak Göstermeleri"	-	-	-	-	-

Tablo 4.47'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler" standardı kapsamında "Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Muhasebe Politikalarını belirtmeleri" konusunda finansal durum tablosunda açıklama bulunurken diğer konularda

açıklama bulunmamaktadır. UFRS-5 standardına uyum konusunda eksiklikler bulunmaktadır.

Tablo 4.48: Irak rafidain bankası UFRS7 finansal araçlar: Açıklamalar standardına uyumluluk

UFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Likidite, Tehlikesi ve Kredi Tehlikesinin Betimlenmesi, Değerlenmesi ve İdaresinin Gösterilmesi"	√	-	-	-	-

Tablo 4.48'den anlaşılacağı üzere "UFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar" standardı kapsamında "Likidite tehlikesi ve Kredi tehlikesinin betimlenmesi, değerlenmesi ve idaresinin gösterilmesi konusunda 2020 yılı öncesinde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. 2020 yılı içinde ülke genelinde faaliyet gösteren tüm bankalar bu bu uygulamaya geçtiği dikkate alındığında UFRS-7'yle uyumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 4.49: Irak rafidain bankası UFRS 8 faaliyet bölünleri standardına uyumluluk

UFRS 8 Faaliyet Bölümleri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Gelirin Coğrafi Bölgelere Göre Ayrılması	-	-	-	-	-

Tablo 4.49'dan anlaşılacağı üzere, "UFRS 8 Faaliyet Bölümleri" standardı kapsamında banka hasılatları şube bazında takip ederken coğrafi bir sınıflandırma yapmamakta konsolide halde finansal durum raporunda yer almaktadır. Bununla birlikte bankacılık bilgi sisteminde şube bazında hesapların takibi yapılmaktadır.

Tablo 4.50: Irak rafidain bankası UFRS 10 konsolide finansal tablolar standardına uyumluluk

UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Konsolidasyon İşlemi Hakkında Muhasebe Politikalarını Belirtmesi"	√	√	√	√	√
"Konsolidasyon Metodu"	√	√	-	-	-

Tablo 4.50'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar" standardı kapsamında "Konsolidasyon metodu" 2018 sonrası dönemlerin finansal durum raporlarında yer alırken "Bankaların Konsolidasyon İşlemi Hakkında Muhasebe

Politikalarını belirtmesi" konusu tüm dönemlerin raporlarında açıklanmıştır. Tabloya göre UFRS-10 ile uyum sağlandığı görülmektedir.

Tablo 4.51: Irak rafidain bankası UFRS 12 diğer işletmelerdeki paylara ilişkin açıklamalar standardına uyumluluk

UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Yatırım Yaptıkları İşletmeler Üzerinde Kontrol Güçlerinin Olup Olmadığını Açıklamaları"	√	√	√	√	√
"Ortak Anlaşmalara İlişkin Beyanları"	√	√	√	√	√

Tablo 4.51'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar" standardı kapsamında "Bankaların Yatırım Yaptıkları İşletmeler Üzerinde Kontrol Güçlerinin Olup Olmadığını Açıklamaları" ve "Ortak Anlaşmalara İlişkin beyanları" konusunda incelenen dönemlerde dipnot açıklamaya yer verildiği görülmüştür. Bu durum UFRS-12 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.52: Irak rafidain bankası UFRS 13 gerçeğe uyugun değer ölçümü standardina uyumluluk

UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"GUD Değerleme Metodu"	√	√	√	√	√

Tablo 4.52'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı" standardı kapsamında incelenen tüm dönemlerde finansal durum tablolarında açıklama bulunmaktadır. Muhasebe politikalarına ilişkin açıklamalarda da gerçeğe uygun değerle değerlemeye ilişkin açıklama bulunmaktadır.

4.4.3. Trade Bank of Iraq/Irak Ticaret Bankası

Irak Ticaret Bankası Koalisyon Geçici Otoritesi 20 Nolu Karar uyarınca 17 Temmuz 2003 tarihinde kurulmuş bağımsız bir devlet bankasıdır. Banka, 18 Ocak 2004'te Irak Merkez Bankası (CBI) tarafından bankacılık lisansı almıştır. Merkez ofisi Bağdat'tadır. Banka, bankacılık hizmetlerini Al-Rasheed St.- Bağdat'ta bulunan merkez ofisi, Irak genelinde 27 şubesi, Suudi Arabistan Krallığı'ndaki bir şubesi ve

Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki bir temsilciliği aracılığıyla sunmaktadır.

Banka'nın 23 Mart 2019 tarihinde Irak'ta kayıtlı olan bir bağlı ortaklığı olan Information Windows Co. for Electronic Payment & IT Services Limited'de ("İştirak") %99,88 oranında hissesi bulunmaktadır. İştirak'in ana faaliyet konusu elektronik ödeme ve BT destek hizmetleri. Banka ve bağlı ortaklığı topluca ("Banka") olarak bilinmektedir. Irak'taki ticaret finansmanlığı işinin yaklaşık %80'ini oluşturmaktadır. Maliyet-gelir oranı bakımından Arap bankaları arasında ilk sırada olup ve sermaye açısından dünya çapında 332. sırada yer almaktadır. Irak genelinde 25 şubesi bulunan banka, şirket, birey ve devlet kurumları dahil olmak üzere tüm müşterilerine geniş bir bankacılık hizmeti yelpazesi sunmaktadır. Müşteri tabanını genişletmek ve yeni pazarlarda yayılım göstermek için sürekli çabalamaktadır. (https://tbi.com.iq/). Irak Ticaret Bankası (Banka), 2003 tarihli Koalisyon Geçici Otoritesi Kararı No. 20 uyarınca 17 Temmuz 2003 tarihinde kurulmuş bağımsız bir devlet bankasıdır. Banka, 18 Ocak'ta Irak Merkez Bankası (CBI) tarafından bankacılık lisansı almıştır. 2004 ve kayıtlı ofisi Bağdat'tadır.

Trade Bank of Iraq'ın finansal raporlarının UFRS ve UMS açısından değerlendirmesi aşağıda her bir standart konusuna ilişkin açıklama maddeler halinde verilmiştir.

- Finansal varlıkların sınıflandırılması: UFRS-9 kapsamında iş modeline uygun bir sınıflandırma finansal varlıkların niteliğini belirlemede kullanılmaktadır. Burada sektör bankacılık olduğundan finansal varlıkların hangi amaçla elde tutulduğunun belirlenmesi bu sınıflandırmanın temel hususunu oluşturmaktadır. Finansal varlıklar likiditeye göre artan veya azalan sırada sunulmaktadır.
- Finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle kaydı: Irak Ticaret Bankasında finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle değerlendirme işlemi için piyasa koşullarında oluşan fiyat ve rayiç bedeller dikkate alınmaktadır. Değerleme sonucunda oluşan olumlu farklar kar hesaplarına olumsuz farklar da zarar hesaplarına aktarılmaktadır. Bankanın satış amacıyla elinde bulundurmuş olduğu finansal araçla ve menkul kıymetler elde tutulduğu süre boyunca kazanılan faiz gelirleri, edinim maliyetleri ya da itfa maliyetleri arasındaki fark değerleme döneminde hesaplanarak gelir tablosu hesaplarına aktarılmaktadır. Menkul kıymetlerin rayiç değerleri ile itfa maliyetleri

arasında oluşan olumlu farklar ise sermaye piyasası karları olarak muhasebeleştirilmektedir. Yine vadesinden önce elde çıkarılan finansal araçlar ve menkul kıymetler sermaye piyasası işlemleri doğrultusunda muhasebeleştirilirler.

- Yabancı para cinsinden işlemler: Irak Ticaret Bankası yabancı para cinsinden gerçekleştirdiği işlemleri işlem yapılan günde alış değeri üzerinden Irak Dinarı olarak ulusal para birimine çevirerek kayıt almaktadır. Parasal kalemlerde gerçekleştirilen işlemlerde (Parasal bir kalemin temel niteliği, sabit ya da belirlenebilir tutarda para biriminin alınması hakkıdır ya da ödenmesi yükümlülüğüdür) ise değerleme gününde kur farkı kar ve zarar tespit edilerek gelir tablosu hesaplarına yansıtılmaktadır. Banka elde etmiş olduğu döviz cinsi gelirlerini cari ur ile bilançoya aktarmakta ve böylece gelir ve giderleri risklerden arındırmaktadır.
- Konsolide edilmeyen iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin işlemler: Irak Ticaret Bankasında iştirakler ve bağlı ortaklılara ilişkin işlemler UFRS-9 kapsamında muhasebeleştirilmektedir. Irak'ta faaliyet göstere yerel bankaların borsada işlem görme durumları söz konusu olmadığından serbest piyasa koşullarında belirlenen bir fiyat bulunmamaktadır. Burada gerçeğe uygun değer maliyet bedelleri üzerinden hesaplanmaktadır. Konsolide edilmeyen bu bilgiler her bir işlem bazında takip edilmektedir. Finansal tablolarda bağlı ortaklık ve iştiraklerin ayrı ayrı işlemleri yer almaktadır.
- Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmeleri ile Türev Ürünlere İlişkin İşlemler: Irak Ticaret Bankası tarafından türevsel finansal araçlar üzerinden gerçekleştirilen işlemler işlem tarihinde kayıtlara geçirilmektedir. Kayıtlar gerçeğe uygun değer üzerinden muhasebeleştirilmektedir. Türevsel araçlar üzerinden gerçekleştirilen işlemler sonucunda oluşan borç ve alacaklar ana hesaplarda muhasebeleştirilmemekte olup muhasebe dışı hesaplarda tutulmaktadır. Bununla birlikte alı satım sırasında oluşan olumlu ve olumsuz farklar ile dönem sonları değerleme hesaplamasında oluşan olumlu ve olumsuz farklılıklar Türev Finansal Varlıklar ve Borçlar hesaplarında takip edilmektedir. Türev finansal araçlar vadeli sözleşmeler niteliğinde olduğundan gerçekte banka bilançosunda izlenmemektedir. Ancak nazım hesaplar üzerinden takibi yapılmalı ve dönemsel farklar bilançoyu

etkilemektedir. UFRS-9 Finansal araçlar standardında bu konu ile ilgili düzenlemeler bankanın vadeli işlem ve türev araçlarına ilişkin politikaların belirleyicisidir.

- Faiz Gelir ve Giderlerine İlişkin İşlemler: Irak Ticaret Bankası faiz gelir ve giderlerini yine UFRS-9 standardı kapsamında etkin faiz yöntemine göre değerlendirmektedir. Etkin faiz oranı net defter değerinin yani muhasebeleştirmede kullanılacak faiz oranının belirlenmesinde önemli bir göstergedir. Dönem içerisinde faiz oranı değiştirilmemektedir. Etkin faiz oranının hesaplanabilmesi için faiz oranının kapsamına iskonto ve primler, ödenen veya tahsil edilen ücret ve komisyonlar ile işlem maliyetleri girmektedir. İşlem maliyetleri ise elde edilme ve satışla ilgili maliyetleri kapsamaktadır. Kredi faizlerinin şüpheli hale gelmesi durumunda şüpheli alacaklar kapsamında değer düşüklüğü için karşılık ayrılmakta ve gider hesaplarına aktarılmaktadır. Yine tahsil olağanı doğan kredi ve faiz alacakları için tahsil edildiğinde gelir tablosu hesaplarıyla muhasebeleştirme işlemi yapılmaktadır. Son dönem finansal tablolar incelendiğinde değer düşüş karşılığının ayrıldığı görülmektedir.
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı ve Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklara İlişkin İşlemler: Irak Ticaret Bankası finansal varlıkların değerlemesinde gerçeğe uygun değer uygulamasını benimsemiştir. İster alım satım amaçlı olsun ister yatırım amaçlı olsun değerleme döneminde hesaplamalar gerçeğe uygun değer prensibi çerçevesinde yapılmaktadır. Bu varlıkların değeri gerçeğe uygun değerleme esası uyarınca belirlenmektedir. Değerleme işlemleri sırasında oluşan olumlu ve olumsuz farklar gelir tablosu hesaplarında takip edilmektedir. Bankanın elinde bulunan finansal varlıkların vadesinden önce satışı söz konusu olduğunda ise hesaplanan kâr veya zarar sermaye piyasası işlemleri kârı/zararı hesabında işlem görmektedir.
- Vadesi gelmemiş yatırım araçları ve satma amaçlı elde tutulan finansal enstrümanlara ilişkin işlemler: Irak Ticaret Bankası satın alma amacıyla elinde bulundurduğu ya da yatırım amaçlı olup vadesi gelmeyen yatırım araçlarına ilişkin işlemlerinde de UFRS-9 standardı kapsamında işlem gerçekleştirmektedir. Bu varlıkların ilk edinim değerleri işlem maliyetleri ile birlikte muhasebeleştirilmektedir. İzleyen dönemde değer azalışı için karşılık

ayrılmakta ve zarar olarak gelir tablosu hesaplarında izlenmekte olan bu varlıklar elden çıkarılma sırasında eğer gerçeğe uygun değer ile edinim değeri arasında fark bulunmaz ise değer düşüklüğü sonrası gerçekleştirilen kayıtlar ters kayıt ile kapatılır. Elden çıkarılma döneminde edinim maliyetlerine ek olarak iç verim oranı üzerinden değerleme de ayrıca yapılmakta ve farklılığın tespitinde kullanılmaktadır. Yatırım amaçlı finansal varlıklardan elde edilen faiz geliri de gelir tablosuna yansıtılmaktadır. Irka Ticaret Bankası son dönem gelir tablosu ve bilanço hesaplarında vadesi gelmemiş olan finansal araçlara ilişkin faiz gelirleri dipnotlarda açıklanmıştır. Yine bu kapsamda bankanın kredi alacaklı içinde etkin faiz oranı yöntemi üzerinden değerleme yapılmakta ve yukarıda faiz gelir gider işlemlerinde aktarıldığı gibi muhasebeleştirilmektedir.

Aşağıda Tablo 4.53 ve Tablo 4.78 arasında finansal durum raporlarında yer alan dipnot açıklamalarının uluslararası standartlara uyumu ele alınmıştır. Tablo 4.53'te Trade Bank of Iraq'ın 2016-2020 yıllarına ait finansal durum tablolarında muhasebe politikalarında yer alan unsurların "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardına uygunluğuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. Trade Bank of Iraq'ın finansal durum tablolarına "https://tbi.com.iq" adresinden financial statements sekmesinden erişilerek 2020 ve öncesi finansal durum tablolarına ve denetim raporlarına ulaşılmaktadır.

Tablo 4.53: Trade bank of Iraq UMS 1 finansal tabloların sunuluşu standardına uyumluluk

UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların, Finansal Tabloların UFRS'lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
"Bankaların Finansal Tablolarını Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini Dipnotlarda İfade Etmeleri	√	√	√	√	√
"Banka Finansal Tabloları Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri için Tatbik Edilen Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	√	√	√	√
"Banka Finansal Tabloların Tutanak Tutulan Her Hesap için Dipnotlarda Beyanlarda Bulunulması"	√	√	-	-	-
"Bankaların Finansal Tabloların Setini Tatbik Etmeleri"	√	√	√	√	√

“Bankaların Finansal Durum Tablolarını Özet ya da Ayrıntılı Olarak Sunmaları”	√	√	√	√	√
“Bankalarda Dengelemin “Finansal Durum Tablosu” Şeklinde Tanımlandırılması	√	√	√	√	√
“Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
“Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi ile İlgili Açıklama Yapmaları”	√	√	√	√	√
“Bankaların Hasılat Çizelgeleri ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√
“Hasılat ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√
“İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat Ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından Ve Toplam Gelirlerinden Ana Ortalığa ve Azınlığa Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Öz Sermaye Değişim Çizelgelerini Finansal Tabloların Setlerinde Yer Alan Başka Finansal Tabloların Beraber Eşit Seviyede Öneme Sahip Olarak Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√
“Banka Finansal Tabloların Tek Bir Bankaya veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması”	√	√	√	√	√
“Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci İçin Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri”	-	-	-	-	-
“Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları”	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tabloların Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
“Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama Yerleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri”	√	-	√	√	√
“Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu”	√	√	√	-	-
“Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu”	√	√	√	√	√

"Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri"	√	√	√	√	√
"Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı"	√	√	√	-	-
"Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı(Zararı)"	√	√	√	√	√
"Bankalarda Başka Detaylı Hasılat Ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri"	√	√	√	-	-

Tablo 4.53'ten anlaşılacağı üzere, "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardı kapsamında *"Banka Finansal Tabloların Tutanak Tutulan Her Hesap için Dipnotlarda Beyanlarda Bulunulması"* konusunda finansal durum raporlarında 2019 ve sonrasında açıklama yer alırken 2019 öncesinde herhangi bir açıklamaya rastlanılmamıştır. *"Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci için Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri"* konusunda ise incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmamaktadır. Irak'ta bankacılık ve ticaret yasaları gereği belirli süreli banka kurulmasına izin verilmemektedir. *"Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri"* 2019 finansal durum tablosunda açıklanmamış ama diğer dönemlerde açıklama bulunmaktadır. *"Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu"*, *"Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri" ve "Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı"* konusunda ise 2017 ve öncesinde açıklama yer almazken 2017 sonrası dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Tablo 4.53'te bu konular dışındaki tüm UMS-1 standartlarının uygulandığı görülmektedir.

Tablo 4.54: Trade bank of Iraq UMS 7 nakit akış tabloları standardına uyumluluk

UMS 7 Nakit Akış Tabloları	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi	√	-	-	-	-
"Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletme Çalışmalarından Kaynaklı Nakit Akışlarının Raporlanma Yöntemi"	√	√	√	√	√
"Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış Çizelgelerinde Raporlamaları"	√	√	√	√	√
"Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması"	√	√	√	√	√
"Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları"	√	√	√	√	√
"Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış	√	√	√	√	√

Tablolarında Raporlamaları”					
“Bankaların Vergi Kaynaklı Nakit Akışlarını Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları”	√	√	√	√	√
“Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√

Tablo 4.54’ten anlaşılacağı üzere, “UMS 7 Nakit Akış Tabloları” standardı kapsamında tabloda yer alan konuların tümünde tüm dönemlerde açıklama bulunurken “*Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi”* konusunda yalnızca 2020 döneminde açıklamaya yer verilmiştir. Bu durum UMS-7 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.55: Trade bank of Iraq UMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe politikalarında değişiklikler ve hatalar standardına uyumluluk

UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
“Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS’nin Başlığının Banka Finansal Tablolarda Belirtilmesi”	-	√	√	√	√
“Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS’nin Zaruri Tatbik Tarihinin Banka Dipnotlarında Belirtilmesi”	-	√	√	√	√
“Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS’nin İlk Tatbikinde Banka Finansal Tablolara Yankısının Açıklanması”	-	√	√	√	√
“Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS’nin ya da Sabit Olmayan Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Gerçekleştirilmesi”	-	√	√	√	√

Tablo 4.55’ten anlaşılacağı üzere, “UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar” standardı kapsamında Tabloda yer alan konuların tamamında 2020 döneminde açıklama bulunmazken 2020 öncesinde tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Bu durum Irak Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2020 yılı içerisinde herhangi bir uluslararası standardın yürürlüğe konmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.56: Trade banka of Iraq UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk

UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	**2020**	**2020**	**2019**	**2018**	**2016**
"Banka Finansal Tablolar Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tabloları Tasdik Eden Tarafların Açıklanması"	√	√	√	√	√
"Tashihe İhtiyaç Olmayan Olayın Mali Yankısı veya Böyle Bir Yankıya Dair Öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması"	-	-	-	-	-

Tablo 4.56'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar" standardı kapsamında "*Banka Finansal Tabloların Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tabloların Tasdik Eden Tarafların Açıklanması*" Konusunda İncelenen tüm dönemlerde (2020-2016) açıklama bulunurken *"Tashihe İhtiyaç Olmayan Olayın Mali Yankısı veya Böyle Bir Yankıya Dair Öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması"* konusunda (2020-2016) açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.57: Trade bank of Iraq UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk

UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri"	√	√	-	-	-
"Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tablolarında Raporlamaları"	√	√	√	√	√

Tablo 4.57'den anlaşılacağı üzere, "UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi" standardı kapsamında "*Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri*" konusunda 2018 ve öncesinde finansal durum raporunda dipnot açıklaması bulunurken "*Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tablolarında Raporlamaları*" konusunda incelenen tüm dönemlerinde açıklama bulunmaktadır.

Tablo 4.58: Trade bank of Iraq UMS 16 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk

UMS 16 Maddi Duran Varlıklar	2020	2019	2018	2017	2016
"Maddi Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesi"	√	√	√	√	√
"Kullanılan Aşınma Payı Metotları Hakkındaki Beyanlar"	√	√	√	√	√
"Bankaların Maddi Duran Varlıklarının Faydalı Ömürlerini Açıklayıp Açıklamadıkları"	-	-	-	-	-
"Bankalarda Maddi Duran Varlıkların İlerleyen Zamanlarda Değerlemesi"	√	√	√	√	√

Tablo 4.58'den anlaşılacağı üzere, "UMS 16 Maddi Duran Varlıklar" standardı kapsamında "*Maddi Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesi*", "*Kullanılan Aşınma Payı Metotları Hakkındaki Beyanlar*" ve "*Bankalarda Maddi Duran Varlıkların İlerleyen Zamanlarda Değerlemesi*" konusunda tüm dönemlerde finansal durum raporlarında dipnot açıklaması bulunurken "*Bankaların Maddi Duran Varlıklarının Faydalı Ömürlerini Açıklayıp Açıklamadıkları*" konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmamaktadır. Maddi Duran varlıklar finansal durum tablolarında gerçeğe uygun değer ile yer almaktadır. Bu durum UMS-16 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.59: Trade bank of Iraq UMS 18 hasılar standardına uyumluluk

UMS 18 Hasılat	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Hasılatın Özünün Arz Edilmesi ile İlgili Beyanlar	√	√	√	√	-
Banka Gelirlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının Saptanması	√	√	√	-	-
Hasılatın Muhasebeleştirilmesine İlişkin Muhasebe Politikası	√	√	√	-	-

Tablo 4.59'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 18 Hasılat" standardı kapsamında 2018 sonrası dönemde finansal durum raporlarında tam uyum söz konusu iken "*Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Hasılatın Özünün Arz Edilmesi ile İlgili Beyanlar*" konusu 2016 yılı finansal durum raporunda, "*Banka Gelirlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının Saptanması*" konusu 2016-2017 dönemindebve "Hasılatın Muhasebeleştirilmesine İlişkin Muhasebe Politikası"

konusu 2016-2017 döneminde açıklanmamıştır. Bu dönemde hasılat gelir tablosu hesaplarında gösterilmiş ancak muhasebe politikasına ilişkin açıklama yapılmamıştır.

Tablo 4.60: Trade bank of Iraq UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk

UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Belirtilmiş Çıkar Planlarıyla İlgili Mükellefiyetleri için Tatbik Ettikleri Aktüeryal Değerleme Yöntemi"	-	-	-	-	-
"Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Varsayımlar Kapsamındaki Demografik Varsayımlar	-	-	-	-	-
"Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Faraziyeler Çerçevesindeki Mali Varsayımlar	-	-	-	-	-
"Bankaların Aktüeryal Kazanç ve Kayıplarını Diğer Detaylı Hasılatlarına Yansıtılmalar"	-	-	-	-	-

Tablo 4.60'tan anlaşılacağı üzere, "UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" standardı kapsamında finansal durum tablosunda hesap da bulunmamakta dolayısıyla açıklama da yoktur. Irak'ta emeklilik devlet tarafından toplanılan primler üzerinden gerçekleştirildiğinden şirketlerin kıdem tazminat biriktirme ve aktüeryal hesaplamasına gerek yoktur. Bu durum UMS-26 ile uyumsuzluğun bir göstergesidir.

Tablo 4.61: Trade bank of Iraq UMS 21 kur değişiminin etkileri standardına uyumluluk

UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı"	√	√	√	√	√

Tablo 4.61'den anlaşılacağı üzere, "UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri" standardı kapsamında "*Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı*" konusunda tüm dönemlerde finansal durum tablolarında dipnot açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.62: Trade bank of Iraq UMS 23 borçlanma maliyetleri standardına uyumluluk

UMS 23 Borçlanma Maliyetleri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların İlgili Dönem Boyunca Etkinleştirdikleri Borçlanma Maliyetlerini Açıklamaları"	√	√	√	-	-
"Bankaların Etkinleştirilebilecek Borçlanma Maliyeti Tutarının Belirlenmesinde Kullandıkları Etkinleştirme Oranını Beyan Etmeleri"	√	√	√	-	-

Tablo 4.62'den anlaşılacağı üzere, "UMS 23 Borçlanma Maliyetleri" standardı kapsamında "*Bankaların İlgili Dönem Boyunca Etkinleştirdikleri Borçlanma Maliyetlerini Açıklamaları*" ve "*Bankaların Etkinleştirilebilecek Borçlanma Maliyeti Tutarının Belirlenmesinde Kullandıkları Etkinleştirme Oranını Beyan Etmeleri*" konusunda 2017 yılı sonrasında finansal durum raporlarında açıklama bulunurken 2017 öncesinde herhangi bir açıklamaya rastlanmamıştır. UMS-23 Standardına uyum olduğu görülmektedir.

Tablo 4.63: Trade bank of Iraq UMS 24 ilişkili taraf açıklamaları standardına uyumluluk

UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması"	√	√	√	√	√
"Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi"	√	√	√	√	√

Tablo 4.63'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları" standardı kapsamında "*Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması*" ve "*Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi*" konusunda finansal durum raporlarında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca finansal durum raporunda "Irak Ticaret Bankası, CBI, diğer devlet bankaları ve bakanlıklar ve diğer devlet kurumları ile normal iş akışı içinde ve ticari faizler ve komisyon oranları ile işlemleri olan bir devlet kuruluşu olduğu belirtilerek Merkez Bankası'ndaki bankanın munzam karşılıkları dipnotlarda açıklanmıştır.

Tablo 4.64: Trde bank of Iraq UMS 26 emeklilik fayda planları standardına uyumluluk

UMS 26 Emeklilik Fayda Planları	2020	2019	2018	2017	2016
Banka Finansal Tablo Dipnotlarında Emeklilik Fayda Planlarına İlişkin Bilgi Arz Edilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.64'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 26 Emeklilik Fayda Planları" standardı kapsamında "Banka finansal tablo Dipnotlarında Emeklilik Fayda Planlarına İlişkin Bilgi arz edilmesi " konusunda finansal durum tablosunda hesap da bulunmamakta dolayısıyla açıklama da yoktur. Bu durum UMS-26 ile uyumsuzluğun bir göstergesidir.

Tablo 4.65: Trade bank of Iraq UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk

UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	2020	2019	2018	2017	2016
"Bankaların Öz Sermaye Metodu Tatbikatları"	√	√	-	-	-
"Bankaların İştiraklerini ve İş Ortaklıklarını Finansal Durum Tablosu Raporlamaları"	√	√	-	-	-
"Bankaların Katılımdan Kaynaklanan Kazanç veya Hasarlarını Hasılat Çizelgelerinde Arz Etmeleri"	√	√	-	-	-
"Bankanın İş Ortaklığındaki Hissesi ile İlişkili Olarak Karşı Karşıya Kaldığı Koşullu Borçlar ve Diğer Ortak Girişimcilerle Birlikte Karşı Karşıya Kaldıkları Her Bir Şartlı Borçtaki Payı"	√	√	-	-	-

Tablo 4.65'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar" standardı kapsamında tabloda yer alan hususların tümünde 2019 sonrası finansal durum tablolarında dipnot açıklamasına yer vermiştir. 2020 finansal durum tablosunda bağlı ortaklıklara ilişkin olarak şu açıklama yer almaktadır; "*Banka'nın Information Windows Co. for Electronic Payment & IT Services Limited'de ("İştirak") %99,88 oranında hissesi bulunmaktadır. İştirak'in ana faaliyet konusu elektronik ödeme ve BT destek hizmetleridir*." Bu durum bankanın UMS-28 standarına uyumlu olarak finansal tablolarını revize ettiğini göstermektedir.

Tablo 4.66: Trade bank of Iraq UMS 32 finansal araçlar: Sunum standardına uyumluluk

UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.66'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum" standardı kapsamında "*Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*" ve "*Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*" konusunda incelenen tüm yıllarda herhangi bir açıklama bulunmaz iken "*Bankaların mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri*" konusunda incelenen tüm yıllarda açıklama bulunmaktadır. Ayrıca 2020 finansal durum raporunda "*Finansal varlıkların alım ve satımları işlem tarihinde (satış veya alışın gerçekleştiği tarih olan) muhasebeleştirilir*" şeklinde açıklama yer almaktadır. Ayrıca çeşitli başlıklar altında finansal varlıkların net defter değerleri ile amortisman ve yeniden değerleme işlemleri gerçekleştirilerek bilanço gününde netleştirme işlemi yapıldığından bahsedilmektedir.

Tablo 4.67: Trade bank of Iraq UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk

UMS 33 Hisse Başına Kazanç	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankanın Pay Başına Kar Standardına İlişkin Muhasebe Politikasını Belirtmesi"	-	-	-	-	-
"Bankanın Devam Ettirdiği Çalışmalar Üzerinden Adi ve Sulandırılmış Hisse Senedi Başına Düşen Kâr ya da Zarar Meblağını Betimlemeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.67'den anlaşılacağı üzere, "UMS 33 Hisse Başına Kazanç" standardı kapsamında Irak'ta borsa bulunmadığından halka açık bir şirkette bulunmamaktadır. Bankacılık alanında ise kurulan şirketlerin sermaye oranında kardan pay almaları söz konusu olduğundan ayrıntılı olarak hisse başına kazanca ilişkin bir ek dipnot açıklaması bulunmamaktadır.

Tablo 4.68: Trade bank of Iraq UMS 36 varlıklara değer düşüklüğü standardına uyumluluk

UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının Belirtilmesi	√	√	√	√	√
Değer Düşüklükleri Hasılat Çizelgesinde Belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi	√	√	√	-	-

Tablo 4.68'den anlaşılacağı üzere, "UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü" standardı kapsamında "*Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının belirtilmesi*" konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. "*Değer Düşüklükleri Hasılat Çizelgesinde Belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi*" konusunda ise 2017 ve öncesinde herhangi bir açıklamaya rastlanılmazken 2018 ve sonrasında açıklama bulunmaktadır. Ayrıca 2020 finansal durum tablosunda finansal varlık ve borçların değer düşüklüğünde uygulanan muhasebe politikaları ve gerçekleştirilecek işlemler farklı başlıklar altında ele alınmıştır. Hangi durumlarda değer düşüklüğünün muhasebeleştirileceği detaylı olarak açıklanmıştır.

Tablo 4.69: Trade bank of Iraq UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar standardına uyumluluk

UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablolarında Raporlanmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablolarına Aktarılmaları için Gerekli Şartlarla İlgili Yaptıkları Beyanlar	-	-	-	-	-
Bankaların Ayırdıkları Karşılıkların Öngörülmesinde Kullanılan Metotlar	√	√	√	√	√
Her Bir Karşılık Sınıfı için Dönem Başı ve Dönem Sonu Defter Değerinin Belirtilmesi	√	√	√	√	√
Koşullu Varlıkların Dipnotlarda Belirtilmesine	-	-	-	-	-
Koşullu Borçların Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.69'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar" standardı kapsamında "Bankaların Karşılıklarını mali Durum çizelgesine

aktarılmaları İçin Gerekli Şartlarla İlgili Yaptıkları beyanlar ", "Koşullu Varlıkların Dipnotlarda belirtilmesine" ve "Koşullu Borçların Dipnotlarda belirtilmesi" konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmamakta tabloda yer alan diğer hususlarda ise tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Bankaca riskli varlıklar üzerinden ayrılan karşılıkların durumu finansal durum tablolarında bulunmakla birlikte açıklama yer almamaktadır.

Tablo 4.70: Trade bank ofd Iraq UMS 38 maddi olmayan duran varlıklar standardına uyumluluk

UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İlk Muhasebeleştirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İzleyen Dönemlerde Ölçümleri	√	√	√	√	√
Belirli Faydalı Ömürlü Maddi Olmayan Duran Varlıkların Hangi Ödeme Metodu İle Ödendiğine İlişkinin Bilginin Bulunması	√	√	√	√	√
Bankaların Limitsiz Faydalı Ömre Sahip Olan Maddi Olmayan Duran Varlıklarını Ödeyip Ödemedikleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.70'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar" standardı kapsamında "Bankaların limitsiz faydalı Ömre Sahip Olan Maddi Olmayan Duran Varlıklarını ödeyip ödemedikleri" konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmazken diğer konularda tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. 2020 finansal durum tablosu incelendiğinde maddi olmayan duran varlıkların muhasebeleştirilmesi konusunda aşağıdaki açıklama yapılmıştır;

> *"Maddi olmayan duran varlıklar, maliyetlerinden birikmiş amortisman ve değer düşüklüğü zararlarının düşülmesiyle ölçülen yazılım programlarından oluşmaktadır. Amortisman, tahmini ömür boyunca doğrusal yöntem ile konsolide gelir tablosuna yansıtılır. Bu maddi olmayan duran varlıkların tahmini faydalı ömürleri 3 ila 5 yıldır."*

Tablo 4.71: Trade bank of Iraq UMS 39 finansal araçlar: Muhasebeleştrime ve ölçme sandardına uyumluluk

UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Kredi Ve Alacakların Ödenmiş Maliyetle Değerlenmesine İlişkin Değerlendirme	√	√	√	√	√

Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kazanç Veya Hasara Aktarılan Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi	√	√	√	√	√
Satılmaya Hazır Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi	√	√	√	√	√
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Mali Varlıkların Ödenmiş Maliyetle Raporlanmasına İlişkin Değerlendirme	√	√	√	√	√
Mali Varlıkların Ödenmesinde Kullanılan Aktif Faiz Oranı Hakkında Açıklama	√	√	√	√	√
Bankaların Mali Riskten Korunma Muhasebesi Çerçevesindeki Türev Ürünlerini Hangi Riskten Korunmak Amacıyla Kullanıldıkları Belirtmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.71'den anlaşılacağı üzere, "UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" standardı kapsamında tabloda açıklanan tüm konularda incelenen tüm dönemlerde finansal araçlardaki muhasebeleştirme ve değerleme konusunda dipnot açıklaması bulunmaktadır. 2020 Finansal Durum tablosundan örnek verilecek olursa;

> *"Banka, her bir finansal araca, gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan özkaynak aracı olarak değerleme konusunda nihai hakka sahiptir; ancak yatırımın alım satım amaçlı bir özkaynağa dayalı finansal araç olması durumunda bu sınıflandırmaya izin verilmez."*

şeklinde ifade ile yatırım amaçlı ve ve alım satım amaçlı finansal araçlara ilişkin ayrım ifade edilmiştir. Gerçeğe uygun değerleme içinde şu açıklama yapılmıştır; Bu durum UMS-39 standardına uyum sağlandığını göstermektedir.

> *"Bu finansal araçlar, başlangıçta gerçeğe uygun değerleri artı işlem maliyetleri üzerinden ölçülür. Daha sonra gerçeğe uygun değerden ölçülürler. Yabancı para cinsinden parasal olmayan varlıklardan kaynaklanan gerçeğe uygun değer değişikliği de dahil olmak üzere bu özkaynak yatırımlarının sonraki ölçümlerinden kaynaklanan kazanç veya kayıplar, konsolide özkaynak değişim tablosunda diğer kapsamlı gelirde muhasebeleştirilir. Varlığın elden çıkarılmasından kaynaklanan kazanç veya kayıp, gerçeğe uygun değer fonundan geçmiş yıl karlarına yeniden sınıflandırılır."Bu finansal varlıklar değer düşüklüğü testine tabi değildir. Temettü geliri konsolide gelir tablosunda muhasebeleştirilir."*

Tablo 4.72: Trade bank of Iraq UFRS 2 hisse bazlı ödemeler standardına uyumluluk

UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler	2020	2019	2018	2017	2016
Pay Temelli Ödeme Anlaşmalarının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.72'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler" standardı kapsamında hisse bazlı ödeme anlaşmasına ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.73: Trade bank of Iraq UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk

UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Muhasebe Politikalarını Belirtmeleri	-	-	-	-	-
Bankaların Satış Amacıyla Elde Tuttukları Duran Varlıklarını Finansal Durum Tablolarında Ayrı Bir Kalem Olarak Kategorize Etmeleri	-	-	-	-	-
Bankaların Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Borçlarını Finansal Durum Tablolarında Ayrı Bir Kalem Olarak Raporlamaları	-	-	-	-	-
Bankaların Detaylı Hasılat Çizelgelerinde Devam Ettirilen ve Sona Erdirilen Çalışma Hasılatlarını Ayrı Olarak Göstermeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.73'ten anlaşılacağı üzere, "UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler" standardı kapsamında tabloda yer alan konularda açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.74: Trade bank of Iraq finansal araçlar: Açıklamalar satandardına uyumluluk

UFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar	2020	2019	2018	2017	2016
Likidite Riski ve Kredi Riskinin Tanımlanması, Ölçümlenmesi ve Yönetiminin Açıklanması	√	√	√	√	√

Tablo 4.74'ten anlaşılacağı üzere, "UFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar" standardı kapsamında *"Likidite tehlikesi ve kredi tehlikesinin betimlenmesi, değerlenmesi ve idaresinin gösterilmesi*." konusunda finansal durum tablosunda açıklama

bulunmaktadır. 220 Finansal durum tablosunda kredi riski konusunda "*Kredi riski, müşterilerinin, müşterilerinin veya karşı tarafların sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri nedeniyle Banka'nın zarara uğraması riskidir. Banka, Irak Merkez Bankası'nın talimatları doğrultusunda risk seviyelerine limitler koyarak kredi riskini yönetir ve kontrol eder. Ayrıca Banka, müşterilerinden yeterli teminat almaktadır."* açıklamaya yer verilmiştir. Likidite riski konusunda da "*Aktif pasif yönetimi politikası, fonlama kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve vadeleri arasında eşleştirmenin yanı sıra likidite risklerine karşı önlem almak için yeterli nakit, nakit benzerleri ve alım satım yatırımları rezervi bulundurmaya çalışan ALCO tarafından yürütülmektedir*." açıklaması yapılmıştır:

Tablo 4.75: Trade bank of Iraq UFRS 8 faaliyet bölümleri standardına uyumluluk

UFRS 8 Faaliyet Bölümleri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Hasılatın Coğrafi Bölgelere Göre Bölünmesi	√	√	-	-	-

Tablo 4.75'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 8 Faaliyet Bölümleri" standardı kapsamında Hasılatın Coğrafi Bölgelere Göre Bölünmesi konusu 2019 yılından itibaren açıklanmıştır. Ayrıca banka finansal risklerden korunmak adına kredi risklerini de faaliyet bölümlendirmesi standardı kapsamında ele almıştır. 2020 Finansal durum raporunda bu husus belirtilmiştir.

Tablo 4.76: Trade bank of Iraq UFRS 10 konsolide fiannsal tablolar standardına uyumluluk

UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Konsolidasyon İşlemi Hakkında Muhasebe Politikalarını Belirtmesi	√	√	√	√	√
Konsolidasyon Metodu	√	√	-	-	-

Tablo 4.76'dan anlaşılacağı üzere, "UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar" standardı kapsamında "Bankaların Konsolidasyon İşlemi Hakkında Muhasebe Politikalarını belirtmesi" konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama yer alırken "Konsolidasyon metodu" konusunda 2018-2020 döneminde açıklama bulunmaktadır. 2020 finansal durum tablosu incelendiğinde konsolidasyon konusunda şu ifadeler yer almaktadır; *"Banka ile bağlı ortaklık arasındaki tüm bakiyeler, işlemler, gelir ve*

giderler tamamen elimine edilmiştir. Konsolide finansal tablolar, Banka yönetimi, şubeleri ve bağlı ortaklık'ın varlık, yükümlülük ve faaliyet sonuçlarını içermektedir". Bu durum UFRS-10 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.77: Trade bank of Iraq UFRS 12 diğer işletmelerdeki paylara ilişkin açıklamalar standardına uyumluluk

UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Yatırım Yaptıkları İşletmeler Üzerinde Kontrol Güçlerinin Olup Olmadığını Açıklamaları	√	√	-	-	-
Ortak Anlaşmalara İlişkin Beyanları	-	-	-	-	-

Tablo 4.77'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar" standardı kapsamında banka 2019 sonrasında gerçekleştirilen bir bağlı ortaklığa ilişkin bilgileri 2019 ve sonrasındaki finansal durum tablosunda açıklamıştır. Bağlı ortaklık dışında müşterek bir anlaşmaya sahip olmadığından incelenen tüm dönemlerde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bankanın muhasebe politikalarının UFRS-12'ye uyumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 4.78: Trade bank of Iraq UFRS 13 gerçeğe uygun değer ölçümü standardına uyumluluk

UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
GUD Değerleme Metodu	√	√	√	√	√

Tablo 4.78'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü " standardı kapsamında finansal durum tablosunda yer alan varlık ve borçların gerçeğe uygun değerle değerlenme usulü bir muhasebe politikası olarak dipnotlarda açıklanmıştır. Bu durum UFR-13 standardına uyumun sağlandığını göstermektedir.

4.4.4. Irak Ulusal Bankası

Irak Ulusal Bankası, Irak'taki şirketlere ve bireylere her türlü bankacılık hizmetini sağlamak için özel sektör kapsamında bir kamu hissedarlığı şirketi olarak 1995 yılında kurulmuştur. Bankanın elde ettiği başarıdan dolayı ve gelecekte büyümesini

desteklemek için 2013 yılının aralık ayında bankanın sermayesi 400 milyon Irak dinarından 250 milyar Irak dinarına (215 milyon ABD doları) yükseltildi.2005 yılında Capital Bank (Ürdün), National Bank of Irak'ın hisselerinin çoğunu satın aldı (%61,85), bu durum da National Bank of Irak'ın ürün ve hizmetlerini geliştirmesini, küresel olarak sağlam ayak basmasını ve ülke çapında finansal katılımını artırmasını sağladı. Capital Bank, geniş muhabir banka ağı sayesinde, Irak Ulusal Bankası'nın küresel ekonomilere açılan kapısını temsil etmekte, iç ve dış havalelerin gönderilmesini ve alınmasını kolaylaştırmakta, kredi kolaylıkları sağlamakta ve ticaret finansmanı hizmetleri sunmaktadır. Yukarıdakilere ek olarak, Irak Milli Bankası, Capital Bank'ın yatırım kolu olan Capital Investments aracılığıyla Ürdün piyasasında ve uluslararası piyasalarda müşterileri için ticari alım satım yapabilir. Ayrıca kendisine tamamen bağlı bir kuruluş olan, Palm Oasis Company aracılığıyla Irak'ta ticari alım satım hizmetleri sağlamaktadır.

Banka, büyümesini desteklemek ve müşterilerine hizmet etmek için faaliyetlerini gelişmiş bir temel bankacılık sistemi üzerinden yürütmektedir. Nitekim Capital Bank ve bağlı kuruluşları tüm hesapları denetlemek ve mali raporlarını uluslararası muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlamak için Ernst & Young'dan yardım almaktadırlar. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Capital Intelligence bankanın kredi notunu "BB" olarak verirken Irak Merkez Bankası tarafından da "iyi" olarak not aldı. Irak Ulusal Bankası'nın şu anda tüm büyük Irak şehirlerine yayılmış 18 şubesi bulunmaktadır (https://www.nbi.iq/). Irak Ulusal Bankası'ın finansal raporlarının UFRS ve UMS açısından değerlendirmesi aşağıda her bir standart konusuna ilişkin açıklama maddeler halinde verilmiştir.

- Finansal varlıkların sınıflandırılması: Irak Ulusal Bankası bankacılık alanında faaliyet gösterdiğinden iş modeli de bu temelde değerlendirilmektedir. Finansal varlıklar likiditeye göre artan veya azalan sırada sunulmaktadır. UFRS-9 kapsamında finansal varlıkların satış ve yatırım amaçlı elde tutan, mevduat toplayan ve yatırımcılara kredi sağlayan bir kurum olarak iş modeli esaslı bir sınıflandırma gerçekleştirmektedir. Satış ve yatırım amaçlı finansal varlıklar niteliklerine göre sınıflandırılarak işlem gerçekleştirilmektedir. Piyasa fiyatı, maliyet bedeli ve gerçeğe uygun değer gibi farklı değerleme

modelleri bu sınıflandırmaya yönelik olarak UFRS-9 çerçevesinde uygulanmaktadır.

- Finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle kaydı: Irak Ulusal Bankası alım satım amaçlı finansal varlıkları gerçeğe uygun değer ile değerleme yapmaktadır. Kısa dönemli piyasa karlarından yararlanmak üzere elinde bulundurduğu bu varlıkları değerleme işlemine aldığında kar zarar durumuna göre gelir tablosu hesaplarında izlemektedir. Yine faiz getirili alım satım amaçlı elde tutulan finansal araçlar elde tutulma sürelerine ilişkin tahakkuk eden faiz gelirleri gerçeğe uygun değer ve edinim maliyetleri arasındaki farklılıklar sermaye piyasası işlemleri kar veya zarar hesaplarında izlemektedir.
- Yabancı para cinsinden işlemler: Irak Ulusal Bankası bilançosunda yer alan döviz yükümlülükleri ve döviz hesaplarında toplanan varlıklar bilanço tarihinde ulusal para birimine dönüştürülerek finansal tablolara aktarılmaktadır. Banka açıklanan finansal tablolarında değerleme kuruna ilişkin ek açıklama yer almaktadır. Kur farkları ise gelir tablosunda kambiyo işlem kar ve zararlar hesabında izlenmektedir.
- Konsolide edilmeyen iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin işlemler: Irak Ulusal Bankası konsolide edilmeyen iştirak ve bağlık ortaklıklara ilişkin işlemler UFRS-9 kapsamında muhasebeleştirilmektedir. Bankanın küresel piyasada işlem gören varlıkları ve bağlı ortaklıkları piyasada oluşan değer üzerinden gerçeğe uygun değer hesaplaması yapılırken değer düşüklüğü durumunda karşılık ayırma işlemi yaparak hesap düzeltmeleri yapılmaktadır.
- Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmeleri ile Türev Ürünlere İlişkin İşlemler: Irak Ulusal Bankası vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile türev ürünlere ilişkin işlemlerini bankanın risklerini dağıtmak ve piyasada bankacılık işlemleri yapmak amacıyla elinde tutmaktadır. Alım satım amaçlı olarak opsiyon sözleşmeleri yapıldığı gibi yatırım amaçlı olarak da bu sözleşmeleri ellerinde tutmaktadır. Böylece portföy çeşitlendirmesi yaparak hem riskten kaçınılmakta hem de bankacılık faaliyetlerini sürdürerek bu sözleşmeleri diğer kuruluşlara da sunmaktadır. İlk defa banka kayıtlarına geçen bu sözleşmeler işlem maliyeti ve edinim maliyetleri ile birlikte kayıtlara alınırken sonraki dönemlerde piyasada oluşan rayiç bedeller üzerinden

değerlendirilmektedir. Bu hesaplar bilanço hesaplarına kar ve zarar oluşumunda yalnızca kar ve zarar hesaplamaları muhasebeleştirilirken sözleşmeler nazım hesaplarda izlenmektedir. Sabit faizli işlemler gerçeğe uygun değer ile değerlendirilip tahsilatı mümkün olmayacak durumlarda karşılık ayrılmakta ve zarar hesaplarına kayıtlar aktarılmaktadır. Değişken faizli varlıklarda ise swap işlemleri ile risklerden korunma sağlanmaktadır. Riskten korunma amacıyla gerçekleştirilen bu swap işlemleri kar veya zarar durumunda özkaynaklarda düzeltme işlemleri yapılmaktadır.

- Faiz Gelir ve Giderlerine İlişkin İşlemler: Irak Ulusal Bankası da UFRS-9 da belirtildiği gibi etkin faiz oranına göre faiz işlemlerini muhasebeleştirmektedir. Faiz gelir ve giderleri dönemsel bazda muhasebeleştirilmektedir. Kredi alacaklarının şüpheli duruma düşmesi durumunda karşılık ayrılmakta ve konusu kalmayan karşılıklar da yine muhasebeleştirilerek gelir tablosunda gelir olarak kaydedilmektedir.
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı ve Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklara İlişkin İşlemler: Irak Ulusal Bankası finansal varlıkların gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmesi sonrası oluşan fiyat farkı kar zarar hesaplarına aktarılmaktadır. Finansal varlıkların UFRS-9 kapsamında sınıflandırılması yapılarak kısa vadeli ve uzun vadeli finansal varlıklar ile alım satım amaçlı finansal varlıklar ve yatırım amaçlı finansal varlıkların sınıflandırılması gerçekleştirilmektedir. Bu bakımdan finansal varlıklar piyasa rayici fiyatlandırma, edinim maliyetleri ve ek işlem maliyetleri üzerinden kayda alınma ve gerçeğe uygun değerle değerleme şeklinde farklı hesaplama modellerini birlikte kullanmaktadır. Finansal varlıkların Kar / zarar işlemlerinin gerçeğe uygun değer farkı fiyat dalgalanmaları veya mevcut piyasa benzer unsurları veya kar üretmek için, gerçeğe uygun finansal varlıklar olarak sınıflandırılmaktadır. Yine türev finansal araçlar da UFRS-9 kapsamında muhasebeleştirilmektedir.
- Vadesi gelmemiş yatırım araçları ve satma amaçlı elde tutulan finansal enstrümanlara ilişkin işlemler: Irak Ulusal Bankası vadesi gelmemiş yatırım araçları ve satma amaçlı elde tutulan finansal enstrümanlara ilişkin işlemlerde maliyet değeri üzerinden kayda alınmakta ve sonraki süreçte gerçeğe uygun değerle değerleme işlemi yaparak kayıtları güncellemektedir. Değer

azalışının somut hale geldiği durumlarda karşılık ayırma işlemi ile hesap düzeltilmekte değer artışı olduğu durumda ise iptal edilmekte ya da gelir tablosu hesaplarına aktarılarak kar hesapları ile muhasebeleştirme işlemi yapılmaktadır.

Aşağıda Tablo 4.79 ve Tablo 4.105 arasında finansal durum raporlarında yer alan dipnot açıklamalarının uluslararası standartlara uyumu ele alınmıştır.

Tablo 4.79: Irak ulusal bankası UMS 1 finansal tabloların sunuluşu standardına uyumluluk

UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların, Finansal Tabloların UFRS'lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
"Bankaların Finansal Tabloların Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini Dipnotlarda İfade Etmeleri	√	√	√	√	√
"Banka Finansal Tabloların Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri İçin Tatbik Edilen Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	√	√	√	√
"Banka Finansal Tabloların Tutanak Tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda Beyanlarda Bulunulması"	-	-	-	-	-
"Bankaların Finansal Tablolar Setini Tatbik Etmeleri"	√	√	√	√	√
"Bankaların Finansal Durum Tablolarını Özet ya da Ayrıntılı Olarak Sunmaları"	√	√	√	√	√
"Bankalarda Dengelemin "Finansal Durum Tablosu" Şeklinde Tanımlandırılması"	√	√	√	√	√
"Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
"Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi ile İlgili Açıklama Yapmaları"	√	√	√	√	√
"Bankaların Hasılat Çizelgeleri Ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri"	√	√	√	√	√
"Hasılat ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri"	√	√	√	√	√
"İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri"	√	√	√	√	√
"Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri"	√	√	√	√	√
"Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu	√	√	√	√	√

Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri”					
“Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat Ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından ve Toplam Gelirlerinden Ana Ortalığa ve Azınlığa Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Öz Sermaye Değişim Çizelgelerini Finansal Tablolar Setlerinde Yer Alan Başka Finansal Tablolarla Beraber Eşit Seviyede Öneme Sahip Olarak Arz Etmeleri”	√	√	√	√	√
“Banka Finansal Tabloların Tek Bir Bankaya Veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması”	√	√	√	√	√
“Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci için Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları”	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolarda Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	-
“Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama Yerleri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri”	√	-	√	√	√
“Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu”	√	√	√	√	√
“Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu”	√	√	√	√	√
“Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri”	√	√	√	√	√
“Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı”	√	√	√	√	√
“Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı(Zararı)”	√	√	√	-	√
“Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri”	√	√	-	√	√

Tablo 4.79’dan anlaşılacağı üzere, “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” standardı kapsamında “Banka finansal tablolarında tutanak tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda beyanlarda bulunulması” konusunda incelenen dönemlerin tümünde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. “*Bankalarda devam ettirilen ve sonlandırılan çalışma kazancı(zararı)*” konusunda 2017 yılında “*Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri*” konusunda 2019 yılında ve “*Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri*” konusunda 2018 yılında yayınlanan

finansal durum raporlarında dipnot açıklama bulunmamakta diğer konular ve dönemlerde dipnot açıklamasına yer verilmiştir.

Tablo 4.80: Irak ulusal bankası UMS 7 nakit akış tabloları standardına uyumluluk

UMS 7 Nakit Akış Tabloları	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi	√	√	√	√	√
Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletme Çalışmalarından Kaynaklı Nakit Akışlarının Raporlanma Yöntemi	√	√	√	√	√
Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış Çizelgelerinde Raporlamaları	√	√	√	√	√
Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması	√	√	√	√	√
Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Vergi Kaynaklı Nakit Akışlarını Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.80'den anlaşılacağı üzere "UMS 7 Nakit Akış Tabloları" standardı kapsamında tabloda yer alan tüm konularda incelenen tüm dönemlerde dipnot açıklamasına yer verilmiş olup UMS-7 standardına uyumlu olduğu görülmektedir.

Tablo 4.81: Irak ulusal bankası UMS 8 muhasebe politikalrı, muhasebe politikalarında değişiklikler ve hatalar standardına uyumluluk

UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Başlığının Banka Finansal Tabloların Belirtilmesi"	-	-	√	√	√
"Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin Zaruri Tatbik Tarihinin Banka Dipnotlarında Belirtilmesi"	-	-	√	√	√
"Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin İlk Tatbikinde Banka Finansal Tablolara Etkisinin Belirtilmesi"	-	-	√	√	√
"Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS'nin ya da Sabit Olmayan Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Gerçekleştirilmesi"	-	-	√	√	√

Tablo 4.81'den anlaşılacağı üzere, "UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar" standardı kapsamında 2018 yılında yayınlanan değişiklikler dikkate alınarak 2019 ve sonrasında finansal durum raporlarında Tabloda yer alan konularda dipnot açıklamalarına yer verilmiştir. UMS-8 standardına uyum olduğu görülmektedir.

Tablo 4.82: Irak ulusal bankası UMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardına uyumluluk

UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Banka Finansal Tablolarına Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tablolara Tasdik Eden Tarafların Açıklanması"	√	√	√	√	√
"Tashihe İhtiyaç Olmayan Olayın Mali Yankısı veya Böyle Bir Yankıya Dair Öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması"	-	-	-	-	-

Tablo 4.82'den anlaşılacağı üzere "UMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar" standardı kapsamında "*Banka Finansal Tabloların Yayımı için Onay Tarihi ile Finansal Tabloların tasdik eden Tarafların Açıklanması*" konusunda incelenen tüm dönemlerde finansal durum raporunda açıklama yer alırken "*Tashihe ihtiyaç olmayan Olayın mali yankısı veya Böyle Bir yankıya Dair öngörünün Yapılamadığı Bilgisinin Açıklanması*" konusunda herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.83: Irak ulusal bankası UMS 12 gelir (kurumlar) vergisi standardına uyumluluk

UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri"	√	√	-	-	-
"Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tabloların Raporlamaları"	√	√	√	√	√

Tablo 4.83'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 12 Gelir (Kurumlar) Vergisi" standardı kapsamında "*Bankaların Tecil Edilmiş Vergi Varlıkları ve Tecil Edilmiş Vergi Borçlarını Mahsup Etmeleri*" konusunda 2019 ve sonrası finansal durum raporunda açıklama bulunmakta 2018 öncesinde bulunmamaktadır. "*Bankaların Tecil Edilmiş*

Vergi Varlığı ile Ertelenmiş Vergi Borcunu Finansal Durum Tablolarında Raporlamaları" konusunda ise incelenen tüm dönemlerde dipnot açıklamasına yer verilmiştir. UMS-12 standardına uyum söz konusudur. Raporlar incelendiğinde ise bu dönemlerde mahsuplaşma kaydının olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.84: Irak ulusal bankası UMS 16 maddi duran varlıklar standardına uyumluluk

UMS 16 Maddi Duran Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Maddi Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesi"	√	√	√	√	√
"Kullanılan Aşınma Payı Metotları Hakkındaki Beyanlar"	√	√	√	√	√
"Bankaların Maddi Duran Varlıklarının Faydalı Ömürlerini Açıklayıp Açıklamadıkları"	√	√	√	√	√
"Bankalarda Maddi Duran Varlıkların İlerleyen Zamanlarda Değerlemesi"	√	√	√	√	√

Tablo 4.84'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 16 Maddi Duran Varlıklar" standardı kapsamında Tabloda yer alan tüm konularda incelenen tüm dönemlerde dipnot açıklaması bulunmaktadır. Ayrıca maddi duran varlıkların değerleme yöntemi amortisman ve itfa payları olarak da açıklanmıştır. Bu durum UMS-16 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 4.85: Irak ulusal bankası UMS 18 hasılar standardın uyumluluk

UMS 18 Hasılat	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Hasılatın Özünün Arz Edilmesi ile İlgili Beyanlar"	√	√	√	√	-
"Banka Gelirlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının Saptanması"	√	√	√	-	-
"Hasılatın Muhasebeleştirilmesine İlişkin Muhasebe Politikası"	√	√	√	-	-

Tablo 4.85'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 18 Hasılat" standardı kapsamında "Bankaların hasılat çizelgelerinde hasılatın özünün arz edilmesi ile ilgili beyanlar" konusunda 2017 yılı ve sonrasında *"Banka Gelirlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının Saptanması*" konusunda 2018 sonrasında "Hasılatın Muhasebeleştirilmesine İlişkin Muhasebe Politikası" konusunda 2018 sonrasında

yayınlanan finansal durum raporlarında açıklama bulunmaktadır. 2018 sonrası değerlendirildiğinde UMS-18 standardına uyum olduğu görülmektedir.

Tablo 4.86: Irak ulusal bankası UMS 19 çalışanlara sağlanan faydalar standardına uyumluluk

UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Belirtilmiş Çıkar Planlarıyla İlgili Mükellefiyetleri için Tatbik Ettikleri Aktüeryal Değerleme Yöntemi"	-	-	-	-	-
"Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Varsayımlar Kapsamındaki Demografik Varsayımlar"	-	-	-	-	-
"Bankaların Tatbik Ettikleri Aktüeryal Faraziyeler Çerçevesindeki Mali Varsayımlar"	-	-	-	-	-
"Bankaların Aktüeryal Kazanç ve Kayıplarını Diğer Detaylı Hasılatlarına Yansıtılmalar"	-	-	-	-	-

Tablo 4.86'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" standardı kapsamında finansal durum tablolarında herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Çalışanların aktüeryal bilgilerine yer verilmemiştir. Irak'ta çalışanların emeklilikleri devlet tarafından tüm özel ve kamu teşebbüslerinden prim kesintilerinin toplanması yoluyla sağlanmaktadır. Bu nedenle aktüeryal değerlendirme şirketler tarafından yapılmamaktadır.

Tablo 4.87: Irak ulusal bankası UMS 21 kur değişiminin etkileri standardına uyumluluk

UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları meblağı	√	√	√	√	√

Tablo 4.87'den anlaşılacağı üzere, "UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri" standardı kapsamında "*Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı*" konusunda tüm dönemlerde finansal durum tablolarında dipnot açıklamalarına yer verilmiştir

Tablo 4.88: Irak ulusal bankası UMS 23 borçlanma maliyetleri standardına uyumluluk

UMS 23 Borçlanma Maliyetleri	2020	2019	2018	2017	2016
"Bankaların İlgili Dönem Boyunca Etkinleştirdikleri Borçlanma Maliyetlerini Açıklamaları	√	√	√	-	-
"Bankaların Etkinleştirilebilecek Borçlanma Maliyeti Tutarının Belirlenmesinde Kullandıkları Etkinleştirme Oranını Beyan Etmeleri"	√	√	√	-	-

Tablo 4.88'den anlaşılacağı üzere, "UMS 23 Borçlanma Maliyetleri" standardı kapsamında borçlanma maliyetine ilişkin standardın 2018 yılı itibariyle finansal durum raporlarında standarda uyum hale getirildiği görülmektedir.

Tablo 4.89: Irak ulusal bankası UMS 24 ilişkili taraf açıklamaları standardına uyumluluk

UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 4.89'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları" standardı kapsamında "*Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması*" ve "*Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi*" konusunda finansal durum raporunda açıklama yer almaktadır. Banka Capital Bank (Ürdün), Capital Investments ve Palm Oasis Company şirketleri ile ilişkili olarak finansal durum raporunda ilişkili taraf hesaplarında görülmektedir. Dipnotlarda da ilişkinin detayları açıklanmıştır.

Tablo 4.90: Irak ulusal bankası UMS 26 Emeklilik fayda planları standardına uyumluluk

UMS 26 Emeklilik Fayda Planları	2020	2019	2018	2017	2016
	-	-	-	-	-

Tablo 4.90'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 26 Emeklilik Fayda Planları" standardı kapsamında diğer bankaların finansal durum raporlarında olduğu gibi Irak devleti

sosyal güvenlik sisteminden dolayı bankalarda çalışanlara yönelik olarak "Emeklilik Fayda Planları" bulunmamaktadır. Dolayısıyla dipnot açıklamaları bulunmamaktadır.

Tablo 4.91: Irak ulusal bankası UMS 28 iştiraklerdeki ve iş ortaklarındaki yatırımlar standardına uyumluluk

UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Öz Sermaye Metodu Tatbikatları	√	√	√	√	√
Bankaların İştiraklerini ve İş Ortaklıklarını Finansal Durum Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Katılımdan Kaynaklanan Kazanç veya Hasarlarını Hasılat Çizelgelerinde Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankanın İş Ortaklığındaki Payı ile İlişkili Olarak Maruz Kaldığı Koşullu Borçlar ve Diğer Ortak Girişimcilerle Müştereken Maruz Kaldıkları Her Bir Koşullu Borçtaki Payı	√	√	√	√	√

Tablo 4.91'den anlaşılacağı üzere, "UMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar" standardı kapsamında bankanın iş ortaklığı ve iştirakleriyle olan ilişkili taraf işlemlerini finansal durum tablolarında göstermekte olup tabloda yer alan açıklamalar konusunda tam bir uyum söz konusudur.

Tablo 4.92: Irak ulusal bankası UMS 32 fiannsal araçlar: Sunum standardına uyumluluk

UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	√	√	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	√	√	-	-	-
Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 4.92'den anlaşılacağı üzere, "UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum" standardı kapsamında "Mali Varlıkların Sınıflarına Göre kategorize edilmesine dair Bilgi" ve "Mali Borçların kategorize edilmesine dair Bilgi" konusunda 2018 ve öncesinde açıklama bulunmazken son yayınlanan 2020 finansal durum raporunda ve 2019 yılında yayınlanan finansal durum raporunda yer almaktadır. "Bankaların mali Varlık ve Borçlarının açıklık kazandırarak arz etmeleri" konusunda ise incelenen tüm

finansal durum raporlarında finansal varlık ve borçların net değerleri değerleme işlemine tabi tutulduktan sonra yer almaktadır. Değerleme ile ilgili de ayrıca dipnot açıklamaları bulunmaktadır.

Tablo 4.93: Irak ulusal bankası UMS 33 hisse başına kazanç standardına uyumluluk

UMS 33 Hisse Başına Kazanç	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankanın Pay Başına Kar Standardına İlişkin Muhasebe Politikasını Belirtmesi	-	-	-	-	-
Bankanın Devam Ettirdiği Çalışmalar Üzerinden Adi Ve Sulandırılmış Hisse Senedi Başına Düşen Kâr ya da Zarar Meblağını Betimlemeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.93'den anlaşılacağı üzere, "UMS 33 Hisse Başına Kazanç" standardı kapsamında Banka Irak Devletinde menkul kıymetler borsası bulunmadığından hisse senetlerini halka arz etmemiştir. Bununla birlikte bağlı ortaklıklar tarafından konsolide edilen yabancı ülkelerde bankaya sermaye aktarımı sağlanmaktadır. UMS-33 hisse başına kazanç standardı kapsamında inceleme yapılamamaktadır.

Tablo 4.94: Irak ulusal bankası UMS 36 varlıklarda değer düşüklüğü standardına uyumluluk

UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının Belirtilmesi	√	√	√	√	√
Değer Düşüklükleri Hasılat Çizelgesinde Belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 4.94'den anlaşılacağı üzere, "UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü" standardı kapsamında "*Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının Belirtilmesi*" ve "*Değer Düşüklükleri Hasılat Çizelgesinde Belirtilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi*" konusunda finansal durum raporunda dipnot açıklaması incelenen tüm dönemlerde bulunmaktadır. UMS-36 standardına tam uyum söz konusudur.

Tablo 4.95: Irak ulusal bankası UMS 37 karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar standardına uyumluluk

UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablolarında Raporlanmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Karşılıklarını Finansal Durum Tablolarına Aktarılmaları için Gerekli Şartlarla İlgili Yaptıkları Beyanlar	√	√	√	√	√
Bankaların Ayırdıkları Karşılıkların Öngörülmesinde Kullanılan Metotlar	√	√	√	√	√
Her Bir Karşılık Sınıfı için Dönem Başı ve Dönem Sonu Defter Değerinin Belirtilmesi	√	√	√	√	√
Koşullu Varlıkların Dipnotlarda Belirtilmesine	-	-	-	-	-
Koşullu Borçların Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.95'den anlaşılacağı üzere, "UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar" standardı kapsamında karşılıklar konusunda tabloda yer alan konularda dipnot açıklamalar bulunmakla birlikte koşullu varlık ve borçlar hakkında dipnot açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.96: Irak ulusal bankası UMS 38 maddi olamayan duran varlıkklar standardına uyumluluk

UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
"Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İlk Muhasebeleştirmeleri"	√	√	√	√	√
"Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İzleyen Dönemlerde Ölçümleri"	√	√	√	√	√
Belirli Faydalı Ömürlü Maddi Olmayan Duran Varlıkların Hangi Ödeme Metodu ile Ödendiğine İlişkinin Bilginin Bulunması"	√	√	√	√	√
"Bankaların Limitsiz Faydalı Ömre Sahip Olan Maddi Olmayan Duran Varlıklarını Ödeyip Ödemedikleri"	√	√	√	√	√

Tablo 4.96'dan anlaşılacağı üzere, "UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar" standardı kapsamında bankanın maddi olmayan duran varlıkları muhasebeleştirme ve değerleme konusunda dipnot açıklaması incelenen tüm dönemlerde bulunmaktadır. Yabancı sermayeye de sahip olan ve bu nedenle yurtdışı bağlı ortaklıklar arasındaki konsolidasyon amacıyla bankacılık diğer bankalara göre erken dönemde bilişim

sistemlerine entegrasyonunun sağlandığı bilinmektedir. Bu nedenle maddi olmayan duran varlıklara ilişkin itfa payları ve teknik risklere ilişkin tahminlemeler ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Tablodan da anlaşılacağı üzere UMS 38 standardına tam uyum söz konusudur.

Tablo 4.97: Irak ulusal bankası UMS 39 fiansal araçlar: Muhasebeleştirme ve ölçme standardına uyumluluk

UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Kredi ve Alacakların Ödenmiş Maliyetle Değerlenmesine İlişkin Değerlendirme	√	√	√	√	√
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kazanç veya Hasara Aktarılan Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi	√	√	√	√	√
Satılmaya Hazır Mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Ölçümlenmesi	√	√	√	√	√
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Mali Varlıkların Ödenmiş Maliyetle Raporlanmasına İlişkin Değerlendirme	√	√	√	√	√
Mali Varlıkların Ödenmesinde Kullanılan Aktif Faiz Oranı Hakkında Açıklama	√	√	√	√	√
Bankaların Mali Riskten Korunma Muhasebesi Çerçevesindeki Türev Ürünlerini Hangi Riskten Korunmak Amacıyla Kullanıldıkları Belirtmeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.97'den anlaşılacağı üzere, "UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" standardı kapsamında "Bankaların mali Riskten Korunma Muhasebesi çerçevesindeki Türev Ürünlerini Hangi Riskten Korunmak Amacıyla Kullanıldıkları belirtmeleri" konusunda incelenen tüm dönemlerde herhangi bir açıklama bulunmazken diğer tabloda yer alan diğer konularda açıklama bulunmaktadır. Genel anlamda UMS-39 Finansal araçlar standardına uyum söz konusudur.

Tablo 4.98: Irak ulusal bankası UFRS 2 hisse bazlı ödemeler standardına uyumluluk

UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Pay Temelli Ödeme Anlaşmalarının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.98'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler" standardı kapsamında bankanın hisse başına ödeme anlaşması olmadığından incelenen tüm dönemlerinde finansal durum raporlarında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4. 99: Irak ulusal bankası UFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler standardına uyumluluk

UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Muhasebe Politikalarını Belirtmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Satış Amacıyla Elde Tuttukları Duran Varlıklarını Finansal Durum Tablolarında Ayrı Bir Kalem Olarak Kategorize Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Borçlarını Finansal Durum Tablolarında Ayrı Bir Kalem Olarak Raporlamaları	-	-	-	-	-
Bankaların Detaylı Hasılat Çizelgelerinde Devam Ettirilen ve Sona Erdirilen Çalışma Hasılatlarını Ayrı Olarak Göstermeleri	-	-	-	-	-

Tablo 4.99'dan anlaşılacağı üzere, "UFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler" standardı kapsamında "*Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Muhasebe Politikalarını belirtmeleri*" ve "*Bankaların Satış Amacıyla Elde Tuttukları Duran Varlıklarını Finansal Durum Tablolarında Ayrı Bir Kalem Olarak kategorize etmeleri*" konusunda finansal durum raporunda 2016-2020 döneminde açıklama bulunmaktadır. "*Bankaların Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklarıyla İlgili Borçlarını Finansal Durum Tablolarında Ayrı Bir Kalem Olarak Raporlamaları*" Ve "*Bankaların Detaylı Hasılat Çizelgelerinde Devam Ettirilen Ve Sona Erdirilen Çalışma Hasılatlarını Ayrı Olarak Göstermeleri*" hususunda ise incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmamaktadır. Bu durum UFRS-5 standardına tam uyum sağlanmadığını göstermektedir.

Tablo 4.100: Irak ulusal bankası UFRS 7 finansal araçlar: Açıklamalar standardına uyumluluk

UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar	2020	2019	2018	2017	2016
Likidite Riski ve Kredi Riskinin Tanımlanması, Ölçümlenmesi ve Yönetiminin Açıklanması	√	√	-	-	-

Tablo 4.100'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar" standardı kapsamında "Likidite tehlikesi ve Kredi tehlikesinin betimlenmesi, değerlenmesi ve idaresinin gösterilmesi konusunda 2019-2020 döneminde açıklama bulunurken diğer dönemlerde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Ayrıca 2020 yılı finansal durum raporunda piyasa riski, (kur riski, gerçeğe uygun değer faiz oranı riski, fiyat riski ve nakit akış faiz oranı riskini içerir), kredi riski ve likidite riski ayrı ayrı ele alınmıştır.

Tablo 4.101: Irak ulusal bankası UFRS 8 faaliyet bölümleri standardına uyumluluk

UFRS 8 Faaliyet Bölümleri	2020	2019	2018	2017	2016
Hasılatın Coğrafi Bölgelere Göre Bölünmesi	-	-	-	-	-

Tablo 4.101'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 8 Faaliyet Bölümleri" standardı kapsamında Gelirin Coğrafi Bölgelere Göre ayrılması konusunda incelenen dönemlerde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bununla birlikte bankada uygulanan muhasebe bilgi sistemi üzerinden hasılatın şube şube değerlendirildiği bilinmektedir. Konsolidasyon sonrası finansal durum raporunda bu durum açıklanmamıştır.

Tablo 4.102: Irak ulusal bankası UFRS 10 konsolide fiannsal tablolar sandardına uyumluluk

UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Konsolidasyon İşlemi Hakkında Muhasebe Politikalarını Belirtmesi	√	√	√	√	√
Konsolidasyon Metodu	√	√	√	√	√

Tablo 4.102'den anlaşılacağı üzere, "UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar" standardı kapsamında "Bankaların Konsolidasyon İşlemi Hakkında Muhasebe

Politikalarını belirtmesi" ve "Konsolidasyon metodu" incelenen tüm dönemlerde (2016-2020) finansal durum raporlarında dipnot açıklamasına yer verilmiştir. Bağlı ortaklılara ve iştiraklere ilişkin sermaye oranları açıkça belirtilmiş ve Konsolidasyon metodu açıklanmıştır. Bu durum UFRS-10 standardına uyum sağlandığını göstermektedir.

Tablo 4.103: Irak ulusal bankası UFRS 12 diğer işletmelerdeki paylara ilişkin açıklamlar standardına uyumluluk

UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Pa,ylara İlişkin Açıklamalar	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Bankaların Yatırım Yaptıkları İşletmeler Üzerinde Kontrol Güçlerinin Olup Olmadığını Açıklamaları	√	√	√	√	√
Ortak Anlaşmalara İlişkin Beyanları	-	-	-	-	-

Tablo 4.103'ten anlaşılacağı üzere, "UFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar" standardı kapsamında "*Bankaların Yatırım Yaptıkları İşletmeler Üzerinde Kontrol Güçlerinin Olup Olmadığını Açıklamaları*" konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunurken "*Ortak Anlaşmalara İlişkin beyanları*" konusunda incelenen tüm dönemlerde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Tablo 4.104: Irak ulusal bankası UFRS 13 gerçeğe uygun değer ölçümü standardına uyumluluk

UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
GUD Değerleme Metodu	√	√	√	√	√

Tablo 4.104'ten anlaşılacağı üzere, "UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı" standardı kapsamında finansal durum tablosunda finansal varlık ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerle değerlenerek muhasebeleştirildiği ve bu değerin nasıl elde edildiği açıklanmıştır. Bu durum UFRS-13 standardına uyum sağlandığını göstermektedir.

- Diğer muhasebe işlemlerine ilişkin açıklamalar: Araştırma konusu olan dört bankada ortak olarak açıklama yapılan ve bazı bankaların finansal tablolarında yer almayan hususlar aşağıda yer alan tablo 4.105'te açıklanmıştır.

Tablo 4.105: Banka finansal tablo dipnotlarına ilişkin açıklamların dağılımı

Bankaların Dipnotlarında Yer Alan Açıklamalar	Irak Ticaret Bankası	Irak Rafidain Bankası	Trade Bank of Iraq/Irak Ticaret Bankası	Irak Ulusal Bankası/Irak Ulusal Bankası
Sermaye Yönetimi Hakkında Açıklama	√	-	√	-
Gelir tablosu ve kapsamlı gelir tablosu bulunma durumu (UMS-1)	√	√	-	√
Giderlerin çeşit ve fonksiyona göre sınıflandırılma durumu		√	√	√
Diğer kapsamlı gelir unsurlarının net tutarla belirtilmesi (UMS-1)	√	√	√	√
Bankaların olağandışı gelir ve olağandışı gider kalemlerini gelir tablolarında sunma durumları	√	√	√	√
Bankaların gelir tablosunda netleştirme yapma durumu (UMS-1)	-	√	-	-
Dönem kar ve zarar hesaplarında bağlı ortaklık ve iştiraklere ilişkin açıklama	-	√	√	√
Finansal Tablolarda raporlama döneminin belirtilmesi (UMS-1)	√	√	√	√
Finansal Tablolarda para biriminin belirtilmesi (UMS-1)	√	√	√	√
Net faiz gelirinin finansal tablolarda sunumu	-	√	√	√
Temettü Gelirlerinin Gelir Tablosunda Raporlanma durumu	√	√	-	√
Bankalarda ticari kârın/zararın kapsamı (UMS-12)	√	√	√	√
Finansal varlıklara ilişkin değer düşüş karşılıkları gösterilmesi durumu	√	√	√	√
Bankaların nakit akış tablosu sunumları (UMS-7)	-	√	√	-
Faiz giderlerinin nakit akış tablosunda ayrı raporlanma durumu	-	√	-	-
Temettü gelirlerinin raporlanma durumu (UMS-7)	√	√	√	-
Nakit akış tablolarında temettü ödemelerini raporlama durumu (UMS-7)	-	√	√	√
Döviz Kuru farklarının nakit akış tablolarında gösterilme durumu (UMS-7)	√	√	√	-
Muhasebe politika değişikliklerine ilişkin bilgilerin açıklanması (UMS-8)	√	√	√	√
Finansal tabloların onaylanma durumlarına ilişkin açıklamalar (UMS-10)	√	√	√	√
Gelir Vergisine ilişkin açıklamalar (UMS-12)	√	√	√	√
Maddi Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesine (UMS-16)	√	√	√	-
Maddi Duran Varlıklara Amortisman Ayrılması (UMS-16)	√	√	√	√
Maddi Duran Varlıklarının Faydalı Ömürlerinin dipnotlarda	-	√	√	-

açıklanma durumu (UMS-16)				
Maddi Duran Varlıkların değerlemesine ilişkin açıklamalar (UMS-16)	√	√	√	√
Banka gelirlerinin değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının saptanması durumu (UMS-18)	√	√	√	√
Kur Değişiminin Etkileri (UMS-21)	√	√	√	√
Kazanç veya hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları meblağı (UFRS-9) (UMS-39)	√	√	√	√
Borçlanma Maliyetleri (UMS-23)	√	√	√	-
Bankaların İştiraklerinden Kaynaklanan Kâr Veya Zararlarını Gelir Tablolarında Sunma Durumları (UMS-28)	√	√	√	√
Finansal Araçlar (UMS-32)	√	√	√	√
Finansal Borçların Sınıflandırılmasına (UMS-32)	√	-	√	√
Varlıklarda Değer Düşüklüğü (UMS-36)	√	√	√	√
Bankaların Karşılıklarını mali Durum çizelgelerinde Raporlanmaları (UMS-37)	√	√	√	√
Her Bir Karşılık Sınıfı İçin Dönem Başı ve Dönem Sonu Defter Değerinin Gösterilmesi (UMS-37)	-	√	√	√
Koşullu Varlıkların Dipnotlarda Açıklanması Durumu	√	√	√	√
Bankaların Maddi Olmayan Duran Varlıklarını İlk Muhasebeleştirmesinde maliyet yönteminin kullanılması (UMS-38)	√	√	√	√
Kredi ve Alacakların İtfa Edilmiş Maliyetle Değerlenmesine (UMS-39) UFRS-9	√	√	√	√
Gerçeğe Uygun Değer Farkı kazanç veya hasara aktarılan mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle ölçümlenmesi Durumu	√	√	√	√
Satılmaya Hazır Finansal Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle Değerlendirilmesi Durumu	√	√	√	√
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıkların İtfa Edilmiş Maliyetle Raporlanması Durumu	√	√	√	√
Finansal Varlıkların İtfasında Kullanılan Etkin Faiz Oranı açıklamaları	√	√	√	√
Bankaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Varlıklarını ve Durdurulan Faaliyetlerini Finansal Durum Tablosunda Ayrı Bir Kalem Olarak Gösterme Durumu	-	√	√	-
("x" banka finansal tablosunda açıklama yapıldığını "-" ise herhangi bir açıklama yapılmadığını göstermektedir				

Tablo 5.105'den de anlaşılacağı üzere aşağıda yer alan hususlar tüm banka finansal raporlamalarında açıklama olarak yer alırken diğer hususların bazı bankalarca uygulanmadıkları bunların da muhasebe politikalarından kaynaklandığı açıktır.

- Diğer kapsamlı gelir unsurlarının net tutarla belirtilmesi (UMS-1)
- Bankaların olağandışı gelir ve olağandışı gider kalemlerini gelir tablolarında sunma durumları

- Finansal Tablolarda raporlama döneminin belirtilmesi (UMS-1)
- Finansal Tablolarda para biriminin belirtilmesi (UMS-1)
- Bankalarda ticari kârın/zararın kapsamı (UMS-12)
- Finansal varlıklara ilişkin değer düşüş karşılıkları gösterilmesi durumu
- Muhasebe politika değişikliklerine ilişkin bilgilerin açıklanması (UMS-8)
- Finansal tabloların onaylanma durumlarına ilişkin açıklamalar (UMS-10)
- Gelir vergisine ilişkin açıklamalar (UMS-12)
- Maddi duran varlıklara amortisman ayrılması (UMS-16)
- Maddi Duran Varlıkların değerlemesine ilişkin açıklamalar (UMS-16)
- Banka gelirlerinin değerlendirilmesine İlişkin Muhasebe Politikasının saptanması durumu (UMS-18)
- Kur değişiminin etkileri (UMS-21)
- Kazanç veya hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları meblağı (UFRS-9) (UMS-39)
- Bankaların iştiraklerinden kaynaklanan kâr veya zararlarını gelir tablolarında sunma durumları (UMS-28)
- Finansal araçlar (UMS-32)
- Varlıklarda değer düşüklüğü (UMS-36)
- Bankaların Karşılıklarını mali Durum çizelgelerinde Raporlanmaları (UMS-37)
- Koşullu varlıkların dipnotlarda açıklanması durumu
- Bankaların maddi olmayan duran varlıklarını ilk muhasebeleştirmesinde maliyet yönteminin kullanılması (UMS-38)
- Kredi ve alacakların itfa edilmiş maliyetle değerlenmesine (UMS-39) UFRS-9)
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı kazanç veya hasara aktarılan mali Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerle ölçümlenmesi durumu
- Satılmaya hazır finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesi durumu
- Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların itfa edilmiş maliyetle raporlanması durumu
- Finansal varlıkların itfasında kullanılan etkin faiz oranı açıklamaları

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma, 2016-2020 yılları arasında Irak'ta bankacılık sektöründe faaliyet gösteren dört bankanın muhasebe politikalarının şekillenmesinde muhasebe ve raporlama standartlarının ne derece etkili olduğunun belirlenmesi incelenmiştir. Araştırma kapsamında Irak'ta faaliyet yürüten Irak Ticaret Bankası, Irak Rafidain Bankası, Trade Bank of Iraq/Irak Ticaret Bankası ve Irak Ulusal Bankası/Irak Ulusal Bankalarının seçilmesi finansal tablolarının halka açık olarak ilan edilmesi ve konu kapsamında finansal tablolara erişim kısıtının olmamasından kaynaklanmaktadır. Irak'ta yaklaşık 15 yıldır Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının muhasebeleştirme usullerinde kullanıldığı bilinmektedir. Uluslararası finans sistemine olan bağlılık sebebiyle bankaların standartlara uyum düzeyinin yüksek olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte yasal çerçevelerin belirlenmesi aşamasında tercihli olarak sunulan bu uygulamaların birçok şirket tarafından hala adaptasyon sorunlarına yol açtığı bilinmektedir. Irak Muhasebe ve Denetleme Birimi UFRS güncellemelerini Irak Muhasebe sistemine uygun olarak yönergeler halinde düzenlemeye devam etmektedir. Çalışma muhasebe politikalarının belirlenmesinde uluslararası muhasebe standartları ve finansal raporlama standartlarının etkisini ortaya koyma amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda özel olarak UFRS-9 kapsamında finansal varlıkların sınıflandırılması ve finansal varlıkların değerleme usullerinin belirlenmesinde uygulanan muhasebe işlemlerini ve diğer muhasebe ve finansal raporlama standartlarının bankalar tarafından nasıl uygulandığı ortaya konulmuştur. Belirlenen 43 muhasebe ve finansal raporlama standardının finansal tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında en az bir banka tarafından uygulanıyor olduğu sonucuna varılmıştır. Bu muhasebe standartlarının bir kısmı tüm bankalarca kullanılmakta bazı standartlar ise tercihli politika uygulamaları sebebiyle bazı bankalarca kullanılmamaktadır. Farklılıklar olsa da örneklemde yer alan tüm bankaların UFRS ve UMS uyum düzeyleri benzer seviyelerdedir. Bankacılık kanunları ve uluslararası akreditasyon sebebiyle uluslararası standartlar bankacılık sektöründe zorunlu olarak uygulanmaktadır. Irak'ta kurulu bankaların bir kısmı uluslararası ölçekte mevduat ve ticari bankacılık faaliyeti yürüttüğünden bu bankaların Irak muhasebe sisteminde olmasa bile

uygulamak zorunda olduğu bilinmektedir. 2004 yılı sonrası Irak'ta Ticaret hukuku ve şirketler hukuku alanında yapılan düzenlemelerle birlikte UMS, UFRS birçok sektörde uygulanmaya başlanmıştır.

Bankaların tamamı UMS-1 kapsamında gerekli görülen tüm finansal tablolarını kullanıcılara sunmuşlardır. 2004 yılı sonrasındaki finansal tabloların çok daha özet ve inceleme raporları şeklinde sunulmuş iken 2019-2020 yıllarında sunulan raporlamaların oldukça geniş düzeyde ele alındığı ve uluslararası standartlara uyumunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Özet tabloların dipnot açıklamaları ile birlikte daha detaylı olarak sunulduğu görülmüştür. Finansal durum tablosu olarak yer alan bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu gibi tabloların yer aldığı yıllık raporlarda gelir unsurlarının UMS-1 kapsamında net tutarla belirtildiği görülmüştür. Bankalar finansal durum tablosunda varlık ve yükümlülüklerini özet olarak sunarken dipnot açıklamaları ile detaylandırmışlardır. Format konusunda farklılıklar bulunmakla birlikte benzerliklerde bulunmaktadır. Daha yerel ölçekteki bankaların finansal durum tabloları Arapça olarak hazırlanmış iken ulusal ve uluslararası şube bulunduran bankaların İngilizce sunumlar yaptığı da görülmüştür.

Bankaların olağandışı gelir ve olağandışı gider kalemlerini gelir tablolarında sunma durumları incelendiğinde standart kapsamında gelir ve gider unsurlarının tamamı bankalar tarafından rapora yansıtılmıştır. Olağandışı gelir ve olağandışı gider kalemlerini gelir tablolarında sunulmuştur. Standardın gerekli gördüğü gelir gider unsurlarının tamamı bankalar tarafından raporlanmıştır. Standardın, bu unsurların iki ya da tek tabloda sunulabileceği yönündeki maddesine tüm bankaların uyduğu görülmektedir. Gelir ve giderlerin bu tablolarda çeşit esasına göre raporlandıkları, olağan dışı gelir ve gider kalemlerinin hiçbir tabloda raporlanmadığı, diğer faaliyet gelir ve giderlerinin içeriklerinde ise bazı farklılıklar bulunduğu görülmüştür. Irak Ticaret Bankası gelirleri kapsamlı gelir tablosu olarak sunmamıştır. Diğer bankaların tamamı bu standarda uymuştur. Tüm bankalar finansal tabloların hangi dönemi kapsadığına ilişkin açıklama yapmıştır ve para birimleri tablonun bağlığında yer almaktadır. Irak Dinarı ve Uluslararası Piyasada geçerli para birimi olan Dolar cinsinden varlık ve yükümlülükler finansal tablolarda belirtilmiştir.

Finansal tablolarda kar ve zararın kapsamına ilişkin hususlar bazı bankalar tarafından detaylı bazı bankalar tarafından ise dar kapsamda açıklanmıştır. Tüm bankalar finansal varlıkların değerlemesinde değer düşüklüğü durumunda karşılık ayırma işlemlerini gerçekleştirmiş ve muhasebeleştirmesini yapmıştır. Finansal varlıkların değerlemesinde rayiç bedel, piyasa fiyatı ve gerçeğe uygun değerle değerleme uygulanırken faizli işlemlerin değerlemesinde etkin faiz oranı hesaplamasından yararlanılmıştır. Duran varlıkların değerlemesinde amortisman ayırma uluslararası muhasebe standartları ölçüsünde gerçekleştirilirken tablo dipnotlarında amortisman kayıtlarına ilişkin açıklama yapılmıştır. Herhangi bir muhasebe değişikliği durumu yine finansal tablo dipnot açıklamalarında yer almaktadır. Dönem içerisinde standartlardaki güncellemeler sebebiyle gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin açıklamalar da finansal tablolara yansıtılmaktadır. Banka hasılatı da hangi muhasebe politikasına göre gerçekleştirildiği yine belirtilmiştir. Bankalar kur değişiminin etkilerini de yine dipnot açıklamalarına yer vermiştir. Kambiyo kar ve zararları gelir tablosunda raporlanmıştır. İştiraklere ilişkin bilgiler ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Konsolide olmayan bağlı ortaklılar ve iştirakle ayrıca belirtilmiştir.

Türev finansal araçlarla ilgili olarak gerçekleştirilen işlemlerin muhasebe kayıtları bilanço dışı hesaplarda/nazım hesaplarda takip edilirken değerleme farklılıkları bilançoda kar veya zarar olarak yer almıştır. Kredi alacaklarının itfa maliyeti ile hesaplara aktarılması ve etkin faiz oranı üzerinde değerlemesinin yapılması tüm bankalarca uygulanmaktadır. Bankalar faaliyetlerini yürütmek amacıyla ellerinde bulundurdukları duran varlıklarını finansal tablolara ve muhasebe sistemine maliyet değeri ile kaydetmekte ve standartlar doğrultusunda amortisman işlemi gerçekleştirmektedirler. Belirlenen amortisman politikası ve amortismana ilişkin düzeltme kayıtları dipnotlarda açıkça belirtilmektedir. Finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle değerlendirmesi yapılırken piyasa koşullarında fiyatı oluşmayan varlıkların değerlemesi maliyet bedeli ve finansal varlığın edinim maliyetlerin eklenmesi suretiyle hesaplanmakta ve gerçeğe uygun değerle değerleme yapılmaktadır. Tüm bankalar bu uygulamayı gerçekleştirmektedir. Bankalar finansal varlıkların itfasında etkin faiz oranı politikasını standartlar çerçevesinde yansıtmaktadır.

Bankalar nakit akışlarında da yine standartların belirlediği hususlara göre bölümlere ayırarak sunum yapmışlar ve dipnot açıklamaları yapmışlardır. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere 2004 yılında bankaların hızlı bir akreditasyon gerçekleştirmediğinden nakit akış tabloları son yıllar finansal durum tablolarında daha detaylı olarak açıklanmıştır. Tüm bankaların muhasebe politikalarında gerçekleştirdikleri değişiklikleri belirtme ve standart güncellemeleri karşısındaki tutumlarını da yine finansal raporlar açıklamalar kısmında ifade etmişlerdir. Raporlama dönemi sonrası gerçekleşecek duruma ilişkin bilgilerinde bulunduğu finansal durum tablolarında denetlemeden geçen finansal raporların işlem ve onay gerçekleştirme tarihlerinin de raporda yer aldığı görülmüştür. Irak Bankacılık sektöründe muhasebe politikalarının belirlenmesinde uluslararası finansal raporlama standartlarının etkili olduğu ve bunun kanun koyucu tarafından zorlayıcı hükümlerinin bulunduğu çalışma sonucunda anlaşılmıştır. Ayrıca ilgili düzenlemelerde tercihli hususların standartlar nezdinde gerçekleştirildiği bu açıdan adaptasyonun standartlar lehine politika belirlenmesi şeklinde sürdürüldüğü anlaşılmıştır.

İncelenen dönemler itibariyle ele alınan finansal durum raporlarında Irak Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları ile uyumlu standart paketinin bankacılık sektöründe uygulandığı eksik olan açıklamaların ise hesap nezdinde incelendiğinde eksikliğin hesaptaki dönemsel durumdan kaynaklandığı görülmektedir. Geçerli kıyaslamalar yapabilmek için kıyaslanabilir verilere, bunlar arasında bir uyuma ihtiyaç vardır. Her gün artan sayıda şirketin küresel piyasalarda faaliyet gösterdiği göz önüne alındığında Irak'ta faaliyet gösteren bankalarında küreselleşmeden ve sermaye dolaşımından etkilenmesi olasıdır. Yabancı hissedarların her ülkede ulusal şirketlere yatırım yapmasından dolayı muhasebe sistemlerinden elde edilen verilerin bulunduğu finansal durum tablolarının uluslararası standartlara uyum sağlaması son derece önemlidir. Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre Irak bankacılık sisteminin uluslararası sisteme uyum sağladığı anlaşılmaktadır. Bu çalışma Irak'ta faaliyet gösteren sermaye ve kuruluş tarihi itibariyle 4 büyük bankanın finansal durum tablolarının uluslararası standartlara uyumunun incelendiği bir çalışma olup tüm bankaların uyumlu olduğuna ilişkin bir genelleme yapılamaz ancak merkez

bankasının almış olduğu karar ile tüm bankaların uyma zorunluluğu olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte daha küçük küresel ölçekte faaliyet göstermeyen bankaların farklı araştırmalara konu edilmesi bankacılık sektörünün uluslararası finansal raporlama ve uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu olduğunu söylemek için gereklidir. Ayrıca birçok çalışmada muhasebe politikalarına değinilmemiş muhasebe hesap kayıtlarının uyumu üzerine durulmuştur. İşletmelerde kullanılan muhasebe politikalarının finansal raporlama sunumunda önemli olduğu yine uluslararası finansal raporlama standartlarından anlaşılmaktadır. Irak ticaretinin gelişmesi paralelinde farklı sektörlerde de küreselleşme eğilimlerinin artacağı düşünüldüğünde araştırmacıların diğer sektörlerde de araştırmayı genişletmeleri ve muhasebe bilgi sistemlerinin uluslararası akreditasyonunun sağlanması için Irak Muhasebe Denetimi kurumunun tüm faaliyet alanlarında ve diğer sektörleri kapsayacak muhasebe ve finansal raporlama standartlarını hızlı bir biçimde yayınlamaları gereklidir. Çalışma son 5 yılı kapsadığından standartların ilk yayım yılı öncesi ve sonrasının da ayrı bir araştırma konusu yapılarak incelenmesi alan yazına katkı sağlayacaktır. Uyum stratejileri ve uyum süreçleri hakkında yapılacak çalışmalar ile diğer sektörlerin standardizasyonu açısından yol gösterici çalışmalar olabilir. Yine uyum öncesi ve sonrası finansal performans analizlerinin yapılarak standardizasyonun muhasebe karlılığı açısından incelenmesinde yarar bulunmaktadır. Uluslararası muhasebe standartları ile birlikte bankacılık sektöründe şeffaflığın sağlanarak milli gelir dağılımı ve kalkınma üzerindeki etkisi de ayrı bir çalışma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

Abdul Halim, S. (2015). *Finansal muhasebe sisteminin uygulanması ışığında finansal tabloların açıklanmasını değerlendirme girişimi - Bir kurum örneği çalışması.* (Doktora Tezi), Mohamed Khider Biskra Üniversitesi, Ekonomi ve Edebiyat Fakültesi Ticari Bilimler, Cezayir. Erişim adresi: http://thesis.univ-biskra.dz/1505/1/Comerce_d4_lmd_2015.pdf.

Abdulnabi, W. I. (2016). İstatistik ve Merkez bankasının araştırmalarının merkezi sistemi. Erişim adresi: https://cbi.iq/static/uploads/up/file-152214207980974.pdf.

Abdulnebi, B. K. (2009). Mali ve Bankacılık Kurumu kaynakların sağlanması ve Irak'ta yatırımın yönlendirilmesine etkisi. *Al-Mansur Dergisinde Yayınlanmış Araştırma. (12).* Erişim adresi: https://muc.edu.iq/oldwebsite/mucj/12/C12.pdf.

Abu Taleb, Y. M. (2006). *Uluslararası muhasebe standartlarında yapılan değişikliklere göre uluslararası finansal raporlama standartları ve muhasebe teorisi*, Mısır: Nas Basım.

Acar, D., Senal, S. ve Husseın, T. S. (2017). Irak ve Türkiye devlet muhasebe bilgi sisteminde kullanılan hesap planlarının karşılaştırılması. *Pamukkale University Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Doi: 10.30794/pausbed.414969.

Ahmed, H. (1995). *Uluslararası muhasebe*. Kuveyt, Al Falah Kitabevi.

Akgül, B. A. (2003). *Uluslararası muhasebe standartları ve Türkiye'de uygulama etkinliğine ilişkin bir araştırma*. İstanbul, Türkmen Kitabevi.

Aktaş, R. (2013). *Muhasebe politikaları, tahminler ve hatalar*. Ankara: Gazi Kitabevi

Al Tamimi, S. M. R. (2019). 2018 Mali raporlama standartlarının ne ölçüde uygulanabileceği ve bunların yabancı yatırımı cezbetmekte oldukları şeyler. *Journal Of The Iraqi Association of Certified Public Accountants.* Erişim adresi:https://www.researchgate.net/profile/Safa_Raji/publication/329717729_bhth_mshtrk_2/links/5c17ea8e92851c39ebf51ccb/bhth-mshtrk-2

Al-Da'ımı, A. K. (2009). *Monetary and financial policy and the performance of the stock market.* Jordan, Amman: Dar Al-Safaa' for Publishing and Distribution,

Al-Din, A. E. (1989). *The effectiveness of monetary policies in the egyptian economy under the policy of economic opening*, (Unpublished Master's Thesis), Department of Economics, College of Commerce, Ain Shams University.

Al-Dulaimi, A. F. I. (1990). *Money and banking,* Mosul, Iraq: Dar Al-Hikmah for Printing and Publishing kitabevi.

Alexander, D. B. A. ve Jorissen, A. (2009). *International financial reporting and analysis (Fourth Edition)*. United Kingdom: Cengage Learning.

Al-Ghawi, S. (2022). Muhasebe politikalarının tanımı. Erişim adresi: https://mawdoo3.com/%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%8A%D9%81_%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D8%A7%D8%AA_%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%AD%D8%A7%D8%B3%D8%A8%D9%8A%D8%A9#.D8.A3.D9.87.D9.85.D9.8A.D8.A9_.D8.A7.D9.84.D8.B3.D9.8A.D8.A7.D8.B3.D8.A7.D8.AA_.D8.A7.D9.84.D9.85.D8.AD.D8.A7.D8.B3.D8.A8.D9.8A.D8.A9.

Al-Ghobban, T. S. M. (2010). İlgili uluslararası standartların gereklerine göre finansal araçlar ve sunumu: Uygulamalı çalışma. *Irak İdari Bilimler Dergisi,* 103(XXVII). Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/SaoudJAlamry/publication/329360309_altshghyl_alalktrwny_llbyanat_almhasbyt_wathrh_fy_thsyn_kfat_wfalyt_alrqabt_aldakhlyt/links/5c0436a1299bf1a3c15db183/altshghyl-alalktrwny-llbyanat-almhasbyt-wathrh-fy-thsyn-kfat-wfalytalrqabt-aldakhlyt.pdf.

AL-Harot, A. S. S. (2015). *Ase'de listelenen ortaklıklarda muhasebe politikalarının muhasebe bilgilerinin kalitesine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi), Zarqa Üniversitesi, Ürdün. Erişim adresi: https://zu.edu.jo/UploadFile/PaperFiles/PaperFile_46_49.pdf.

Al-Hourani, A. (2007). *Monetary and banking systems*, Amman, Jordan: Dar Majdouli Publishing and Distribution.

Al-Issawi, K. ve Al-Wadi, M. (2000). *Macroeconomics: Theoretical and applied analysis*. Amman, Jordan: Dar Al-Mustaqbal for Publishing and Distribution.

Al-Rifa'i, A. H. ve Al-Wazzani, K. (1996). *Principles Of Macroeconomics Between Theory And Practice*, Amman, Jordan: Dar Wa'el Publishing.

Al-Shamri, N. M. N. (1988). *Para ve Bankalar,* Musul: Musul Üniversitesi

Al-Sırafı, M. A. (2006). *Banking department,* Jordan: Kitabevi

Al-Sırafı, M. A. (2007). *Banking department,* Mısır: Dar Al-Wafaa Kitabevi.

Al-Sırafi, M. A. (2007). *Banking management,* Alexandria: Al-Wafaa Publishing House.

Al-Sisi, S. A. H. (1998). *Banking facilities for ınstitutions,* Dar Al-Wessam for Printing and Publishing.

Al-Wakil, N. M. (2006). *Monetary balance and rate of exchange: comparative analytical study,* First Edition, Cairo, Egypt: Mas Publishing and Distribution.

Amer, W. M. (2010). *Monetary policy financial and economic stability- theory and practice,* First Edition, Alexandria, Egypt: University House for Printing and Publishing.

Atmaca, M. (2010). *Uluslararası finansal raporlama standartlarına ve vergi yasalarına göre düzenlenen temel mali tabloların finansal analiz açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve Türkiye uygulaması.* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.

Awad, T. M. (2006). *Introduction to macroeconomics,* Amman, Jordan: Institute of Banking Studies.

Aygün, D. ve Varıcı, İ. (2013). Finansal tablolara ve karar almaya etkileri açısından önemli muhasebe politikaları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, *6*(7). 6151-173. Erişim Adresi: https://jasstudies.com/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=26920.

Ayman, J. (2012). *IPSAS ve ABD standartları arasındaki farkın etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Cezayir Cumhuriyeti Setif Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Cezayir. Erişim adresi: https://mmagister.univ-setif.dz/images/facultes/SEG/2013/2013/djoudiimane.pdf.

Babayeva, L. (2011). *Uluslararası denetim standartları uygulamaları: Türkiye-Azerbaycan karşılaştırması,* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.

Bayazıtlı, E., Nalbantoğlu, R., Sayılgan, G., Gürdal, K., ve Çelik, O. (2000). *Küreselleşme, Avrupa Birliği ve muhasebe mesleğinde yeni ufuklar.* İzmir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yayını. İzmir. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/319836.

Bayırlı, R. (2006). *Yaratıcı muhasebe, etik, firma değeri ve örnek bir uygulama,* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bekçi, İ. ve Özdemir, O. (2006). Muhasebe standartlarının oluşum süreci ve Türkiye finansal raporlama standartlarına yönelik muhasebe meslek mensuplarının bakış açıları üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 11*(2), Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/20838/223315.

Biçer, A. A. (2012). *Uluslararası denetim standartları'na göre Türkiye'de Kobi denetimi ve karşılaşılabilecek zorluklar üzerine bir araştırma.* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Erişim adresi: http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11467/1998/48065.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Byers, R. (2017). Implications of transitioning to ıfrs on key financial ındicators in the oil and gas production ındustry. *Journal of Accounting and Finance, 17*(1). Erişim adresi: https://doi.org/10.2118/140687-ms.

Coşkun, S. (2016). *TMS-TFRS uygulamaları çerçevesinde seçilen muhasebe politikaları, tahmin ve hataların incelenmesi: Borsa İstanbul sektörler arası karşılaştırmalı bir araştırma*. (Doktora Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş. Erişim adresi: https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/206028/yokAcikBilim_10124322.pdf?sequence=-1&isAllowed=y.

Çankaya, F. (2007). Uluslararası muhasebe uyumunun ölçülmesine yönelik bir uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye karşılaştırması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, *3*(6), 127-148. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/ijmeb/issue/54836/750768.

Ghazalın, M. E. (2002). *The economics of money and banking*, Beirut, Lebanon: Dar Al-Nahdhah Al-Arabiya.

Gökten, P. O. (2013). *Pozitif muhasebe teorisi ve muhasebe politikalarının seçimine ilişkin Ampirik bir çalışma*. (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.

Gürdal, K. (2006). Muhasebe politikaları, muhasebe tahminlerindeki değişiklikler ve hatalar. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (32), 1-12. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/mufad/issue/35601/395461.

Gürol, B. (2016). *Banka finansal tablolarında sunulan muhasebe politikalarının uluslararası finansal raporlama standartları açısından incelenmesi,* (Doktora Tezi), Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Erişim adresi: https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/64488/yokAcikBilim_10116698.pdf?sequence=-1&isAllowed=y.

Haddad, A ve Hathloul, M. (2005). *Money and banks: Analytical and theoretical approach.* First Edition, Amman, Jordan: Dar Wae'l for Publishing.

Hanafı Abdul, G., Abu Q. ve Abdul S. (1991). *Modern management in commercial banks.* Beirut, Lebanon: University House

Hashim, İ. M. (1996). *Notes on money and banks*. Beirut, Lebanon: Dar al-Nahdah Arabiya for Printing and Publishing.

Hashish, A. A. (1996). *Fundamentals of the monetary and banking economy*. Beirut, Lebanon: University House.

Hendi, M. İ. (1996). *Department of commercial banks, ıntroduction to decision making*. Alexandria, Egypt: Modern Arab Bureau

Hussein, M. A. ve Abdul-J, S. (2004). *Introduction to macroeconomic analysis*. American University of Beirut Beirut, Lebanon. Erişim adresi: https://www.aub.edu.lb/fas/Documents/AnnualReports/ANNUAL_REPORT_2003-04.pdf.

Irak Merkez Bankası, (2013). *Para politikası faaliyet raporu*. Erişim adresi: https://www.cbi.iq/documents/monetary_policy_report%202013.pdf.

Irak Merkez Bankası, (2016). *Finansal istikrar raporu*. İstatistik ve Araştırma Bölümü. Erişim adresi: https://drive.google.com/open?id=1l0CvyGGyrVWOsRPbrjptxQDthfLb--hM

Irak Rafidain Bankası, (2020). *Finansal durum raporu*. Erişim adresi: https://www-rafidain--bank-gov-iq adresinden 15.01.2022 tarihinde erişilmiştir.

Irak Ticaret Bankası, (2020). *Finansal durum raporu*. Erişim adresi: https://cbiq.com.iq/%d8%a7%d9%84%d8%aa%d9%82%d8%a7%d8%b1%d9%8a%d8%b1%d8%a7%d9%84%d9%85%d8%a7%d9%84%d9%8a%d8%a9/

Irak Ulusal Bankası, (2020). *Fiannsal durum raporu*. Erişim adresi: https://www.isc.gov.iq/index.php?do=view&type=company&id=42

Karapınar, A. (2000). *Uluslararası muhasebe standartlarında firma karı üzerine etki eden alternatif muhasebe politikalarına ve Türkiye'nin uyum derecesine ilişkin bir araştırma*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü-Muhasebe Finansman Bilim Dalı, Ankara. Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Khalaf, F. H. (2007). *Macroeconomics dar jidara for world book.* First Edition, Amman, Jordan: Springer.

Khalil, S. (1982). *Theories and monetary and financial policies.* Book II, Kuwait: Kadhima Publishing, Distribution and Translation.

Khalil, S. (2016). *Irak'taki bankacılık sisteminin gerçeği*. Ekonomik Çalışmalar Birimi, Irak: Rakabet Araştırma ve Stratejik Çalışmalar Merkezi yayınları.

Kocamaz, H. (2012). Uluslararası muhasebe standartlarının dünyada ve Türkiye'de oluşum ve gelişim süreci. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 2.(2). 105-120. Erişim adresi: http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/pub/issue/10265/125905.

Luqret, F. A. A. (2003). *Küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmekte olan ekonomilerdeki rolü ve kalkınma engelleri, eğitim kursu*: *Küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansmanı ve mağrip ekonomilerindeki rollerinin geliştirilmesi*. Setif Üniversitesi, Cezayir. Erişim adresi: https://library.fes.de/pdf-files/iez/14056.pdf.

Ma'rouf, H. (2005). *Macroeconomic analysis*, First Edition, Amman, Jordan: Dar Al-Safaa' for Publishing and Distribution

Mali Denetim Divanı, (1992). *Banka ve Sigorta şirketlerin birleştirilmiş muhasebe sistemi.* Bağdat Irak: Mali Denetim Divanı.

Mandour, A. M. (2003). *Introduction to macroeconomic theory,* Alexandria, Egypt: University House for Printing and Publishing.

Mohammed, B. H., Rsheed, H. S. ve Maseer, R. W. (2020). The ımpact of mandatory UFRS adoption on accounting quality: Iraqi private banks. *International Journal of Innovation, Creativity and Change,* 13(5), 87-103. Erişim adresi: www.ijicc.net.

Muhammed, H. A. ve Ahmed R. A. (2014). *Irak menkul kıymetler piyasasının verimliliğini artırmada uluslararası muhasebe standartlarının rolü*. Bağdat Ekonomik Bilimler Koleji, Beşinci Bilimsel Konferans. Erişim adresi: https: //baghdadcollege.edu.iq/div/%D8%BA%D9%8A%D8%B1%D9%85%D8%B5 %D9%86%D9%81/

Nobes, C. ve Parker, R. (2006). *Comparative international accounting.* Harlow: Prentice Hall Abdullah, Aqeel Jassim, Money and Banking, Libya: Open University Publications. Erişim adresi: https://idoc.pub/documents /biggg-k546o0rz5748.

Parlakkaya, R. (2004). Muhasebede uluslararası uyum ve Avrupa birliği sürecinde Türkiye'de muhasebe uyumlaştırma çalışmaları. *S.Ü. İ.İ.B.F. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (7), 119-139. Erişim adresi: https://app.trdizin. gov.tr/publication/paper/detail/TmpFME1UZzQ.

Pirgaip, B. (2003). Türk sermaye piyasasında uluslararası muhasebe standartlarına uyum. *Sermaye Piyasası Kurulu Meslek.* (10). 10-20. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/319836.

Saleh, K. A. A. (2012). *Ticari şirketlerde uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasının kapsamı, Cidde Al –Saqqaf şirketi üzerine çalışma*. (Yüksek Lisans Tezi). Yemen Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Yemen. Erişim adresi: http://khaledashuor1984-abo11abo2.blogspot.com/p/blog-page.html.

Süer, A. Z. (2003). Profesyonel muhasebe mesleğinde enron skandalı ve sonrası gelişmeler. *VI. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu - Uluslararası Muhasebe Sempozyumu (16 - 19 Nisan).* İstanbul. Erişim adresi: https://www.ismmmo.org.tr/Yayinlar/Muhasebe-Denetimi-Sempozyumu-Bildir ileri/sayi-6/--2298.

Şahbazor, Ç. (2018). *UFRS'ye göre dış ticaret işletmeleri ve muhasebe uygulamaları*. (Yüksek Lisans Tezi). Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Türk Dünyası İşletme Fakültesi. Erişim adresi: http://unec.edu.az/application/ uploads/2018/11/UFRSye-g-re-dı-t-caret-lemler-vemuhasebeuygulamaları.pdf.

Şensoy, N. (2002). Muhasebede gerçekleşme kavramı ve yansımaları kapsamlı kar. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, MÖDAV*, *4*(2). Erişim adresi: http://denetimakademisi.com/wpcontent/uploads/2017/06/T%C3%9CRK%C4%b0ye-muhasebe-standartları-ve-verg%c4%b0-usul-kanunu-a%c3%87ısından-de%c4%9eerleme-ve-b%c4%b0ruylama.pdf.

TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması Standardı, (2021). Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr-/contents/files/-TFRS_2015-/TMS/TMS20.pdf, (20.10.2021).

TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardı, (2021). Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr/-contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS8.pdf, (20.10.2021).

Trade Bank of Iraq Financial Statements, (2021). Erişim adresi: https://tbi.com.iq/%D8%A7%D9%84%D8%A8%D9%8A%D8%A7%D9%86%D8%A7%D8%AA%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%A7%D9%84%D9%8A%D8%A9/

Üç, M. (2009). *Muhasebe sistemlerinin sınıflandırılması ve Türk muhasebe sisteminin yerinin belirlenmesine yönelik bir analiz.* (Doktora Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon. Erişim adresi: https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/1728/uc_doktora_tezi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Van, S. (2017). *TMS/TFRS Çerçevesinde muhasebe politikalarındaki değişikliklerin finansal raporlama açısından önemi ve BİST uygulamaları*. (Yüksek Lisan Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.

Wach, E. (2013). Learning about Qualitative Document Analysis, Ids practıce paper ın brıef. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/259828893_Learning_about_Qualitative_Document_Analyss.

Wassam, S. (2013). *Küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansmanında ticari bankaların rolü tarım ve kırsal Kalkınma Bankası'nın bir vaka çalışması,* Amman, Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/32070

Yacoub, İ. İ. ve Jassim, A. R. L. (2018). Irak ortamında bankacılık sektörü ve uluslararası finansal raporlama standartlarına geçiş etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* 114. Erişim adresi: http://search.mandumah.com/Record/926832

Yazıcı, M. (2003). Muhasebe standardının tanımı. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (18), 33-37. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/ckuiibfd/issue/38041 /341533.

Yükçü, S. ve Gönen, S. (2012). Muhasebe politikaları, muhasebe tahminlerindeki değişiklikler ve hatalar standardına ilişkin uygulama önerileri. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, (114). 17-35. Erişim adresi: https://archive. ismmmo.org.tr/docs/malicozum/114malicozum/3_ahmetakturk.pdf.

Zaıtony, A. (2006). Sources of ınstitutional financing with the study of bank financing. *Journal of Human Sciences, (9)48.* Erişim adresi: https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/ijhs/about.

Zubaidi, F. A. T. (2015). *Uluslararası bankacılık denetim ve denetim standartları ve bankacılık sektörünün finansal istikrarı üzerindeki etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Bağdat Üniversitesi, İşletme ve Ekonomi Fakültesi, Irak. Erişim adresi: https://iqdr.iq/search?view=ae9262cbd307e5ca467dbaabf2281af9.

http://www.mouwazaf-dz.com/t523

https://www.ifac.org/about-ifac/membership/country/iraq

https://www.tradegecko.com/inventory-management/inventory-valuation-method

https://www.rafidain-bank.gov.iq/history.htm

https://tbi.com.iq/)

https://www.nbi.iq/

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ORCID	0000-0002-9772-7788
Adı Soyadı	Jameel Mohammed Jameel AL QAYSI
Doğum Yeri	Irak
Doğum Tarihi	02/09/1986

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Mustansiryah Üniversitesi
Fakülte	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Bölüm	Muhasebe

YÜKSEK LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Bankacılık ve Finans Ana Bilim Dalı

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	YDS (…..) YÖKDİL (….) TOEFL (….) EILTS (….)
. . .	-

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	-
Görevi/Pozisyonu	-
Tecrübe Süresi	-

KATILDIĞI

Kurslar	Bankacılık Diploması/office sistemi
Projeler	-

İLETİŞİM

Adres	Irak_Musul_Musul şehir merkezi
E-mail	Jameelalqayssi44@gmail.com